

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 02/M/2019 Zarządu LGD PDS z dn. 24.06.2019 r.

Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwa Dorzecze Słupi

na lata 2016 - 2023

Spis treści	2
Rozdział I Charakterystyka LGD	2
1.1. Nazwa LGD	2
1.2. Zwięzły opis obszaru	2
1.3. Mapa obszaru objętego LSR	2
1.4. Opis procesu tworzenia partnerstwa	2
1.5. Opis struktury LGD	3
1.6. Opis składu organu decyzyjnego	4
1.7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	4
1.8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD	4
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR	4
Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności	4
3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup	12
3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości	15
3.3. Opis rynku pracy	18
3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego	22
3.5. Wskazanie problemów społecznych	24
3.6. Opis wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków	27
3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki	28
3.8. Charakterystykę rolnictwa i rynku rolnego	32
3.9. Opis produktów lokalnych	33
3.10. Opis zagospodarowania przestrzennego	33
3.11. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR	35
Rozdział IV Analiza SWOT	36
4.1. Mocne i Słabe strony obszaru Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi	36
4.2. Szanse i Zagrożenia dla obszaru Lokalnej Grupy Działania	37
Rozdział V Cele i wskaźniki	37
5.1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć	37
5.2. Opis i uzasadnienie sformułowania celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT	38
5.3. Wykazanie zgodności celów z celami PROW 2014 - 2020 w ramach Działania: Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (M-19)	39
5.4. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania	40
5.5. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem	41
5.6. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć	45
5.6. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników	51
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposobów ustanawiania kryteriów wyboru	52
6.1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych	56
6.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	58
6.3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny	58
6.4. Informacja o realizacji projektów grantowych i/lub operacji własnych	58
Rozdział VII Plan działania	59
Rozdział VIII Budżet LSR	59
8.1. Ogólna charakterystyka budżetu	59
8.2. Opis powiązania budżetu z celami LSR	60
Rozdział IX Plan komunikacji	60
Rozdział X Zintegrowanie	61
10.1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi	61
10.2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej	62
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja	62
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	63
Wykaz wykorzystanej literatury	63
Zal. 1. Procedura aktualizacji LSR	64
Zal. 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	67
Zal. 3. Plan działania	68
Zal. 4. Budżet LSR	73
Zal. 5. Plan komunikacji	73

20-06-2019
pocpis

Rozdział I Charakterystyka LGD

1.1. Nazwa LGD.

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi (LGD PDS) KRS: 0000508098, NIP: 8393177253, REGON: 222183997.

1.2. Zwięzły opis obszaru

Obszar Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi na którym będzie wdrażana Lokalna Strategia Rozwoju w latach 2016-2023 powstał w wyniku połączenia 11 gmin należących do LGD - Fundacji Partnerstwo Dorzecze Słupi oraz LGD Wrzeciono (Fundacja) - 2 gminy sąsiednie - Miastko i Trzebielino. Obszar LGD PDS (13 gmin) położony jest w środkowo - zachodniej części województwa pomorskiego, 9 z tych gmin położonych jest na terenie powiatu bytowskiego (w tym 2 gminy miejsko-wiejskie: Bytów i Miastko oraz 7 gmin wiejskich), 4 gminy wiejskie położone są w wschodniej części powiatu słupskiego. Wymienione dwa powiaty (bytowski i słupski) do roku 1999 należały administracyjnie do województwa słupskiego. Na terenie 13 gmin wchodzących w skład LGD wydzielono 226 sołectw to jest 14% sołectw w województwie i 427 miejscowości tj. 15% miejscowości w województwie. Liczba sołectw w poszczególnych gminach waha się od 8 (Borzyluchom) do 21 (Miastko), a liczba miejscowości od 12-stu w również w gminie Borzyluchom do 81 w gminie Miastko. Na terenie LGD występują dwa miasta: Bytów, który w 2013 r. zamieszkiwało 16,8 tys. mieszkańców i Miastko o liczbie 10,9 tys. mieszkańców. Powierzchnia LGD to 2902 km² co stanowi 15,8% powierzchni województwa pomorskiego ogółem i 16% powierzchni wsi ogółem w województwie.

Ludność LGD w 2013 r. wynosiła 105 901 osób co stanowi 4,6% ludności ogółem w województwie oraz 13,2% ludności wiejskiej w województwie. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi średnio w województwie 125 osób a na obszarach wiejskich województwa - 47 osób. Liczba ludności na 1 km² na obszarze LGD jest niższa niż średnia na obszarach wiejskich województwa i wynosi 36 osób, od 17 osób w gminie Trzebielino do 126 w gminie miejsko - wiejskiej Bytów. Gminy należące do LGD wchodziły w skład podregionu słupskiego w tym powiatu bytowskiego (9 gmin) i powiatu słupskiego (4 gminy).

Tabela. Ludność i powierzchnia obszaru LSR w okresie w 2006 - 2013 (wg stanu na 31.12); Dynamika zmian ludności.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność - ogółem (wg zamieszka.)	Dynamika ludności ogółem (w %)
	2013 (wg stanu 31.12)		(w %)
Woj. pomorskie	18310	2253811	4,2
Podregion słupski	8184	482216	2,3
Bytów (miejsko-wie)	197	24830	5,2
Miastko (miejsko-wie)	466	20077	1,9
Dębica Kasz.	300	9803	4
Głownice	322	9475	0,7
Polegowo	228	7128	-0,1
Damnica	168	6311	-0,3
Czarna Dąbówka	298	5936	3,7
Kolczygłowy	170	4264	-1,1
Tuchomie	111	4168	6,5
Trzebielino	226	3733	-0,2
Parobow	131	3635	6,7
Strzelnicze	176	3683	5,7
Borzyluchom	109	3058	8,6
Obszar LGD	2902	105901	3,0
Województwo - 100%	15,8	4,5	x
Podregion słupski - 100%	35,5	21,6	x

Źródła: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2007, 2014; Bank danych lokalnych GUS.

1.3. Mapa obszaru objętego LSR

Spójność lokalnych zasobów z uwarunkowaniami przestrzennymi.

Lokalna Strategia Rozwoju obejmuje 13 gmin wiejskich i 2 miejsko-wiejskie, położone w środkowo - zachodniej części województwa pomorskiego. Obszar objęty LSR jest spójny przestrzennie i znajduje się w jednym obsywie. Wszystkie gminy objęte LSR są partnerami LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi. W stosunku do Aglomeracji trójmiejskiej obszar objęty LSR położony jest peryferyjnie, a największym ośrodkiem społeczno-gospodarczym i kulturowym jest miasto Słupsk, nie należące do LGD i będące do 1999 roku siedzibą województwa słupskiego

1.4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

LGD PDS powstała na bazie Fundacji Partnerstwo Dorzecze Słupi (Fundacja PDS), organizacji powołanej w ramach realizacji i schematu Pilotazowego Programu Leader w ramach SPO Restrukturyzacja i Modernizacja Rolnictwa 2006-2008. Fundacja PDS wdrażała Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach II schematu PPL+ oraz - kanną Strategię Rozwoju w

ramach PROW 2007-2013. W wyniku zmian w realizacji podejścia Leader na lata 2014-2020 Fundacja PDS zainicjowała utworzenie Stowarzyszenia LGD PDS, w skład którego weszła zarówno Fundacja PDS (przy czym 11 gmin, spośród 19 jakie były objęte dotychczasową LSR zostały ujęte w niniejszej strategii), jak i Fundacja LGD Wrzeciono (cały jej dotychczasowy obszar, tj. 2 gminy, został ujęty w niniejszej strategii), która także uczestniczyła we wdrażaniu II schematu PPL+ oraz wdrażała LSR w ramach PROW 2007-2013. Pozostała część obszaru obejmowanego w latach 2007-2013 działaniem Fundacji PDS została objęta działaniem Słowińskiej Grupy Rybackiej, która zamierza realizować dwufundusową LSR.

W ramach realizacji Pilotazowego Programu Leader+ oraz PROW 2007-2013 Fundacja PDS oraz LGD Wrzeciono realizowały zbieżne ze sobą cele strategiczne, powiązane z takimi obszarami jak:

- rozwój kapitału społecznego,
- rozwój i zachowanie zasobów lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego,
- rozwój gospodarczy, w tym w szczególności w oparciu o zasoby turystyczne obszaru.
- W ramach dotychczasowych działań obu LGD zrealizowano szereg przedsięwzięć i operacji wpisujących się w powyższe kierunki rozwoju, w tym:
- rozwój kapitału społecznego poprzez finansowanie działań organizacji społecznych lub ośrodków kultury wspierających aktywność obywatelską oraz inwestowanie w infrastrukturę społeczną,
- rozwój infrastruktury rekreacyjnej,
- poprawa infrastruktury turystycznej (w tym: rozwój szlaków turystycznych i sieciowych produktów turystycznych, rozwój infrastruktury związanej z wodami występującymi na obszarze LGD),
- rozwój przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem oferty turystycznej,
- promocją obszaru (identyfikacja i promocja produktów lokalnych, liczne imprezy, wydawnictwa i inne działania promocyjne),
- rozwój zasobów lokalnych.

W ramach wdrażania PROW 2007-2013 zarówno Fundacja PDS, jak i LGD Wrzeciono osiągnęły:

1. wysoki stopień osiągnięcia wskaźników realizacji LSR oraz
2. wysoki stopień wykorzystania budżetu na wdrażanie LSR w ramach PROW 2007-2013, tj.: Fundacja PDS wykorzystala 88% budżetu zaś LGD Wrzeciono - 83% budżetu.

Obie grupy osiągnęły także wysoka wartość realizowanych projektów finansowanych z innych źródeł niż os 4 PROW 2007-2013 lub os 4 PO Ryby 2007-2013 (Fundacja PDS: ponad 1,5 mln zł, LGD Wrzeciono: ponad 500 tys. zł).

W latach 2014-2020 przewiduje się kontynuację działań, których rozpoczęcie nastąpiło wraz z uruchomieniem w regionie podejścia Leader, wykorzystując zbudowany potencjał, w szczególności ludzki i społeczny. Realizacja celów strategicznych będzie kontynuowana, jednak z modyfikacjami, wynikającymi z dotychczasowych doświadczeń obu grup, które opisano poniżej:

- rozwój kapitału społecznego - podejmowane w ramach LSR działania będą bardziej uporządkowane, tj. będą wspierały sektor społeczny na różnych etapach jego rozwoju - mniej zaawansowane formy wsparcia (granty) dla organizacji o stosunkowo niskim potencjale oraz bardziej zaawansowane formy wsparcia (konkursy, w tym konkurs na społeczną sieć centrów aktywności lokalnej dla organizacji o silniejszym potencjale; realizacja działań o zasięgu całego obszaru LGD wspierających rozwój sektora społecznego oraz współpracy (w tym partnerstwa z samorządem),
- rozwój infrastruktury społecznej wyłącznie w oparciu o potencjał sektora pozarządowego, zapewniający inwalidzi funkcjonowania tej infrastruktury i aktywne korzystanie z niej przez mieszkańców oraz działania wpływające na wzmocnienie sektora pozarządowego, w tym poprzez tworzenie miejsc pracy w tym sektorze oraz wzmocnienie współpracy z samorządem lokalnym oraz współpracę w sieci,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (wyłączenie z LSR finansowania infrastruktury turystycznej związanej z wodami występującymi na obszarze LGD - działania te zostaną objęte monofundusową LSR LGR Pojezierze Bytowskie; kontynuacja działań związanych z rozwojem tras rowerowych w ramach projektów współpracy),
- rozwój zasobów lokalnych - koncentracja na zachowaniu dziedzictwa lokalnego - kulturalnego oraz wykorzystaniu zasobów lokalnych w działaniach związanych z aktywnością społeczną i z przedsiębiorczością,
- rozwój przedsiębiorczości - dostosowanie oferty wsparcia do potrzeb przedsiębiorców na różnych etapach rozwoju (najniższy poziom wsparcia na utrzymanie miejsc pracy, średni poziom wsparcia na zakładanie działalności gospodarczej i największe wsparcie na tworzenie miejsc pracy), preferencje dla produkcji, przetwórstwa lokalnych produktów, turystyki i usług skierowanych do grup defaworyzowanych, wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez umożliwienie współpracy podmiotów gospodarczych, tworzenie warunków do dystrybucji produktów lokalnych,
- koncentracja na działaniach promocyjnych wspólnych dla całego obszaru LGD oraz opierających się na promocji produktów lokalnych w ramach kontynuacji działań związanych z rozwojem Marki Lokalnej Zielone Serce Pomorza (rezygnacja z finansowania pojedynczych inicjatyw promocyjnych).

1.5. Opis struktury LGD

Na dzień 17 listopada 2015 LGD PDS liczy 112 członków, wśród których przedstawiciele sektora gospodarczego stanowią 47%, sektora społecznego - 32% oraz sektora publicznego - 21%, co potwierdza, iż żadna z grup interesu nie jest dominująca. Liczba członków LGD PDS z każdej gminy objętej LSR wynosi od 4 do 17. Każdą gminę w LGD PDS reprezentują członkowie wszystkich 3 sektorów, tj. publicznego, społecznego i gospodarczego. 48 członków LGD PDS to mieszkańcy obszaru. Ważną rzeczą jest to, iż zgodnie ze statutem LGD członkami stowarzyszenia mogą być, poza osobami prawnymi, osoby fizyczne, jednak tylko takie, które - prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej,
- prowadzi działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego.

- w gospodarstwie rolnym zajmują się wyrobem wina, wynajmem pokoi, sprzedażą posiłków domov; świadczeniem innych usług związanych z pobytami turystów.
- Wśród członków LGD są reprezentowane wszystkie grupy społeczne i inne z punktu widzenia realizacji LSR, tj.:
 - organizacje pozarządowe,
 - przedsiębiorcy,
 - organizacje zrzeszające kobiety i prowadzące działania na ich rzecz,
 - podmioty prowadzące działania na rzecz dzieci, młodzieży i seniorów, osób niepełnosprawnych,
 - podmioty prowadzące działania na rzecz zachowania dziedzictwa lokalnego.

Członkami LGD są także wszystkie gminy, których obszar jest objęty LSR oraz Powiat Bytowski.

Rady LGD aż 12 osób to mieszkańcy obszaru LGD. W gronie członków Rady LGD są także kobiety oraz osoby poniżej 35 roku życia.

1.7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Sposób pracy Rady LGD określa jej regulamin. W procesie decyzyjnym przewidziano rolę Zarządu LGD, odpowiadającego za ogłaszanie naborów i dbanie o prawidłowy przebieg oceny, rolę pracowników biura polegającą na wstępnej ocenie operacji i obsłudze technicznej procesu decyzyjnego oraz Rady LGD odpowiadającej za merytoryczną ocenę operacji, ich wybór oraz ustalenie kwoty wsparcia. W procesie decyzyjnym zachowane będzie bezstronność oraz parteryty w ocenie i brak dominacji jakiegokolwiek grupy interesu, przed czym zabezpieczają przyjęte regulamin i procedury, w tym prowadzony rejestr interesów. Przewidują się oceny operacji pod kątem zgodności z LSR wg ściśle określonych kryteriów, które obejmują: ocenę pod kątem zgodności z przepisami prawnoprogramem, zgodności z kryteriami dostępu określonymi przez LGD oraz kryteriami wyboru. Aby operacja mogła być wybrana wymagane jest spełnienie wszystkich kryteriów zgodności z przepisami/programem oraz wszystkich kryteriów dostępu oraz osiągnięcie wymaganego minimum punktów w ocenie wg kryteriów wyboru. Procedury przewidują także możliwość skutecznego odwołania lub składania protestów wobec wyniku oceny Rady LGD. Szczegóły procesu decyzyjnego opisano w Regulaminie Rady LGD, procedurach oceny i wyboru wszystkich typów operacji.

1.8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Głównym dokumentem regulującym funkcjonowanie LGD jest Statut. Statut został uchwalony przez Walne Zebranie Członków (WZC) stowarzyszenia. Zgodnie ze statutem przy liczbie członków LGD przekraczającej 50 powołuje się Zebranie Delegatów (ZD), które zastępuje Walne Zebranie Członków. Dlatego też nowelizacja Statutu dokonywana jest odpowiednio przez Walne Zebranie Członków lub Zebranie Delegatów. Statut reguluje:

- cele, dla których stowarzyszenie powołano oraz sposoby ich realizacji,
 - podstawowe zasady członkowskie, prawa i obowiązki członków,
 - kwestie powoływania organów stowarzyszenia oraz ich kompetencje, prawa i obowiązki,
 - zasady reprezentacji stowarzyszenia,
 - źródła finansowania działalności stowarzyszenia,
- Kolejnym dokumentem regulującym pracę LGD jest Regulamin Rady LGD, uchwalany i aktualizowany przez WZC/ZD. Regulamin reguluje następujące kwestie:
- prawa i obowiązki członków Rady LGD,
 - sposób organizacji pracy Rady LGD i jej posiedzeń,
 - sposób podejmowania uchwał oraz organizacji procesu oceny wniosków,
 - przesłanki wykluczenia z oceny operacji i zasady zachowania parteryty,
 - sposób prowadzenia rejestru interesów.
- Dodatkowo, LGD dysponuje procedurami:
- oceny i wyboru grantobiorców,
 - oceny i wyboru operacji konkursowych,
 - oceny i wyboru operacji własnych,
- jak również kryteriami oceny i wyboru operacji w ramach LSR (dla określonych w niej zakresów wsparcia). Procedury i kryteria wyboru podlegają uchwaleniu przez WZC/ZD.
- Regulamin Biura LGD uchwalany jest i aktualizowany przez Zarząd LGD. Do ważniejszych kwestii uregulowanych tym regulaminem należą:
- stanowiska pracy w biurze oraz sposób zatrudniania i wynagradzania pracowników oraz oceny ich pracy,
 - kompetencje dyrektora, księgowej i pracowników oraz podstawowe zasady pracy,
 - bezpieczeństwo i ochrona danych osobowych,
 - zasady świadczenia usług doradczych.
- Wszystkie ww. dokumenty są publikowane na stronie internetowej LGD, tj. www.pds.org.pl.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Praca nad opracowaniem LSR LGD rozpoczęła się w 2014 w postaci warsztatów „Ewaluacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Dorzecza Słupi na lata 2009 – 2015 – konsultacje i rekomendacje”. Warsztaty z udziałem przedstawicieli lokalnej społeczności oraz

organów i pracowników LGD, były na podsumowanie pracy związanej z dotychczasowym wdrożeniem LSR i dokonanie przeglądu sukcesów LGD i barier utrudniających ten proces, jak również na wydzielenie najważniejszych rekomendacji na nowy okres programowania. Kolejnym ważnym etapem była realizacja wśród społeczności lokalnej „Badania stanu kapitału społecznego na obszarze PDS”, którego autorami byli Wojciech Kniel i Wojciech Goszczyński, pracownicy Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. W ramach współpracy przeprowadzono badania ilościowe wśród mieszkańców oraz badania jakościowe, które pozwoliły na rozpoznanie stanu kapitału społecznego na obszarze objętym strategią, jak również zidentyfikowanie ważniejszych problemów w zakresie rozwoju kapitału społecznego i istniejących potencjałów do wykorzystania, które mogą w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju kapitału społecznego na terenie LGD. Badanie wpłynęło również na zmianę podejścia LGD do współpracy ze społecznościami poprzez intensyfikację działań pozwalających na lepsze „zakorzenienie” partnerstwa w społeczności lokalnej. Wnioski te zostały natchniami przez LGD zastosowane w praktyce – w postaci stworzenia sieci liderów lokalnych, animatorów, współpracowników, nazywanych „Liderami Zmiany”. Stworzenie sieci Liderów Zmiany umożliwiło cykl warsztatów dot. partycypacyjnych metod diagnostycznych, w czasie którego uczestnicy, tj. „Liderzy Zmiany” opracowali metodologię partycypacyjnej diagnozy w wybranych przez siebie obszarach i przeprowadzili serię diagnoz lokalnych. Większość przeprowadzonych diagnoz wpłynęła na kształt niniejszej LSR, a dodatkowo wpłynęła pozytywnie na silniejsze „związanie” liderów z procesem budowania strategii z LGD, a za ich pośrednictwem umożliwiła ścisły kontakt z mieszkańcami poszczególnych środowisk istotnych dla wdrażania LSR. Najbardziej intensywnie prace nad LSR miały miejsce od maja 2015, kiedy rozpoczęto serię warsztatów strategicznych związanych ze ścisłą pracą nad kształtem LSR. W procesie tym stosowano szereg metod partycypacyjnych, w tym: spotkania konsultacyjne, badania ankietowe, debaty, tworzenie bazy potencjalnych projektów, warsztaty prowadzone różnymi technikami, grupy focusowe czy e-konsultacje. Liczne spotkania i warsztaty powodowały, iż wielokrotnie powracano do poszczególnych elementów strategii, aby zastosować w niej jak najlepsze rozwiązania, dostosowane do potrzeb lokalnych i oczekiwań społeczności, a jednocześnie stanowiące ważne dla niej wyzwania, przynoszące jak największą korzyść. Szeroki wachlarz stosowanych metod i narzędzi spowodował, iż społeczność lokalna utożsamia się z niniejszą strategią, będąc jej głównym autorem. Kolejne etapy prac nad LSR* to:

1. Diagnoza i analiza SWOT
2. Określenie celów i wskaźników realizacji LSR, Plan Działania
3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru
4. Przygotowanie zasad monitorowania i ewaluacji
5. Przygotowanie planu komunikacyjnego

Zastosowane na poszczególnych etapach metody i techniki partycypacyjne, jak również główne wnioski zostały przedstawione w poniższej tabeli

Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji: badanie wykazało potrzebę zwiększenia informacji o możliwościach jakie stwarza dla młodzieży udział w działaniach PDS (za pośrednictwem mediów internetowych jak i portalu FB oraz na bezpośrednich spotkaniach informacyjnych)		Temn 10.03.04.2015, liczba uczestników 14 osoby, uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, osoby prowadzące działalność polowalniczą gospodarczą	X	X	X
14) Badanie ankietowe sektora gospodarczego	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 10.03.04.2015, liczba uczestników 14 osoby, uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, osoby prowadzące działalność polowalniczą gospodarczą (zrzeszeni, rolniczy, rolniczy, osoby prowadzące działalność analityczną, itp.)	X	X	X
15) Wzrosty, Dostępność	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 25.09.09.2015, liczba uczestników 25, uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, osoby prowadzące działalność polowalniczą gospodarczą (zrzeszeni, rolniczy, rolniczy, osoby prowadzące działalność analityczną, itp.)	X	X	X
16) Wzrosty, Dostępność	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 15.10.06.2015, liczba uczestników 21, uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, osoby prowadzące działalność polowalniczą gospodarczą (zrzeszeni, rolniczy, rolniczy, osoby prowadzące działalność analityczną, itp.)	X	X	X
17) Spokojne konsultacje	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 05.10.2015, liczba uczestników 12 os. Uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturyst.	X	X	X

Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji: badanie wykazało potrzebę zwiększenia informacji o możliwościach jakie stwarza dla młodzieży udział w działaniach PDS (za pośrednictwem mediów internetowych jak i portalu FB oraz na bezpośrednich spotkaniach informacyjnych)		Temn 10.03.04.2015, liczba uczestników 14 osoby, uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, osoby prowadzące działalność polowalniczą gospodarczą	X	X	X
18) Ankieta potrzeb mieszkańców do Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich LGD Partnerstwo Dorozcze	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 10.03.04.2015, liczba uczestników 135 os. wybrano ankietę elektroniczną, uczestnicy mieszkanicy wiejskich gmin uczestniczący w spotkaniach konsultacyjnych	X	X	X
19) Debata strategiczna sektorowa	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 25.09.09.2015, liczba uczestników 25, uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, osoby prowadzące działalność polowalniczą gospodarczą (zrzeszeni, rolniczy, rolniczy, osoby prowadzące działalność analityczną, itp.)	X	X	X
20) Spokojne konsultacje	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 01.10.2015, liczba uczestników 12 os. Uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturyst.	X	X	X
21) Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji: badanie wykazało potrzebę zwiększenia informacji o możliwościach jakie stwarza dla młodzieży udział w działaniach PDS (za pośrednictwem mediów internetowych jak i portalu FB oraz na bezpośrednich spotkaniach informacyjnych)	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 05.10.2015, liczba uczestników 12 os. Uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturyst.	X	X	X
22) Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji: badanie wykazało potrzebę zwiększenia informacji o możliwościach jakie stwarza dla młodzieży udział w działaniach PDS (za pośrednictwem mediów internetowych jak i portalu FB oraz na bezpośrednich spotkaniach informacyjnych)	1) Wykonalność wdrażania przedsięwzięcia, 2) Analiza możliwości kanałów komunikacji i promocji	Temn 05.10.2015, liczba uczestników 12 os. Uczestnicy przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturyst.	X	X	X

Organizacje pozarządowe	<p>Największe bariery na jakie napotyka organizacje dotyczy: finansów, zasobów kadrowych oraz trudności administracyjnych. Rządziej wskazywane bariery to brak współpracy z USTI, brak siedzib/miejsc spotkań i wyposażenia, brak świadomości wśród społeczności lokalnej. Największe słabości organizacji to trudność z kadą (brak ludzi do pracy / czasu wolontariatusz), ni spoty finansowe, brak dobrego sprzętu, brak siedziby (miejsc spotkań). NGO zgłaszają także potrzeby podnoszenia swoich kwalifikacji np. w zakresie pozyskiwania środków publicznych na działalność, finansów i logistyki czy zarządzania organizacją. Przedstawiciele organizacji pozarządowych słabo lub bardzo słabo oceniają współpracę z innymi podmiotami – najłatwiej z mediami i biznesem.</p> <p>Dostęp do działań edukacyjnych zakresu 1.1.1.1 dla osób niepełnosprawnych i osób przetrzymujących na ich rzecz.</p> <p>Curaczenie dostępu do wsparcia wyłączenie i do organizacji pozarządowych dla zakresów 1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.1.3, 2.1.2.1, 2.1.2.2.</p> <p>Preferencje dla projektów których wnioskodawcami są NGO (zakres 1.2.1.1 oraz 1.2.1.2). Dostęp do działań edukacyjnych zakresu 1.1.1.1 dla przedstawicieli NGO. Preferencje dla projektów związanych z urzyszeniem miejsc pracy realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej (zakres 2.1.1.2).</p>
-------------------------	--

3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze LGD w latach 2009-2013 wzrosła z 7564 do 8159 (tj. o 595 i o 8%). W tym samym okresie odpowiednia liczba podmiotów gospodarczych w województwie wzrosła o 11%. Z zebranych informacji wynika, że wzrost liczby podmiotów gospodarczych na obszarze LGD przebiegał wolniej niż średnia w województwie. (Tabela poniżej). Podmioty gospodarcze obszaru LGD stanowiły do 2013 r. 3% podmiotów w województwie i ok. 1/6 podmiotów w podregionie słupskim (15,8%).

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze LGD PDS zarejestrowane w Rejestrze REGON w okresie 2009 – 2013 r. – podmioty ogółem, spółki handlowe, SH z udziałem kapitału zagr., osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, (wg. stanu na 31.12.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Różnica 3-2		Spółki handlowe		Spółki handlowe		**Osoby fizyczne	
	2009	2014	2014	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
1	2	3	4	5	6	7				
Województwo pomorskie	24926	275990	26728 (+11%)	5502 (+26%)	490 (+12%)	1107 (+6%)				
Podregion słupski	49298	50495	1197 (+2%)	415 (+19%)	30 (+5%)	-586 (-2%)				
Obszar LGD	7564	8159	595 (+8%)	96 (+31%)	7 (+6%)	130 (+2%)				
Województwo=100%	3,0	2,9	*Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego							
Podregion słupski=100%	15,3	15,8	**Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą							

Zródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010; 2014; Urząd Statystyczny w Gdańsku, gru. 2010; 2014 s. 264, 346

Podmioty gospodarcze według klas wielkości (mikro i małe przedsiębiorstwa) na obszarze LGD PDS.

W tabeli poniżej zestawiono informacje dotyczące podmiotów gospodarczych wg. klas wielkości: ogółem, mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Informacje dotyczą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w okresie od 2009 – 2014 r. Z przedstawionych informacji wynika, że struktura wielkości podmiotów gospodarki narodowej na terenie LGD odzwierciedla strukturę wielkości przedsiębiorstw w całym kraju. Przeważają mikroprzedsiębiorstwa (95%), a udział małych przedsiębiorstw jest niewielki (4%). Średnie i duże to ok. 1% liczby wszystkich przedsiębiorstw. Taka struktura sprawia, że rynek pracy oraz wpływy podatkowe są bardziej stabilne i przewidywalne. Natomiast niepokojącym zjawiskiem jest odnotowany spadkowy trend liczby małych przedsiębiorstw (patrz Tabela poniżej), które mają istotne oddziaływanie na rynek pracy i stanowią element wpływający na konkurencyjność obszaru.

W tabeli poniżej przedstawiono dynamikę zmian liczby podmiotów w okresie 5 lat od 2009 do 2014 r. W omawianym okresie wzrosła liczba mikroprzedsiębiorstw o 654 podmioty. W 2009 na obszarze gmin należących do Lokalnej Grupy Działania było zarejestrowanych 370 małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 – 49 pracowników. W 2014 liczba ta spadła do 311 podmiotów, nastąpiło zmniejszenie liczby podmiotów o 59 (spadek o 16%). Za wyjątkiem gmin Dębica Kaszubska i Potęgowo nastąpił spadek małych przedsiębiorstw w każdej gminie.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w okresie od 2009 – 2014 r. (ogółem, mikro, małe przedsiębiorstwa). (Wg. stanu na 31.12.2014.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Mikro-0 – 9 osób		Małe-10– 49 osób	
	2009 r.	2014 r.	2009 r.	2014 r.	2009 r.	2014 r.
Polska	3742673	4119671	3548354	3938654	159705	146926
Województwo pomorskie	249262	275990	236926	264455	10193	9348
Podregion słupski	49298	50495	46953	48417	1893	1637
Obszar LGD	7564	8159	7128	7782	370	311
Podregion słupski = 100%	15	16	15	16	20	19

Zródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010; Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; S.s. 264; Bank danych lokalnych GUS. Dotyczy danych statystycznych za rok 2014.

Tabela 3. Wzrost lub spadek liczby podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) – dynamika 2009 - 2014 r.

Wyszczególnienie	Wzrost lub spadek 2009 - 2014 r.	
	ogółem o ...	mikro- male -
Polska	376 998 (+10%)	390 300 (+11%)
Województwo pomorskie	26 728 (+11%)	27 529 (+12%)
Podregion słupski	1 197 (+2%)	1 464 (+3%)
Obszar LGD	597 (+8%)	654 (+9%)

Zródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010; Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; S.s.264; Bank danych lokalnych GUS. Dotyczy danych statystycznych za rok 2014.

Struktury przedsiębiorstw pod kątem rodzajów działalności na obszarze LGD.

Najwięcej podmiotów prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym (21% wszystkich podmiotów w 2014 r.), kolejną branżą to działalność związana z budownictwem (odpowiednio 15%), oraz branża związana z przetwórstwem przemysłowym (11%). Z zebranych danych wynika, że udział podmiotów gospodarczych związanych z rolnictwem wynosi 8%, (Tabela poniżej). Najliczniej reprezentowany sektor działalności gospodarczej obejmuje: handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, rolnictwo.

Najwięcej osób na terenie obszaru LGD w roku 2014 pracowało w przemyśle i budownictwie (35% ogólnej liczby zatrudnionych) oraz w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (28% ogólnej liczby zatrudnionych).

Przez branżami, które liczą najwięcej podmiotów możemy wytypować branże charakteryzujące się największym wzrostem. W okresie od 2009 do 2014 roku największy wzrost zanotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (sekcja Q PKD – 30%). Dział ten obejmuje praktyki lekarskie ogólne i specjalistyczne, praktyki dentystyczne i działalności fizjoterapeutyczną. Kolejną grupą, w której w ciągu 5 lat wystąpił wzrost o ponad 27% jest edukacja (sekcja P PKD). Do grupy tej należą szkoły oraz przedsiębiorstwa prowadzące pozaszkolną działalność edukacyjną. Wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność w zakresie usług administracyjnych (sekcja N PKD) wyniósł 21%. Sekcja ta dotyczy przedsiębiorstw, które świadczą usługi najmu i dzierżawy między innymi środków transportu, sprzętu sportowego, rolniczego, maszyn i urządzeń budowlanych. Do sekcji tej należą także firmy zajmujące się utrzymywaniem porządku w budynkach i obiektach przemysłowych oraz wspierające prowadzenie działalności gospodarczej. O ponad 9% wzrosła również liczba podmiotów działających w sektorze budowlanym (sekcja F PKD) oraz prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L PKD – 9%). Do działalności związanej z rynkiem nieruchomości zaliczamy kupno, sprzedaż, wynajem i zarządzanie nieruchomościami. Natomiast usługi budowlane to przede wszystkim usługi specjalistyczne (wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, gazowych, ciepłych, elektrycznych, linkowanie, roboty wykończeniowe).

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi w Rejestrze REGON w okresie 2009 - 2014 r. (stanu na 31.12). Według wybranych sekcji PKD.

Wyszczególnienie	Ogółem		Handel hurtowy i detaliczny		Budownictwo		Przemysł, przetwórstwo przemysłowe		Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		Zakwaterowanie i gastronomia	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
Obszar LGD-2009	7564	1089	1805	884	684	190						
LGD=100%-2009	100	23,9	14,4	11,7	9,0	2,5						
Obszar LGD-2014	8159	1706	1241	915	631	201						
LGD=100%-2014	100	21	15	11	8	2,5						

Źródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010; Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; S. s. 264.

Źródło: Bank danych lokalnych GUS. Dotyczy danych statystycznych za rok 2014

Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców (ogółem i w wieku produkcyjnym).

Stan przedsiębiorczości na obszarze LGD można również ocenić na podstawie liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców ogółem i mieszkańców w wieku produkcyjnym. W tabeli przedstawiono liczbę podmiotów gospodarki narodowej w Rejestrze Regon na 10 tys. mieszkańców ogółem w okresie 5 lat 2009 – 2014, natomiast w kolejnej tabeli liczbę podmiotów gospodarki narodowej, ale w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Analizując dane przedstawione w tabeli poniżej (podmioty w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ogółem) zaobserwowano, że najwyższy wskaźnik przedsiębiorczości (851 lub więcej podmiotów ogółem) występuje w gminach miejsko-wiejskich: Bytów - 952, Miastko - 891. Średnim wskaźnikiem przedsiębiorczości (od 651 – 850 podmiotów ogółem) występuje w gminach wiejskich: Czarna Dąbrówka - 679, Trzebielno - 672, Borzytuchom - 713, Studzienice - 732, Dębница Kaszubska - 764. Najniższym wskaźnikiem przedsiębiorczości (od 500 – 650 podmiotów ogółem) charakteryzują się gminy: Darnica - 552, Połogowo - 587, Koleczygłowy - 616, Główczyce - 619, Tuchomie - 634, Parchowo - 642. Dla porównania wskaźnik ten dla województwa pomorskiego wyniósł w 2014 r. - 1199, Polska - 1071. Średnio dla obszaru LGD wskaźnik ten w porównaniu do województwa i kraju był znacznie niższy i wyniósł 696 podmiotów na 10 tys. mieszkańców ogółem. Szczegółowe dane w omawianym okresie 5 lat, oraz dynamikę zmian liczby podmiotów dla obszaru LGD przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej w Rejestrze Regon na 10 tys. mieszkańców ogółem (wg. stanu na 31.12.)

Wyszczególnienie	Rok		Dynamika zmian 2009 – 2014 r.	
	2009	2014	Różnica (4-2)	(w %)
1	2	3	4	5
Polska	981	1060	1071	+9
Województwo	1118	1184	1199	+7
LGD	654	675	696	8%

Źródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010; Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; S. s. 264.

Źródło: Bank danych lokalnych GUS. Dotyczy danych statystycznych za rok 2014

Dodałkowio w tabeli poniżej, w kresu 2010 – 2013 zestawiono dane liczbowe dotyczące podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys., mieszkańców ale w wieku produkcyjnym. Przedstawione informacje potwierdzają niski poziom przedsiębiorczości na obszarze LGD PDS.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej w Rejestrze Regon na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (wg. stanu na 31.12.)

Wyszczególnienie	Rok		Dynamika zmian 2010 – 2013:	
	2010	2012	2010-2013	w %
1	2	3	4	5
Polska	1575	1616	1667	6
Województwo	1143	1157	1184	+4
LGD	1037	1028	1052	+1

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014; Portfel województwa, Portrety Powiatów, Gmin, http://gdańsk.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca.

Ogólna charakterystyka gospodarki obszaru.

Największym pracodawcą jest firma Dutex, która jest przykładem, że niezależnie od miejsca można stworzyć „wielką firmę”. Dziś Dutex to największy producent siłarki okiennej w Europie. Branża drzewno-meblarska jest branżą naturalną dla LGD ze względu na łatwy dostęp do surowców. Natomiast ze względu na naturalne uwarunkowania oraz wysoką estetyczność obszaru leśnictwo i rolnictwo były i będą nadal jednymi z ważniejszych branż gospodarki lokalnej. Na terenie obszaru występuje również kilka większych przedsiębiorstw produkcyjnych i handlowych jak np.: „Kolaszewski”, przedsiębiorstwo które oferuje szerokie spektrum części zamiennych i maszyn rolniczych takich jak: kostarki, osprzęt do ładowaczy, betonarki ciągnikowe, plugi. WiraLand Sp. z o.o. działająca m.in. w branży metalowej, wyposażeniem sklepów z szeroką ofertą eksportową działająca również na rynku angielskim, francuskim, niemieckim, irlandzkim, węgierskim, duńskim i rosyjskim; Łączy - Koleczygłowy Spółka z o.o. która jest firmą o wieloletniej tradycji w dziedzinie produkcji i handlu wyrobami przemysłu drzewnego na rynku krajowym i zagranicznym. Gospodarka obszaru LGD oparta jest na własności prywatnej, przeważają zdecydowanie małe firmy. Działalność gospodarcza na obszarze LGD skoncentrowana jest wokół 2 miast: Bytowa i Miastka.

Branże kluczowe na obszarze LGD PDS.

Do branż kluczowych obszaru LGD zaliczamy sektor drzewno – meblarski, metalowy oraz narzędziowy i budowlany oraz turystyczny. Szczegółowe informacje dotyczące stanu branży, perspektyw rozwojowych oraz działających podmiotów gospodarczych znajdują się w dostępnym literaturze^{1,2,3,4}. W przedmiotowej diagnozie dla obszaru LGD PDS ograniczono się do wybranych elementów charakteryzujących m. in. główne problemy kluczowych branż obszaru LGD (patrz: tabela poniżej).

Do głównych problemów kluczowych branż obszaru LGD zaliczamy (dla kluczowych branż na obszarze):

1. Małe możliwości promocyjne i marketingowe.
2. Mała liczba turystów odwiedzających subregion.
3. Brak współpracy między przedsiębiorstwami a instytucjami odczucia biznesu.
4. Brak współpracy i konkurencja między przedsiębiorstwami (m.in. w wyniku braku informacji odczucia biznesu i instytucjami samorządowymi).
5. Problemy ze znalezieniem pracowników (zwłaszcza problemy z edukacją w branży) - np. branża drzewno-meblarska, turystyczna.
6. Brak lub ograniczone możliwości finansowe.
7. Niski poziom organizacji i przepływu informacji. Brak silnej i rozpoznawalnej marki. Brak inwestycji, niska innowacyjność (np. branża drzewno - meblarska).
8. Niski stopień rozwoju gospodarki w powiecie, wysokiej specjalizacji przedsiębiorstw. Niski poziom wykorzystania nowych technologii i innowacji.
9. Niewielki udział w gospodarce obszaru. Słaby stan infrastruktury turystycznej. Słabe wsparcie ze strony samorządu (np. branża turystyczna).

Branża turystyczna jako jeden z kluczowych sektorów lokalnej gospodarki.

Z uwagi na walory przyrodnicze oraz kulturalne wśród branż kluczowych zidentyfikowano również turystykę. Zasadnicze zidentyfikowane problemy przekładają się na możliwości wykorzystania ogromnych walorów środowiskowo-kulturowych (czyli

¹ Analiza potencjału rozwoju sektora drzewno-meblarskiego w powiecie bytowskim, Gdańsk 2011.

² Analiza potencjału rozwoju sektora metalowego w powiecie bytowskim, Gdańsk 2011.

³ Analiza sektora narzędziowego w powiecie bytowskim, Gdańsk 2011.

⁴ Analiza potencjału rozwoju sektora turystycznego w powiecie bytowskim, Gdańsk 2011.

⁵ Na podstawie opracowania: Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w Powiecie Bytowskim do 2016 r. Człowiek, najlepsza inwestycja. Projekt współfinansowany w ramach wsparcia z UE, Europejskiego Funduszu Społecznego, s. 95

przewag komparatywnych) i przekształcenia ich na przewagi konkurencyjne^{6,7,8}. **Rekomendacja:** Obszar LGD Partnerstwa Dorzecze Słupi należy do obszarów o najwyższych wskaźnikach jakości i różnicowania krajobrazu w Polsce (i), jednakże brakuje siły napędowej i działań, które pozwoliłyby na zrównoważone wykorzystanie tego potencjału i stworzenie innowacyjnej, różnorodnej form turystyki (aktywnej- rekreacyjno-sportowej, zdrowotno-rehabilitacyjnej) w tym SPA, kulturowej, biznesowej etc.), przeznaczonych przede wszystkim dla osób przed 35 rokiem życia i po 50 roku życia („młoda” i „srebrna” gospodarka) z obszaru Trójmiasta, Słupska, osób spoza regionu oraz z Polski. **Rekomendacja:** Kluczowymi warunkami do osiągnięcia sukcesu są: odpowiednia dostępność transportowa, innowacyjność w ofercie turystycznej oraz dostępność środków finansowych, dających możliwość inwestowania w infrastrukturę turystyczną, marketing oraz sieciowanie się z otoczeniem (biznesem okolicy i turystycznym).

3.3. Opis rynku pracy

Ludność LGD w 2013 r. wyniosła 105 901 osób co stanowi 4,6% ludności ogółem w województwie oraz 13,2% ludności wiejskiej w województwie. W ogólnej liczbie ludności LGD mężczyźni to 50 931 osób (4,7%, mężczyźni ogółem w województwie i 13,1% w województwie na wsi pomorskiej). Kobiety w liczbie 52 970 to 50% ludności ogółem w LGD 4,5% kobiet w województwie i 13,4% mężczyzn na wsi pomorskiej). Na 100 mężczyzn w województwie przypada 105 kobiet, na wsi pomorskiej 98 kobiet, w LGD proporcja ta jest wywrócona, ale w poszczególnych gminach waha się od 95 (gm. Tuchomie) do 104 i 102 w gminach miejsko-wiejskich Bytów i Miastko. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi średnio w województwie 125 osób a na obszarach wiejskich województwa – 47 osób. Liczba ludności na 1 km² na obszarze LGD jest niższa niż średnia na obszarach wiejskich województwa i wynosi 36 osób – od 17 osób w gminie Trzebielino do 126 w gminie miejsko - wiejskiej Bytów. Gminy należące do LGD wchodziły w skład podregionu słupeckiego w tym powiatu bytowskiego (9 gmin) i powiatu słupeckiego (4 gminy).

Tabela. Ludność na obszarze LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi wg stanu na 2009 i 2013 (wg. stanu na 31.12)

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	w tym kobiety	Wskaźnik obciążenia demograficznego ⁹
2009 rok			
Woj. pomorskie	2230099	1146960 (51%)	55
R-m gminy LGD	103689	52004 (50%)	54
2013 rok			
Woj. pomorskie	2295811	1176421 (51%)	58
R-m LGD	105901	52970 (50%)	55,1

Źródła: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2014. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2014, s. 344; Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010, s. 3. 264; Bank Danych Lokalnych GUS; obliczenia własne.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym zarówno w roku 2009 jak i 2013 była w LGD wyższa niż średnia w województwie i wynosiła rok 2009 - 23% (woj. 20%) r. 2013 - 22% (w województwie 20%). Ludność w wieku produkcyjnym to 65% oraz 63% ludności ogółem w województwie. W LGD ta grupa wiekowa w latach 2009 i 2013 stanowiła 65 i 64%. Ludność w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 - 2013 to 15% i 17% ludności ogółem w województwie. Grupa ta w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym LGD PDS stanowiła 12% i 14%. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2013 r. zwiększył się we wszystkich badanych grupach w porównaniu do 2009 r. Odsetek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zwiększył się we wszystkich badanych grupach i wynosił w latach 2009 i 2013 odpowiednio 55% i 58% a w LGD PDS 54% i 55% (kraj 58%). Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony jest jako stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub bierne zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym¹⁰ do liczby osób będących w wieku produkcyjnym¹¹. Analizując ww wskaźnik stwierdzić można, iż sytuacja na obszarze LGD kształtuje się korzystnie od sytuacji krajowej i wojewódzkiej - w roku 2013 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało na terenie obszaru LGD 55 osób w wieku nieprodukcyjnym (58 osób w województwie pomorskim, 58 osób w kraju). **Rekomendacja:** Należy jednak podkreślić, iż obszar LGD w obecnym kształcie od roku 2010 wpisuje się w rosnący trend liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym, co spowodowane jest głównie zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Tabela. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i nieprodukcyjnym na obszarze LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi wg stanu na 2009 i 2013 (wg. stanu na 31.12)

Ludność w wieku

⁹Na podstawie opracowania: Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w Powiecie Bytowskim do 2016 r. Człowiek najlepszą inwestycją. Projekt współfinansowany w ramach wsparcia z UE, Europejskiego Funduszu Społecznego, s. 95
¹⁰Na podstawie opracowania: Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w Powiecie Bytowskim do 2016 r. Człowiek najlepszą inwestycją. Projekt współfinansowany w ramach wsparcia z UE, Europejskiego Funduszu Społecznego, s. 95
¹¹Na podstawie: *Analiza potencjału rozwoju sektora drzewno-rolniczego w powiecie bytowskim*; opracowanie zrealizowane w ramach projektu „Strategia i kwalifikacje - nasz naradca na zmiany w gospodarce” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytetu VIII - Regionalne Kadry, Gdynia 2011; *Wspieranie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie* - Program Operacyjny Kapitał Ludzki, EU Consult, Gdańsk 2011; http://www.powiatbytowski.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1910:2012.

¹⁰Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.
¹¹ Ludność w wieku nieprodukcyjnym to suma liczby dzieci i liczby osób w wieku 0-14 lat i liczby osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej.

¹² Ludność w wieku produkcyjnym to liczba osób w wieku 15 – 59 (kobiety) i 15- 64 (mężczyźni).

Wyszczególnienie	przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
2009 rok						
Woj. pomorskie	452881	220036	1439523	695041	337695	231899
% ogółem woj.	20	10	65	31	15	10
R-m gminy LGD	24023	11645	67167	31714	12499	8645
% LGD	23	11	65	31	12	8
2013 rok						
Woj. pomorskie	448976	218269	1454944	689603	391891	268549
Województwo %	20	10	63	30	17	12
w tym wies %	189189	92187	512997	237676	98182	66294
R-m LGD	22796	11115	68264	31643	14891	10212
% LGD	22	11	65	30	14	10

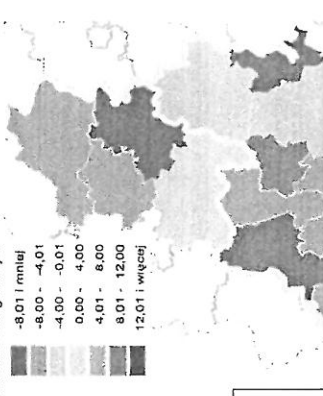
Źródła: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2014. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2014; s. 344; Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; s. 264; Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

Jeśli chodzi o liczbę ludności, to od 2009 roku zauważyć można nieznaczny, minimalny o 1,6% wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym na terenie obszaru LGD PDS (wzrost o 1097 osób). Tak niewielki wzrost może być spowodowany odpływem ludności w wieku produkcyjnym z terenu obszaru LGD w celach zarobkowych oraz większym spadkiem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (-5,1%), o 1227 osób, w całym okresie analizy (4 lata), co przyczynia się również do systematycznego spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym. **Wniosek:** Na terenie obszaru LGD można również zauważyć znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w całym analizowanym okresie, z 12499 do 14891, czyli wzrost o 19%, co świadczyć może o starzeniu się społeczeństwa obszaru. Jest to zjawisko typowe również dla obszaru całego kraju.

Migracje ludności na obszarze LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi.

W latach 2005-2013 na terenie obszaru LGD odnotowano ujemną wartość współczynnika salda migracji w odniesieniu do ludności w wieku produkcyjnym (podobnie do danych krajowych) co świadczyć może o problemach na lokalnym rynku pracy i emigracji zarobkowej mieszkańców obszaru LGD. Wartość ww współczynnika na obszarze województwa pomorskiego w całym analizowanym okresie, kształtowała się na dodatnim poziomie, co spowodowane jest głównie stosunkowo dobrą sytuacją na trójmiejskim rynku pracy. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku produkcyjnym w

Ryc. 5. Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznych na pobyt stały na 1000 mieszkańców w 2013 r. (wg. stanu na dzień 31.12) dla obszaru LGD, Województwo (plus 0,81), Polska (minus 0,52); Źródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2014. Urząd

wyszczególnionych obszarach w latach 2005-2013 przedstawiono na mapie obok. Dla przedstawienia ruchów migracyjnych na terenie obszaru LGD przeanalizowano współczynnik salda migracji wewnętrznych i zewnętrznych na całym obszarze w porównaniu do danych krajowych i wojewódzkich oraz obszar podregionu słupeckiego w odniesieniu do ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (dotyczy to salda migracji na pobyt stały na 1 tys. osób w tym wieku). Ujemny współczynnik salda migracji w odniesieniu do ludności w wieku przedprodukcyjnym na obszarze odnotowano w całym okresie analizy, przy czym największy spadek odnotowano w roku 2009 w stosunku do roku 2008 (ponad 300%). Ujemne saldo migracji pogłębiało się również w roku 2013 w stosunku do 2012. Należy podkreślić, iż w przypadku danych krajowych ujemny współczynnik salda migracji odnotowano w latach 2005-2008 oraz w roku 2013.

Wniosek: Pogłębiający się odpływ ludności w wieku przedprodukcyjnym z terenów obszaru LGD wpływa negatywnie na sytuację ekonomiczną na obszarze LGD (czego konsekwencją jest spadek ludności w wieku produkcyjnym).

Rynek pracy. Aktywność ekonomiczna ludności obszaru LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi.

Prawidłowe funkcjonowanie lokalnej gospodarki i rynku pracy powiązane jest ze strukturą ludności pod względem ekonomicznych grup wieku. Podstawowym elementem kształtującym rynek pracy jest aktywność ekonomiczna ludności. Obejmuje ona zarówno liczbę osób pracujących, bezrobocie oraz bierność zawodową.

Liczba osób pracujących w okresie od 2003 do 2013 roku na terenie obszaru LGD PDS wzrosła o ponad 19%, przy czym w całym okresie diagnozy liczba pracujących mężczyzn przewyższała liczbę pracujących kobiet. W tym samym okresie liczba osób pracujących w Polsce wzrosła o ponad 14% (dane GUS). W roku 2013 na terenie LGD jest 12178 pracujących w tym 47% to kobiety. W roku 2009 liczba pracujących była wyższa o 51 osób. Pracujący w rolnictwie zarówno w r. 2009 i 2013 to 4,9%, w

przemysłu i budownictwie (2013 r.) 43,8% (w r. 2009 – 44,3%), w handlu itd. to 15%, w r. 2009 – 17,7% w pozostałej działalności, finans, obsługa rynku to 36,3% (w r. 2009 – 32,8%).
 Jak już wcześniej wspomniano przy omawianiu stanu przedsiębiorczości najwięcej osób na terenie obszaru LGD PDS w roku 2013 pracowało w przemyśle i budownictwie (35% ogólnej liczby zatrudnionych) oraz w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (28% ogólnej liczby zatrudnionych). Najmniej osób pracowało w sektorze związanym z działalnością finansową i ubezpieczeniową oraz obsługą rynku nieruchomości.

Liczba pracujących na 1000 ludności wyniosła średnio dla LGD w latach 2010, 2012, 2013 odpowiednio 118, 112 i 115 osób co jest niższą średnią niż średnia dla województwa i stanowi około 48% wielkości pracujących średnio w województwie w latach 2010, 2012, 2013.

Rozpiętość danych dotyczących liczby pracujących w gminach LGD w latach 2010, 2012, 2013 ulegała niewielkim zmianom, ale wielkość te różniła się bardzo w poszczególnych gminach od 295, 286, 298, w gminie Bytów do 62, 61 i 64 w gminie Parchowo.

Tabela. Pracujący na 1000 ludności na obszarze LGD.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Statystyczne Vademecum Samorządowa 2014; Portfel województwa, Portfel Powiatów, Gmin; http://gdansk.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/	Jednostka terytorialna		Pracujący na 1000 ludności	
	Rok	2010 r.	2012 r.	2013 r.
Województwo pomorskie		245	243	249
Podregion słupski		238	232	236
Obszar LGD PDS		118	112	115

W dwóch kolejnych tabelach poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby pracujących w wymienionych działalnościach w latach 2009 i 2013 na obszarze LGD w porównaniu do danych w województwie pomorskim i podregionie słupskim. W tabeli poniżej ujęto pracujących wg. faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

Rekomendacje: Liczbę osób pracujących na danym obszarze należy zestawiać z liczbą osób niepracujących i wskaźnikami związanymi z bezrobociem, aby móc w pełni zobrazować sytuację na lokalnym rynku pracy. W analizowanym okresie liczba zarejestrowanych bezrobotnych na obszarze LGD charakteryzowała się spadkowym trendem, wynosząc w 2013 roku 7206 osób (spadek w stosunku do roku 2003 o ponad 36%). Średniookresowy wzrost liczby bezrobotnych na terenie LGD w latach 2009-2013 (wzrost w roku 2013 w stosunku do roku 2009 o ponad 9%) - sytuacja ta wpisuje się w ogólnopolski trend (kryzys gospodarczy). Należy również podkreślić, iż w całym okresie analizy liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn.

Tabela. Pracujący na obszarze gmin LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi w 2009 r. i 2013 r. (stan na 31.12).

Wyszczególnienie	Ogółem mł.	w tym kobiety	Rolnictwo, łowiectwo, i leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budowni- ctwo	Handel hurtowy i detaliczny	Działalność finansowa	Pozostałe
Województwo pomorskie-2009	493711	242048	5830	176215	120945	25460	165261
Ogółem=100%	100%	49%	2%	36%	24%	5%	32%
Województwo pomorskie-2013	507251	257160	5769	166045	128917	20652	185868
Ogółem=100%	100%	51%	2%	33%	25%	4%	34%
Podregion słupski-2009	97406	46742	2450	40131	17464	4840	32521
Ogółem=100%	100%	48%	5%	38%	18%	5%	31%
Podregion słupski-2013	97489	49623	2800	39428	17772	3748	33741
Ogółem=100%	100%	51%	5%	40%	18%	4%	31%
Obszar LGD-2009	15595	7079	764	6911	2285	520	5115
Ogółem=100%	100%	45%	11%	44%	15%	3%	30%
Obszar LGD-2013	16188	7527	792	7089	2427	567	5313
Ogółem=100%	100%	46%	11%	41%	15%	4%	30%

* Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

Bezrobocie na obszarze LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi.

W roku 2009 bezrobotni zarejestrowani w województwie to 100267 osób a w LGD to 8965 osób co stanowiło 8,9% ogółu bezrobotnych. Mężczyźni zarejestrowani stanowili 8,6% bezrobotnych mężczyzn w województwie a kobiety 9,3%. W roku 2013 liczba bezrobotnych zarejestrowanych w województwie była wyższa o 13881 niż w 2009r. Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli poniżej, w 2013 (na dzień 31.12) roku zarejestrowanych bezrobotnych na obszarze LGD wyniosło 9850 osób w tym mężczyzn 4405 osób i kobiet 5445. W porównaniu do roku 2009 liczba bezrobotnych wzrosła o 885 osób (10%), w tym mężczyzn o 340 osób (8%), kobiet o 545 osób (11%).

Tabela nr. 11. Bezrobotni na obszarze LGD PDS zarejestrowani ogółem i według płci w 2009 i 2013 r. (stan w dniu 31.12)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Odsetek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Województwo pomorskie-2009	100267	47330	52937	7,0

20

Bezrobotni (w %)	8,9	8,6	9,3	14,7
Województwo pomorskie-2013	114148	51473	62675	7,8
Bezrobotni (w %)	8,6	8,6	8,7	x
Podregion słupski-2009	34189	15685	18504	11,0
Bezrobotni (w %)	26,2	25,9	26,5	26,2
Podregion słupski-2013	36206	16792	19414	11,5
Bezrobotni (w %)	27,2	26,2	28,0	x
Obszar LGD-2009	8965	4065	4800	13,0
Obszar LGD-2013	9850	4405	5445	14,4

Źródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; s. 264; Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2014. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2014; s. 344

Odsetek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zwiększył się w r. 2013 w województwie do 7,8 (z 7,0) w roku 2009, a w LGD zwiększył się z 13,0 w 2009r. do 14,4 w 2013 r.. Odsetek ten w gminach LGD jest zróżnicowany w obydwu badanych latach i był wyższy niż średnia dla województwa. Udział ludzi bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010, 2012, 2013 w województwie pomorskim wynosił 12,3%, 13,4%, 13,2%. W gminach LGD był on znacznie zróżnicowany i zmienny w latach. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w roku 2013 było w gminie Trzebielino (20,5%), Czarna Dąbrówka (17,3%) Miastko (17,8) i Darnica (16,3%).

Tabela. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w okresie 2010-2013.

Lp.	Jednostka terytorialna	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym			
		Rok	2010	2012	2013
Województwo pomorskie					
Gminy LGD					
1	Bytów		10,4	11,7	11,9
2	Miastko		18,1	17,5	17,8
3	Borzycuchom		11,9	11,5	13,6
4	Czarna Dąbrówka		14,0	17,0	17,3
5	Kolczygłowy		14,3	14,7	15,5
6	Parchowo		11,7	12,0	12,5
7	Studzienice		9,7	12,2	12,7
8	Trzebielino		19,2	20,4	20,5
9	Tuchomie		11,1	11,4	11,1
10	Darnica		12,0	13,6	14,2
11	Dębica Kaszubska		15,0	15,9	16,3
12	Głowiec		10,9	11,5	11,0
13	Polegowo		13,7	12,5	14,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowa, 2014, www.stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca

Rekomendacje: Nie odnotowano istotnych różnic pomiędzy danymi dotyczącymi województwa pomorskiego a podregionem słupskim. W obu przypadkach najwyższe bezrobocie dotyka młodych 25-34 lata, tj. 28% w województwie i 28% w podregionie. Pod względem wykształcenia najmniej bezrobotnych odnotowano w grupie osób z wyższym wykształceniem (województwo pomorskie 11% a w podregionie słupskim 8%). Największą grupę bezrobotnych zarejestrowanych w 2013 r. stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym – w województwie 29%, podregionie 32%, oraz z wykształceniem gimnazjalnym i niepełnym podstawowym, w województwie 29%, w podregionie 31%, (Tabela poniżej).

Tabela. Bezrobotni zarejestrowani wg wieku i poziomu wykształcenia na obszarze LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi w 2013 r.

Wyszczególnienie	Województwo pomorskie		Podregion słupski	
	osób	%	osób	%
Ogółem	114148	100	36206	100
w wieku 24 lata i mniej	21566	18,9	6945	19,2
25-34	31686	27,8	10023	27,7
35-44	23313	20,4	7242	20,0
45-54	21367	18,7	7010	19,4
55 lat i więcej	16216	14,2	4986	13,8
Z liczby ogółem z wykształceniem:	119148	100	36206	100
wyższym	12141	10,6	2811	7,8
średnim zawodowym	23203	20,3	6889	19,0

21

średnim	Ogólnokształcącym	12898	11,3	3660	10,1
	Zasadniczym	33233	29,1	11698	32,3
	Gimnazjalnym i niepełnym podstawowym	32673	28,6	11148	30,8

Zródła: Obliczenia własne na podstawie: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2014. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2014, s. s. 344

Podsumowanie. Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2013 było w gminie Miastko (32% ogólnej liczby zarejestrowanych osób) oraz w gminie Bytów (26% ogólnej liczby bezrobotnych obszar), najmniej bezrobotnych zarejestrowanych było na terenie gminy Borzytuchom (3,7% ogólnej liczby bezrobotnych obszar).

Od 2009 r. liczba bezrobotnych kobiet rosła średniorocznie o ok. 3%. Wśród mężczyzn liczba bezrobotnych waha się między saldem dodatnim a ujemnym. Struktura bezrobocia w podziale na grupy wiekowe od 2009 roku utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Największa zmiana wystąpiła w grupie wiekowej 55 lat i więcej, w której liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła ponad dwukrotnie, a jej udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych wzrósł o 8%. Struktura bezrobocia według wykształcenia wskazuje na dużą korelację między poziomem wykształcenia, a liczbą zarejestrowanych bezrobotnych. Najwięcej osób pozostających bez pracy posiada wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub zasadnicze. Osoby z wyższym wykształceniem stanowią niewielki odsetek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Osoby, które zostały zarejestrowane jako bezrobotne w ponad 40% pozostają bez pracy dłużej niż rok. Oznacza to, że są one długotrwale bezrobotne. W latach 2009, 2010 odsetek ten był korzystniejszy i wynosił mniej niż 30%.

Rekomendacja, wnioski: Stopa bezrobocia na obszarze LGD PDS jest jedną z najwyższych wśród wszystkich porównywanych sąsiednich obszarów, co świadczy o trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Podjęcie przez lokalne samorządy oraz instytucje działające w obszarze rynku pracy zintegrowanych działań w zakresie aktywizacji zawodowej i pobudzania przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru LGD PDS należy do priorytetów realizowanych w latach 2016-2023.

3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego

Aktywność społeczna mieszkańców.

Fundacja, stowarzyszenia i organizacje społeczne w roku 2013 to 361 jednostek. W porównaniu do 2009 r. nastąpił wzrost o 40 jednostek. Na terenie obszaru LGD funkcjonują głównie stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) oraz stowarzyszenia zwykłe (wpisane do ewidencji prowadzonej przez Starostów bytowskiego i słupskiego). Ponadto funkcjonują kluby sportowe (stowarzyszenia kultury fizycznej nieprowadzące działalności gospodarczej) i uczniowskie kluby sportowe (wpisane do ewidencji prowadzonej przez Starostów), oraz fundacje. Najwięcej organizacji posiada siedzibę w Bytowie i Miastku. W tabeli poniżej zestawiono liczbę stowarzyszeń i organizacji społecznych na obszarze poszczególnych gmin Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi funkcjonujących w latach 2009 i 2013.

Tabela. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na obszarze LGD PDS w 2009 i 2013 r. (wg. stanu na 31.12).

Wyszczególnienie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne (2009 r.)	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne (2013 r.)	Przyrost od 2009 r. (w %)
Województwo pomorskie	5888	7231	1343
Podregion słupski	1337	1578	241
Obszar LGD	321	361	40
Województwo = 100%	5,5	5,0	X
Podregion słupski = 100%	24,0	22,9	X

Zródło: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; s. 264, 344

Średnia liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców na obszarze LGD w latach 2005-2013 kształtuje się na poziomie zdecydowanie wyższym od średniej wojewódzkiej, krajowych. Na uwagę zasługuje wzrostowy trend liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców na terenie LGD (przyrost o ponad 28% w roku 2013 w stosunku do roku 2005). Do głównych zadań organizacji na obszarze partnerstwa zaliczamy krzewienie kultury fizycznej, praca na rzecz środowiska lokalnego i kultury, integrację społeczności lokalnej. W szczególności zaliczamy tutaj działania kierowane do społeczności lokalnej, organizacji spotkań integracyjnych, imprez sportowe, organizacja imprez okolicznościowych dla dzieci i młodzieży, koncertów, występów, zajęć pozaszkolnych czy promocja zdrowia.

Organizacje pozarządowe funkcjonujące na obszarze LGD współpracują w następujących obszarach:

- Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- Krajoznawstwo i turystyka,
- Nauka i edukacja,
- Wspieranie organizacji pozarządowych,
- Bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- Ochrona i promocja zdrowia,
- Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinną i osobom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans
- tych rodzin i osób,

• Ekologia i ochrona środowiska¹².

Do głównych problemów związanych ze współpracą z organizacjami pozarządowymi na obszarze LGD zaliczamy brak Centrum Organizacji Pozarządowych skupiającego organizacje działające na rzecz rozwoju społecznego obszaru i współpracującego z rozwoju Organizacji Pożytku Publicznego. Nie funkcjonują również Kluby Wolontariatu, który zrzeszają kluby i wolontariuszy z poszczególnych gmin obszaru. Klub wskazywałby kierunki rozwoju, obszary w których funkcjonuje zapotrzebowanie na działalność wolontariatu, umożliwiałby wymianę doświadczeń i wskazywał jakie OPP są zainteresowane współpracą z wolontariuszami. Od 2013 roku na obszarze LGD PDS działa Rada Organizacji Pozarządowych jednakże jej działalność nie jest zauważalna, skupia nieliczne organizacje. W tej części diagnozy przedstawiono zidentyfikowane wnioski i rekomendacje związane z działalnością organizacji pozarządowych, społecznych na obszarze wdrażania LSR. Zostały one zestawione na podstawie opracowanych analiz, ekspertyz, konsultacji społecznych, warsztatów i debat strategicznych. Ponadto wielokrotnie w ramach prowadzonych konsultacji społecznych przedstawiciele sektora społecznego zgłaszali swoje potrzeby dotyczące integracji lokalnej społeczności, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Postulaty: Organizacje są zainteresowane pozyskaniem dofinansowania środków z UE w ramach programu LEADER – środki te chciałyby przeznaczyć na rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej czy rekreacyjnej, na zachowanie dziedzictwa lokalnego czy wzmocnienie kapitału społeczności lokalnej. W związku z tym, że organizacje zgłaszają niedobory w sferze wyposażeń specjalistycznym znaczący ich odsetek chciałby pozyskiwać środki z programu LEADER właśnie na taką potrzebę. Największe bariery, na jakie napotykała badane organizacje dotyczy finansów, zasobów kadrowych oraz trudności administracyjnych. Rządziej wskazywane bariery to brak współpracy z JST, brak doposażenia siedzib, brak świadomości wśród społeczności lokalnej. Duża część organizacji podejmuje różnego rodzaju środki zaradcze, aby przetrwać w trudnych warunkach – prowadzenie rozmów z odpowiednimi władzami, dialog i uświadamianie społeczności lokalnej, dostosowanie się do realiów i potrzeb, uczestniczenie w szkoleniach, próby szukania sponsorów we własnym zakresie, intensywna reklama działalności. Wydaje się, że warto wspierać badanych w tej działalności. Te, które nie podejmują takich starań uzasadniają to twierdzeniem, że nie leży to w ich kompetencjach i jest poza ich możliwościami. Największe słabości organizacji to trudności z kadrami (brak ludzi do pracy i czasu wolontariatu), kłopoty finansowe, brak dobrego sprzętu, brak siedzib (miejsce spotkań). Część organizacji pomimo braku odpowiedniej ilości pracowników i wolontariuszy, trudności finansowych i braku sprzętu, stara się przetrzymać problemy poprzez organizowanie akcji promocyjnych takich jak festyny, turnieje, pikniki; poszukiwanie sponsorów prywatnych, agnacji i promocję wśród młodzieży. Te, które tego nie robią uzasadniają to brakiem środków finansowych, brakiem infrastruktury, krótkim stażem działalności.

Rekomendacje: Najważniejsze potrzeby organizacji to większa wiedza na temat organizacji pozarządowych wśród mieszkańców z obszaru działania LGD PDS, większy zakres promocji na temat działań i wartości organizacji, większe wsparcie finansowe od JST oraz wyższy poziom aktywności społeczności lokalnych. Najczęściej wsparcie, jakiego oczekują przedstawiciele NGO to ułatwienie dostępu do środków finansowych z UE, ponadto istotne jest prowadzenie dialogu ze społecznością lokalną, poprawienie współpracy z JST, większy dostęp do szkoleń, wyjazdów promujących organizację itp.

Jako najsłabsze strony organizacji badani po raz kolejny wskazywali na trudną sytuację finansową organizacji oraz słabe wyposażenie sprzętowe organizacji. Wg badanych najważniejsze potrzeby organizacji dotyczyły właśnie dziedzin, w których potrzebne są środki finansowe – doposażenia w sprzęt zarówno biurowy jak i specjalistyczny, remontu siedzib, pozyskania lokalu dla organizacji. Pracownicy organizacji biorą udział w szkoleniach, najczęściej dofinansowywanych ze środków unijnych lub krajowych. W przyszłości chcieliby podnosić swoje kwalifikacje np. w zakresie pozyskiwania środków publicznych na działalność, finansów i księgowości czy zarządzania organizacją. Przedstawiciele organizacji pozarządowych słabo lub bardzo słabo oceniali współpracę z innymi podmiotami – najsłabiej z mediami i biznesem.

Rekomendacje: Zachęcanie mieszkańców obszaru do większego zaangażowania w działania prospołeczne a co za tym idzie wspierania organizacji 3-go sektora (więcej osób chętnych do współpracy) może odbywać się poprzez wsparcie finansowe dla organizacji, które będą tworzyć nowe miejsca pracy. W tym celu możliwe jest tworzenie przedsiębiorstw skierowanych do NGO w ramach, których przewidziane byłoby zatrudnienie np. koordynatorów projektu na umowę o pracę. Tego typu granty mogą być finansowane ze środków JST, krajowych lub unijnych. Biorąc pod uwagę duże potrzeby organizacji w zakresie sprzętu czy siedziby warto projektować takie narzędzia wsparcia, aby oprócz potrzeb materialnych zapewniać także etaty dla osób współpracujących z NGO. Możliwość zatrudnienia w organizacji pozwoli przyciągać nowe osoby – część przedstawicieli społeczności lokalnej zapewne chciałaby się zaangażować w działania NGO. Jednak, aby móc poświęcić organizacji dużo czasu, dana osoba może nie mieć wiedzy możliwości podejmowania działań mających na celu zdobycie środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Trudności w finansowaniu działań organizacji to problem sygnalizowany przy okazji różnych spotkań. Konieczne jest ułatwienie dostępu organizacjom do różnych grantów, projektów gdzie mogą zdobyć dofinansowanie ze środków krajowych i unijnych. Może się to także odbywać poprzez szkolenia dotyczące tego jak skutecznie aplikować o takie środki. Warto organizować też lokalne fora gdzie lepiej radzące sobie finansowo organizacje mogłyby wymienić się doświadczeniami z innymi podmiotami, doradzać jak poprawić sytuację finansową, jak przebrać przez różnego rodzaju formalności przy staraniu się o dofinansowanie. Bariery, z jaką spotykają się organizacje są też trudności administracyjne – być może konieczne jest organizowanie szkoleń i/lub tworzenie punktów konsultacyjnych (na wzór inkubatorów przedsiębiorczości) gdzie nowopowstałe organizacje lub gorzej sobie radzące z

¹²Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014, Bytów, 2014, s. 6-8

interpretacja przepisów mogłaby otrzymać w tym zakresie wsparcie. Brak zasobów kadrowych, czy częściowo wymieniany, jako problem, obok małego zaangażowania społeczności lokalnej i jej małej wiedzy na temat działań i roli trzeciego sektora. Z tego względu warto rozważyć podjęcie działań przez władze lokalne, które miałyby na celu promocję organizacji pozarządowych, jako takich. Mogłoby to się odbywać poprzez publikację komunikatów w lokalnych mediach o tym ile i jakich działań na rzecz mieszkańców podejmowały organizacje pozarządowe na obszarze LGD. Dzięki temu mieszkańcy po pierwsze zyskaliby świadomość, jakie organizacje funkcjonują w ich sąsiedztwie, po drugie, jakie prospołeczne działania realizują. Być może część adresatów tego przekazu postanowiłaby włączyć się do działań.

3.5. Wskazanie problemów społecznych

Istniejąca sieć jednostek pomocy społecznej w na obszarze LGD tworzą przeważającą część jednostki organizacyjnej gmin, którymi są ośrodki pomocy społecznej. Oferują one zarówno liczne świadczenia pieniężne, jak również rozmaite formy wsparcia niefinansowego. Świadczenia pieniężne wypłacane są, jeżeli dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie o pomocy społecznej. Pomoc niefinansowa obejmuje głównie pracę socjalną oraz usługi opiekuńcze i pracę asystenta rodziny realizowane w miejscu zamieszkania potrzebującego pomocy. Na obszarze LGD funkcjonuje 13 ośrodków pomocy społecznej (po jednym w każdej gminie). Jak wynika z analizy opracowań strategicznych i danych statystycznych w analizowanym okresie (2010-2014) na obszarze LGD z roku na rok spadała liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci. Ponad 17% wy spadek w roku 2014 w stosunku do roku 2010, może świadczyć o skutecznosci zawiadzeń z obszaru LGD. Wniosek: Mimo optymistycznych sygnałów pomocy i integracji społecznej aktywności zawodowej społeczeństwa z obszaru LGD. Wniosek: Mimo optymistycznych sygnałów do spadku liczby rodzin otrzymujących zasiłki na obszarze LGD nadal do najważniejszych problemów społecznych należy bezrobocie i ubóstwo, rosnąca liczba osób niepełnosprawnych oraz uzależnienie (przede wszystkim alkoholizm)^{13, 14}. Wskaźnik udziału osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze LGD w latach 2010 - 2014 kształtował się powyżej krajowych i wojewódzkich, wskazując jednocześnie malejący trend. W związku z powyższym wciąż koniecznym jest aktywna działalność instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej na terenie obszaru LGD PDS. W 2012 r. opublikowano raport pt. *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*. Zawarto w nim obliczenia dotyczące wskaźników jakości życia na poziomie powiatów oraz województw. Z rankingu wynika, iż obszar LGD charakteryzuje się niższymi parametrami jakości życia niż dla średnich w regionie (Tabela poniżej). Wnioski: Na podstawie danych statystycznych i tematyki opracowań, na obszarze LGD PDS udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, na obszarze LGD PDS wynosi ok. 16% w 2013 roku (nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2010-18,7). Oznacza to że ok. 15 tys. osób na obszarze LGD korzysta z pomocy społecznej. Tak określony wskaźnik jest zdecydowanie wyższy od wartości dla województwa 2010 (9%), 2013 (8,7) i kraju, gdzie wartości kształtują się jak dla województwa pomorskiego. (Więcej informacji przedstawiono w tabeli poniżej).

Tabela. Osoby w gosp. domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku.¹⁵

Wyszczególnienie	2010 r. (osoby)	2014 r. (osoby)	Dynamika 2010-2014 (osoby)	Dynamika zmiany 2010-2014 (w %)	Zasięg korzystania z pomocy społecznej ¹⁶ (w % - 2010 r.)	Zasięg korzystania z pomocy społecznej ¹⁶ (w % - 2014 r.)
1	2	3	3-2	5	6	7
Polska	3338703	2953964	-384739	-12	8,7	7,7
Woj. pomorskie	204008	183660	-20348	-10	9,0	8,0
Podregion słupski	65304	55562	-9742	-15	13,3	11,4
Bytów	2397	2224	-173	-7	9,7	8,9

¹³Wg strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu bytowskiego na lata 2014-2020; Bytów 2014. S. s. 100.

¹⁴Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu Słupskiego na lata 2013-2020. Słupsk 2013. S. s. 84.

¹⁵Dane zawierają liczbę osób, członków gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej. Każda osoba została ujęta tylko raz, bez względu na rodzaj i częstotliwość otrzymanych świadczeń. UWAGA. Dane prezentuje się łącznie z osobami bezdomnymi. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej, określane także jako Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej, to wszyscy członkowie gospodarstw domowych, (oraz osoby bezdomne), które otrzymały jakikolwiek pomoc ze pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Zbiorowość obejmuje zatem świadczeniobiorców, czyli osoby, na które była wystawiona decyzja przyznająca świadczenie oraz członków ich rodzin z którymi pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym.

¹⁶Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku. Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Wskaźnik według grup w wieku wyliczono jako udział korzystających w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym odpowiednio do ludności ogółem w tym wieku.

Kolczygłowy	7.	500	-201	-29	16,4	11,7
Studzienice	466	493	27	6	13,2	13,7
Miasitko	3173	2848	-325	-10	15,7	14,2
Darnica	1307	937	-370	-28	20,8	14,8
Tuchomie	810	623	-187	-23	19,4	14,9
Parchowo	604	577	-27	-4	16,9	15,9
Polegowo	1414	1152	-262	-19	19,6	16,2
Borzy Tuchom	669	550	-119	-18	22,7	17,8
Dębница Kaszubska	2130	1795	-335	-16	21,7	18,3
Głowicze	2308	1908	-400	-17	23,9	20,2
Czarna Dąbrowka	1194	1187	-7	-1	20,7	20,3
Trzebnelino	868	234	-634	-73	22,9	20,6
Razem LGD	18041	15028	-3013	-17	18,7	16,0
Obszar LGD = 100%	17,4	14,2				

Identyfikacja problemów społecznych występujących na obszarze LGD

Bezrobocie. Na terenie obszaru liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 roku wynosiła 9850 osób, z czego 45% stanowili mężczyźni (kobiety 55%). W porównaniu do roku 2009 bezrobocie na terenie wzrosło o 10%. Ze względu na płeć, liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 11%, natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła o 8%. Wniosek: Na obszarze LGD zjawisko bezrobocia w większym stopniu dotyczy kobiet niż mężczyzn. Może to wynikać m.in. z dotychczasowych stereotypów, zgodnie z którymi to kobieta powinna zajmować się domem a mężczyzna powinien zarabiać na utrzymanie rodziny, a także z trudności dla młodych matek, które chcą kontynuować pracę po urlopie wychowawczym lub dopiero rozpocząć pracę zarobkową. Wniosek: Należy zwrócić uwagę na to, że wzrost bezrobocia jest niepokojącym objawem, ponieważ wpływa na zwiększenie rozmiaru różnych patologii społecznych takich jak: agresja, przemoc domowa, uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przestępczość.

Analizując strukturę bezrobocia na terenie obszaru LGD należy zauważyć, że w latach 2010-2014:

- wzrosła liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku,
- wzrosła liczba bezrobotnych absolutnych,
- wzrosła liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych,
- w całym analizowanym okresie (2010-2013) bezrobotni w wieku od 25 do 50 roku życia stanowili najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych,
- biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, największy udział mają bezrobotni pozostający bez pracy od 1 do 12 miesięcy, jednak w analizowanym okresie najbardziej wzrosła liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy,
- w porównaniu do 2010 roku zmniejszyła się grupa osób bezrobotnych do 1 miesiąca (spadek o 10%),
- biorąc pod uwagę wykształcenie, to najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowili osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Wysoki poziom bezrobocia na terenie LGD wynika przede wszystkim z typowo rolniczego charakteru gmin tworzących partnerstwo. Poza osobami zarejestrowanymi w PUP jest jeszcze grupa rolników, którzy nie są w stanie z dochodów uzyskiwanych we własnym gospodarstwie rolnym utrzymać rodziny i ciepłą z powodu ubóstwa. W związku z tym, bezrobotni wykorzystują możliwość podjęcia pracy sezonowej i dorywczej, czego wynikiem jest wzrost liczby osób bezrobotnych w okresach jesienno-zimowych i spadek w okresach wiosennych. Ta sytuacja wynika, m.in. z rytmu prac sezonowych (np. w budownictwie) oraz migracji zarobkowych: krajowych i zagranicznych. Przewidywanie bezrobocia i przywrócenie na rynek pracy osób bezrobotnych, to działania nie tylko wobec bezrobotnych, ale także ich rodzin, również zagrożonych wykluczeniem społecznym. Efektem opracowania LSR jest postawiona diagnoza bieżącej sytuacji oraz opracowanie kierunków działań na rzecz tworzenia nowych lub utrzymania już istniejących miejsc pracy.

Ubóstwo. Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczenia się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie minimum socjalnego. Jednocześnie podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (w tym głównie z zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń pomocy społecznej). Analizując dane statystyczne, analizy i diagnozy dla obszaru należy zauważyć, że:

- w latach 2010-2013 nastąpił wzrost liczby rodzin dotkniętych ubóstwem korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie obszaru LGD
- najwięcej beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa zamieszkuje teren Gminy Miasitko (ok. 40% ogółu beneficjentów) oraz Gminy Bytów (26% ogółu beneficjentów),

- wzrost liczby osób dokonujących ubóstwem korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej odnotowano na terenach gmin: Bytów, Miastko, Studzienice i Trzebiehino,
- największy procentowy wzrost liczy beneficjentów odnotowano na terenie Gminy Trzebiehino, natomiast największy wzrost ilościowy - na terenie Gminy Bytów,
- największy spadek liczby osób dokonujących ubóstwem korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej, nastąpił na terenie Gminy Czarna Dąbrówka.

Tabela. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego¹⁷. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wyszczególnienie	2010 r.	2014 r.	Zmiana 2010 - 2014 (w %)
Polaska	1203497	1145794	-5
Województwo pomorskie	71582	69291	-3
Podregion słupski	22545	20777	-8
Kolczygłowy	189	143	-24
Darnica	409	320	-22
Borzyłuchom	172	147	-15
Tuchomie	199	171	-12
Głównyżycze	689	608	-12
Trzebiehino	249	234	-6
Dębница Kaszubska	717	678	-5
Polegowo	445	421	-5
Miastko	1043	996	-5
Parchowo	157	158	+1
Bytów	742	762	+3
Czarna Dąbrówka	293	342	+17
Studzienice	118	118	+19
Razem LGD	5422	5121	-6

Narkomania. Nawykowe odurzenie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Na terenie LGD nie funkcjonuje żaden specjalistyczny ośrodek leczenia uzależnień od narkotyków.

Niepełnosprawność. Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów na obszarze. To z nią wiąże się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Najczęstszymi przyczynami wydawania orzeczeń o niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia było: upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia, inne schorzenia oraz choroby psychiczne. Najwięcej osób posiadało umiarkowany stopień niepełnosprawności (52%). Wśród struktury płci, przeważają mężczyźni (52%). Prawie 86% osób, którym wydano orzeczenie o niepełnosprawności, nie posiada zatrudnienia. Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się na co dzień osoby niepełnosprawne to: utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, izolacja społeczna.

Osoby starsze i chore. Z danych GUS wynika, że w 2013 roku obszar LGD zamieszkiwało 14891 osób starszych, z czego większość – 68% stanowiły kobiety (dotyczy to mieszkańców w wieku poprodukcyjnym). Liczebność poszczególnych grup wiekowych maleje, jednak w każdej z nich zauważalna jest przewaga kobiet. Kwestię tę szczegółowo opisano w rozdz. 3.1.

Przestępczość. Na przeszerzeni lat 2009-2013 na terenie obszaru LGD liczba przestępstw wzrosła o 27%. Największy wzrost przestępstw odnotowano w przypadku kradzieży rzeczy obcej (wzrost o 58%). Powodem takiego stanu może być coraz większe ubóstwo i bezrobocie szarzące się wśród mieszkańców. Zwiększyła się także liczba przestępstw w zakresie kradzieży z włamaniem oraz uszczerbkiem na zdrowiu. Natomiast spadek przestępczości odnotowano z tytułu rozbojów oraz bijki i pobicia.

Przemoc w rodzinie. Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

¹⁷Dane zawierają rzeczywistą liczbę gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej. Każde gospodarstwo domowe zostało ujęte tylko raz, bez względu na rodzaj i liczbę otrzymanych świadczeń oraz niezależnie od tego czy w gospodarstwie wieloosobowym świadczenie otrzymała jedna, czy więcej osób. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej, to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. nr 175 z póź. zmianami). Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w ustawie. W przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe.

3.6. Opis wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków. Obecnie w granicach obszaru LGD znajdują się tereny należące w przeszłości do innych obszarów administracyjnych i centrów małomiastek. W regionie tym ogniskują się procesy historyczne właściwe tej części Polski i Europy, od prehistorii do 1945 roku, a następnie efekty zmian politycznych i administracyjnych po roku 1945 – m.in. zmiany granic województw i powiatów, przymusowa emigracja Kaszubów, osadnictwo ludności z terenów Polski południowo-wschodniej, przymusowe osadnictwo ludności ukraińskiej, zmiana struktury własności. Historia tych ziem ma swoje odzwierciedlenie w kulturowaniu śladów historycznych. Praktycznie w każdej miejscowości znajdują się obiekty świadczące o szacunku mieszkańców do kultury i przywiązaniu do tradycji. Posiadane zasoby są jeszcze niedostatecznie wypracowane i wykorzystane do promocji LGD i rozwoju gospodarczego. Poniżej w tabeli przedstawiono ilościowo ważniejsze obiekty bogactwa kulturowego i przyrodniczego położone na terenie LGD i powstałe minimum 50 lat wcześniej.

Lp.	Wyszczególnienie	Razem w LGD
1.	Budownictwo sakralne (kościół, kapliczki, figury przydrożne, krzyże).	607
2.	Budownictwo mieszkalne (domy, dworki, czworaki).	423
3.	Budownictwo przemysłowo-gospodarcze, (tartaki, gorzelnie, kuźnie, obory, stodoły).	465
4.	Budynki instytucji publicznej, szkoły, karczmy, hotele, poczty, banki, urzędy.	108
5.	Cmentarze, kurhanry.	221
6.	Bogactwo przyrodnicze, rezerwy, jeziora, pomniki przyrody, lasy studnie kopane.	2324
7.	Zabytkowe parki dworskie i przydomowe.	841
8.	Budownictwo obronne.	6
9.	Rękodzieła, rzeźba, plecionka.	64

Źródło: Opracowano na podstawie: *Bogactwo kulturowe i przyrodnicze wsi pomorskiej*, POKR Gdańsk, 2007; s. s. 493.

Na terenie obszaru znajdują się liczne obiekty objęte ochroną konserwatorską. Najwięcej zabytków występuje na terenie gmin Bytów, Miastko i Studzienice, a są nimi w głównej mierze dwory, palace, kościoły oraz cmentarze. Z bardzo długiej listy zabytków warto wymienić:

- miastka,
- kościół św. Jerzego z XVI w. w Bytowie (obecnie cerkiew bizantyjsko-ukraińska), secesyjne kamieniczki z XIX w. w Bytowie,
- zabytkowe dzwony z XV w. w Borzytuchomiu,
- elektrownia wodna z 1913 r. w Gałęzini Małej,

Do przykładowych wybranych ważniejszych, wpisanych do rejestru zabytków dorobku dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru zaliczyć należy:

- Zamek bytowski - Zamek pokrzyżacki z przełomu XIV i XV wieku (1398 - 1405).
- Cerkiew p.w. św. Jerzego - Kościół p.w. św. Jerzego z lat 1675-1685.
- Most kolejowy nad rzeką Borują z XIX w. - Most składa się z sześciu muruowanych przęseł o sklepieniach kolistych, które wykonano z cegły ceramicznej.
- Kościół w Trzebiehlinie - Kościół pod wezwaniem Niepokalanego Serca Maryi w Trzebiehlinie- Kościół p.w. Niepokalanego Serca Maryi w Trzebiehlinie został zbudowany w latach 1688-1691.
- Kościół w Łubnie - Kościół filialny p.w. św. Antoniego Padewskiego Kościół w Łubnie (gm. Kolczygłowy) został wybudowany w 1633 roku.
- Kościół w Cetyniu- Kościół p.w. Najświętszego Zbawiciela w Cetyniu został zbudowany w miejscu średniowiecznej drewnianej świątyni w roku 1696 r.
- Cmentarz Leśników w Pysznie- Jedyny na Pomorzu ewangelicki cmentarz leśników położony na terenie rezerwu "Bukowa Góra" nad Jeziorem Pyszne. Od 1874 roku jest miejscem spoczynku leśników i pracowników leśnictwa Sierżno oraz ich rodzin.
- Kościół Parafialny Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Budowie - pochodzi z pierwszej połowy XVI wieku. W XVII wieku dobudowano wieżę z romańskim hełmem, którą zastąpiono w XIX wieku dachem namiotowym. Jest to jeden z najstarszych kościołów w powiecie słupskim.

Ewangelicki kościół parafialny, obecnie rzymsko - katolicki pod wezwaniem Jana Chrzciciela w Dębicy Kaszubskiej - zbudowany został w 1584 roku, jako budowia jednonawowa z wieżą od strony zachodniej i zakrytą od północy.

Podsumowanie. Obszar i jego historia ściśle wiąże się z dziejami całego regionu. Historia obszaru LGD PDS związana jest z kulturą polską, kaszubską, niemiecką, żydowską, ukraińską. Pojawiają się także dawne wątki skandynawskie, holenderskie oraz późniejsze – francuskie. Wielokulturowość związana była z wieloma religiami i wielojęzycznością, co miało wpływ na odrębność w zakresie kształtowania się świadomości społecznej i tożsamości jednostek. Wielokulturowość we współczesnych czasach uwidacznia się w działalności na tym terenie związków narodowych, współistnieniu przetrzonych zwyczajów, kuchni,

języków i religii. Żywa jest pamięć o przeszłości, zapisana istniejącymi na ziemi bytowskiej i slupskiej pomnikami. Do 1945 roku wspięli tu obok siebie przede wszystkim Kaszubi, Polacy i Niemcy, a także do lat trzydziestych XX wieku, Żydzi. Po drugiej wojnie światowej odłączyli tu osadnicy z terenów całej przedwojennej Polski: Kaszubi z sąsiednich terenów i siłą przesiedlani z południowo wschodu, Ukraińcy i Łemkowie. Przybyłe przyczyniły się do rozwoju kultury i gospodarki. Znajdują się tutaj przynosił też inny sposób myślenia, inne zwyczaje. Przemiany polityczne, gospodarcze i społeczne w Polsce po 1989 roku, które przyniosły ogromne zmiany, pozwoliły na pełny i nieskrępowany powrót do dawnych tradycji różnych grup narodowościowych i etnicznych zamieszkujących obszar. Renesans przeżywa miejscowy żywioł kaszubski. Swe dawne tradycje i język pielęgnują mniejszości narodowe Ukrainców i Niemców. Tę specyficzną wielokulturowość cechuje harmonijne współistnienie, przejawiające się chęcią w organizowaniu wspólnych masowych imprez kulturalnych. Rdzenni mieszkańcy Pomorza są najliczniejszą i najbardziej wyróżniającą się grupą zamieszkującą tę część Kaszub, ich kultura jest specyficzna, ponieważ trwała pomiędzy niemieckim i polskim żywiołem, między wyznaniem katolickim i protestanckim. Ziemia ta zachowuje do dziś swoją specyfikę językową, społeczną, etniczną i religijną. Dziedzictwo historyczne i kulturowe daje m.in. możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej (edukacyjnej, historycznej) oraz produktów turystycznych. Potencjał kulturowy tworzą walory historyczne i współczesne. Dziedzictwo kulturowe (intelektualne, ekonomiczne, artystyczne, techniczne) zapisane w kulturze społecznej lokalnej, w krajobrazie kulturowym, a więc np. obiekty zabytkowe i zbiory muzealne, tradycje religijne i obyczajowość świecka, folklor i współczesne formy kultury, wpisane w życie społeczności regionu.

3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie i wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki.

Turystyka na obszarze wdrażania strategii LGD (wybrane elementy).

Obszar Partnerstwa Dorzecze Słupi charakteryzuje się wieloma atrakcjami turystycznymi, które przyciągają turystów z Polski i z zagranicy. Warunki naturalne pozwalają na uprawianie aktywnej turystyki pieszej, rowerowej lub kajakowej. Znajdują się tutaj szlaki rowerowe prowadzące przez atrakcyjne krajobrazowo tereny. Obszar PDS to obszar o wyjątkowych warunkach do rozwoju turystyki. Położenie geograficzne, znaczące zasoby wodne (rzeki, jeziora), walory przyrodnicze (liczne obszary chronione, w tym unikatowe na skalę europejską), bogate dziedzictwo kultury, w tym dziedzictwo materialne obejmujące także zabytki architektury wiejskiej, stwarzają duże możliwości do wykorzystania lokalnego potencjału w gospodarce lokalnej. Południowa część LGD rozwija się turystycznie w oparciu o obecność licznych jezior oraz bogate dziedzictwo kultury kaszubskiej.

Ważniejsze szlaki i atrakcje turystyczne.

Szlaki kajakowe - szlaki kajakowe rzekami LGD należą do najpiękniejszych w kraju i cieszą się coraz większym zainteresowaniem turystów. Rozwój tej formy turystyki ogranicza brak wystarczającej infrastruktury turystycznej, która będzie wspierana w ramach LSR.

- Szlak papieski rzeką Słupią – cały szlak liczy 138 km i swój początek bierze u źródła rzeki. Planowane postójce na trasie wyznaczają pamiątkowe kamienie upamiętniających spływ rzeką Jana Pawła II.
- Szlak kajakowy Słupią na trasie elektrowni wodnych, Szlak jest krótszy od szlaku papieskiego, od m. Bylina gdzie działa największa elektrownia w Europie do m. Krzynia,
- Szlak kajakowy rzeką Łupawą – długość 91 km, najbardziej dzięki i najpiękniejszy szlak na Pomorzu. Na trudnej trasie dla wprawionych kajakarzy niesamowite atrakcje krajobrazowe, elektrownie wodne, zabytki itp.,

Wśród innych szlaków kajakowych możemy wyróżnić¹⁸:

- Szlak wodny na rzece Słupi (Sulęcyno – Morze Bałtyckie) – długość 125 km,
- Szlak wodny na rzece Kamienica – długość 35 km,
- Szlak wodny na rzece Bytowa – długość 23 km.

Szlaki rowerowe. Najważniejszym szlakiem na terenie PDS jest szlak „Przez Zielone Serce Pomorza” (dawniej USB – Usika-Słupsk-Bytów). Infrastruktura turystyczna szlaku została w ostatnich latach znacząco rozwinięta, choć wymaga uzupełnienia oznakowanie szlaku w jego południowej części i podniesienia jakości. Na terenie szlaku wyznaczono również krótsze trasy rowerowe w miejscach najbardziej atrakcyjnych, przykładowo:

- Kobylnica-Dębica-Kaszubska-Krzynia-Osieki-Bytów – 56 km,
- Bytów-Studzienice-Sominy – 22 km,
- Szlak USB pokrywa się ze szlakiem międzyregionalnym M-14 Usika-Słupsk-Bytów-Brusy-Czersk-Grudziądz.
- Trasa rowerowa „Pęła kaszubska” – 120 km przez najpiękniejsze tereny przyrodnicze sześciu południowych gmin wokół Bytowa. Uzupełnieniem szlaku są cztery szlaki łącznikowe prowadzące z Bytowa do Studzienic, Tuchomka, Krosnowa i Soszyca.

Do innych ważnych szlaków rowerowych możemy zaliczyć m.in.¹⁹: Szlak Zwiniełych Torów, Karwińskie Uroczyska, Pęła Tuchomska, Szlak Elektrowni Wodnych nad Słupią, Szlak Pięciu Jezior, Szlak w rejonie Studzienic, Słonecznikowym traktem. Pomimo stosunkowo gęstej sieci szlaków turystycznych, obszar LGD nie jest wyposażony w odpowiednią infrastrukturę turystyczną. Trasy rowerowe prowadzi głównie istniejącymi drogami, co powoduje, iż poruszanie się po nich stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa turystów. Szlaki prowadzące mało uczęszczanymi drogami, to odcinki o zwykłej zniszczonej

¹⁸ <http://www.powiatbytowski.pl/articles/173>;

¹⁹ <http://www.powiatbytowski.pl/articles/174>

nawierzchni lub nawet niedroga, „oza sezonem letnim. W niewielu miejscach istnieje parkingi i miejsca postoj. Zastrzeżenia budzi również stan oznakowania szlaków rowerowych, który wymaga systematycznego odzwierciedlenia.

Korzystne warunki przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe nie są jedynymi elementami niezbędnymi do przyciągnięcia ruchu turystycznego. Niezbędne jest również posiadanie odpowiedniej infrastruktury turystycznej. Zaliczamy do niej obiekty hotelowe, pensjonaty, kempingi, pola biwakowe, lokale gastronomiczne. Turystyka stanowi niewielką część gospodarki. Liczba zarejestrowanych podmiotów w sekcji i Polskiej Klasyfikacji Działalności, która dotyczy zakwaterowania i działalności usługowej związanej z wyżywieniem to jedynie kilka procent (2% do 3%) wszystkich zarejestrowanych podmiotów i działalności usługowej. Powierzchniem niskiego udziału turystyki w gospodarce obszaru LGD jest liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności, która jest niską i wynosi 16 (w 2013 r.), wobec 41 w województwie i 59 w podregionie slupskim (Tabela poniżej).

Tabela. Liczba turystycznych miejsc noclegowych na 1000 ludności w latach 2006 – 2013

Wyszczególnienie	Liczba turystycznych miejsc noclegowych (ogółem, 2006)	Liczba turystycznych miejsc noclegowych (na 1000 mieszcz., 2006)	Liczba turystycznych miejsc noclegowych (na 1000 mieszcz., 2013)	Liczba turystycznych miejsc noclegowych (na 1000 mieszcz., 2013)
Województwo	83943	38	94278	41
Podregion slupski	30726	64	28626	59
Obszar LGD	2057	20	1742	16

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Od 2006 do 2013 r. liczba miejsc noclegowych na aktualnym obszarze LGD spadła o ok. 16%, (z 2057 do 1742) co jest przeciwnym trendem w porównaniu do tendencji występujących w województwie pomorskim (wzrost o 3%), w Polsce (wzrost o 13%), wzrost o 7% na obszarze sąsiedniej LGD Nasyżnik Północy (głównie dotyczy to powiat człuchowski). Podobnie jak na omawianym obszarze LGD PDS trend spadkowy wystąpił również w powiecie chojnickim (LGD Sandry Brdy). Przeanalizowano również wskaźniki odzwierciedlające rzeczywiste wykorzystanie infrastruktury turystycznej obejmujące liczbę korzystających z noclegów na 1000 ludności. Wskaźnik potwierdza niski udział ruchu turystycznego w przeliczeniu na liczbę ludności. W Polsce i województwie pomorskim oba wskaźniki systematycznie rosły, natomiast na obszarze Partnerstwa Dorzecze Słupi zdecydowanie miały (spadek w ciągu 9 lat o 33%). Powyższe dane wskazują na niski poziom wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych w gospodarce regionu co oznacza, że turystyka pozostaje jednym z niewykorzystanych kierunków rozwoju.

Tabela. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego²⁰ na obszarze LGD PDS (wskaźnik Schneidera).

Wyszczególnienie	Korzystający z noclegów ogółem 2006	Korzystający z noclegów ogółem 2013	Korzystający z noclegów ogółem na 1000 mieszcz. 2006	Korzystający z noclegów ogółem na 1000 mieszcz. 2013
Województwo pomorskie	1423353	1966831	646	857
Podregion slupski	296059	325455	619	665
Obszar LGD (łącznie 13 gmin)	22075	15473	215	146

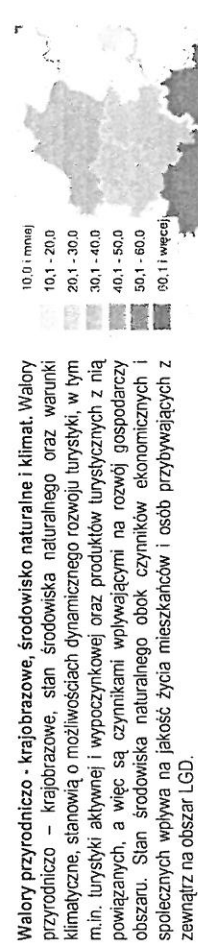
Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Rekomendacje: Zaprezentowane wskaźniki świadczą o niskim wykorzystaniu potencjału regionu jako ikwi w bogactwie kulturowym i walorach przyrodniczych. Działania wszystkich partnerów w tym samorządów w ramach LGD powinny zmierzać do stworzenia oferty turystycznej, tworzenia infrastruktury i sieciowania produktów turystycznych, mogą one zwiększyć ruch turystyczny co pozwoli stworzyć miejsca pracy i zwiększyć dochody mieszkańców. Walory przyrodnicze i odpowiednia infrastruktura umożliwi stworzenie wyspecjalizowanej oferty w zakresie turystyki zdrowotnej.

Agroturystyka. Na terenie LGD funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne oraz organizacje zrzeszające gospodarstwa agroturystyczne i kwatrodawców prywatnych. Istnieją również organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwoju w turystyki wiejskiej. Na obszarze PDS występuje jednocześnie niewystarczająca współpraca na poziomie strategicznym pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi jak i społecznymi – co powoduje, iż wypracowane strategie, plany koncepcyjne nie są konsekwentnie wdrażane, zaś projekty są niewystarczająco ze sobą powiązane, co utrudnia tworzenie i komercjalizację sieciowych produktów turystycznych.

Lasy, struktura własności oraz leistość obszaru. Lasy mają duże znaczenie gospodarce, jako miejsce pracy, źródło pozyskania surowca i nuna leśnego oraz źródło dochodów gmin z tytułu podatków. Przeważającą częścią (90%) lasów administrują Lasy Państwowe. Najwyższy wskaźnik leistości (pow. 50%) mają gminy: Studzienice-65%; Trzebielno-63%; Czarna Dąbrowka-59%; Kołczygłowy-55%; Miaszko-53%; Dębica Kaszubska-51%; Borzyszycho-50%; Parchowo-50%;

²⁰ Wskaźnik Schneidera - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów w ciągu roku kalendarzowego, przypadającej na 1000 mieszkańców ogółem.

Walony przyrodniczo - krajobrazowe, środowisko naturalne i klimat. Walony przyrodniczo – krajobrazowe, stan środowiska naturalnego oraz warunki klimatyczne, stanowią o możliwościach dynamicznego rozwoju turystyki, w tym m.in. turystyki aktywnej i wypoczynkowej oraz produktów turystycznych z nią powiązanych, a więc są czynnikami wpływającymi na rozwój gospodarcy obszaru. Stan środowiska naturalnego obok czynników ekonomicznych i społecznych wpływa na jakość życia mieszkańców i osób przybywających z zewnątrz na obszar LGD.

Zasoby wodne. Rzeki obszaru LGD tworzą charakterystyczne układy hydrograficzne. Spływają one z centrum Pomorza do Bałtyku. Kluczową rolę w formowaniu warunków odpływu z ładu do morza odgrywałą zmiany poziomu wysokości dochodzące do około 100 m. Podnosi to atrakcyjność rzek ze względu na ich „górski” charakter (ryby łososiowate), malownicze szerokie doliny, kilkowe brzozi, urzekające krajobrazy, florę i faunę, co czyni je wyjątkową atrakcją turystyczną. Elementem łączącym obszar Partnerstwa pod względem geograficznym są 3 ważne przymorskie rzeki – Łupawa, Słupia i Więprza. Stanowią one ciekawy, niewykorzystany potencjał turystyczny (szczególnie dla wędkarzy – obecność troci wędrowniej, kajakerzy – górski charakter i młotników przyrody – Park Krajobrazowy Dolina Łupawy).

Ryc. Lesistość w 2013 r., Województwo - 36%, Podregion słupski 46%, Polska - 29%, obszar LGD - 46%. Źródła: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; s. 264

Rzeki. Odpływ wód z obszaru odbywa się w dwóch kierunkach: poprzez rzeki Bród i Więprzę, w kierunku dolnej Wisły, a przez rzeki Łupawę i Słupię do Morza Bałtyckiego. Rzekami płynącymi przez teren obszaru są: Słupia – dł. 140,6 km, pow. dorzecza: 1600 km². Łupawa – dł. 98,7 km, pow. dorzecza 924 km². Więprza – dł. 140,3 km, pow. dorzecza 2 172,7 km², należy do zlewni bałtyckiej. Zasoby wodne jezior. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym na terenie PDS są oligotroficzne jeziora boblowe i torfowiska kotlewe wraz z dystroficznymi oczkami wodnymi. Jeziora boblowe – nazwa pochodzi od lobeli jeziennej, jednej z czterech roślin wskaźnikowych, z kłosa występują pomylnie: jezioro i koleczasty – pradawne paprotniki oraz brzozyca jednokwiatowa, objęte ścisłą ochroną, są bardzo cenne na zmiany parametrów fizykochemicznych wody. W Polsce jest 155 jezior boblowych, na Pomorzu 151, w Powiecie Bytowskim 50 (na przykład Jezioro Bobiecińskie Wielkie, Okontewskie, Osiecko, Cechyńskie Małe, Głęboczek). Jezioro Jasień, rymnowe jezioro, składające się z dwóch akwenów o pow. 587 ha, z siedmioma wyspami i miejscami lęgowymi kormoranów, orla białego, czapli i labędzi jest jednym lepiej zagospodarowanych turystycznie jezior na obszarze LGD²¹.

Stopień ochrony przyrody. Obszar LGD jest rejonem o znaczących walorach przyrodniczych, w jego obrębie znajdują się formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.). Obszary prawnie chronione również są czynnikiem wpływającym na potencjał rozwoju turystyki w regionie, w tym turystyki aktywnej i wypoczynkowej. Bogactwo form i unikatowych zasobów przyrodniczych oraz niski poziom wykorzystania tego potencjału do przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Na obszarze LGD obszary chronione, w zanieczyszczenia środowiska stawiają obszar LGD w czołwie krajowej, stanowiąc wielkie wyzwanie dla możliwości wykorzystania tego potencjału do przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Na obszarze LGD obszary chronione, w szczególności: Słowiński Park Narodowy, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Rezerwat przyrody, Obszary chronionego krajobrazu, Użytki ekologiczne, Pomniki przyrody. Więcej informacji o obszarach prawnie chronionych obszaru LGD - PDS (wg. stan na 31.12.2013 r.) zestawiono w tabeli poniżej. Na szczególną uwagę zasługują Park Krajobrazowy Dolina Słupi utworzony w 1981 r. o powierzchni ogólnej 37040 ha, w tym na obszarze LGD 21804 ha (59%). Tym samym na obszarze objęty LSR znajduje się znaczna całkowitej powierzchni parku. Na obszarze LGD znajdują się liczne rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 1704 ha (w tym jeden w celu ochrony i zachowania ostoi gniazdowego orla bielaka). Obszary Chronionego Krajobrazu zajmują powierzchnie 14204 ha (blisko 5% obszaru LGD). Do wybranych obszarów zaliczamy: Fragment Pradoliny Leby i Wzgórze Morenowe na poludnie od Lęborka, Źródłiskowy obszar Broj i Więprza na Wschód od Miastka, Fragment Borów Tucholskich, Jezioro Bobiecińskie ze Skibską Górą.

Tabela. Obszary prawnie chronione w gminach obszaru LGD PDS stan na 31.12.2013 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Park Kraj.		Słowiński Park Narodowy		Pomniki przyrody	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Obszary chron. kraj. razem								
Obszary chron. ekol.								

²¹ Źródło : <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles> - data dostępu 01.03.2015

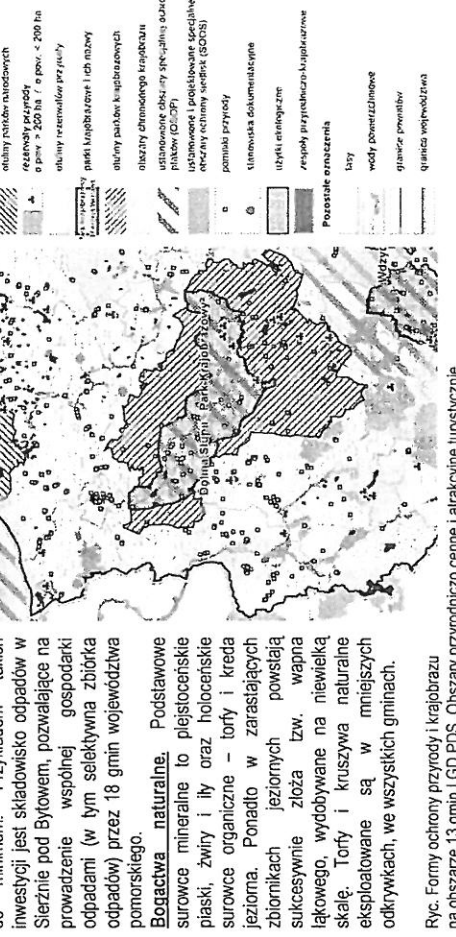
Obszar LGD -ha	41627,9	1704	21804	1706,9	14204	2209	501
*Obszar LGD = 100%	14,3%	0,6%	7,5%	0,6%	4,9%	0,8%	x
**Obszar chron. LGD = 100%	41627,9	4,1%	52,4%	4,1%	34,1%	5,3%	x

*Obszar LGD = 100% = 2902 km² = 290200ha; **Obszary chronione LGD = 100% = 41627,9 ha
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS; opracowanie własne na podstawie danych z gmin.

Ponadto, na obszarze LGD znajdują się pomniki przyrody (501), w tym wprowadzone uchwałą Rady Gminy. Potwierdzeniem niezwykłych walorów przyrodniczych obszaru LGD jest zasiedlenie przez różne, często rzadkie i ginące gatunki ptaków. Największym drapieżnym ptakiem gniazdującym w Dorzeczu Słupi jest orzeł bielak. Utworzono tu rezerwat "Gniazda Orla Bielaka". Gniazda bociana białego są ozdobą przydrożnych słupów i dachów domów, zaś w koronach wysokich drzew gniazdują bocian czarny. W gronie 10 najważniejszych ostoi krajobrazowych żurawia jest także Park Krajobrazowy Dolina Słupi. Niektóre miejsca występowania ptaków pod względem przyrodniczym mają duże znaczenie i wielkość terenów stanowiących ich ostoję liczone znacznie populację dzikich sasków. Ze względu na ilość dostępnego pokarmu i wielkość terenów stanowiących ich ostoję licznie występują jelenie, sarny i dziki, które stanowią sporą atrakcję łowiecką. Z drapieżników spotykamy kuny, łosie, gronostaje, lasice, norki, lisy, jenoty i borsuki. Na uwagę zasługuje licznie występująca woda oraz bobr, introdukowany tu w 1989 roku. Na obszarze LGD PDS ustanowiono liczne Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków oraz Obszar Specjalnej Ochrony Siedliskowej (z w. Sadow List obszarów Natura 2000). Poniżej przykładowo wybrane Obszary Natura 2000^{22,23}:

- Dolina Słupi PLB220002 - obszar specjalnej ochrony ptaków o pow. 37471,8 ha obejmujący dorzecze środkowego biegu rzeki Słupi oraz jej dopływów: Łupawy, Bytowy, Jultzenki i Skolawy.
- Dolina Rzeki Słupi PLH220052 - obszar o pow. 6997,2 ha obejmujący dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupi oraz jej dopływów: Bytowy, Jultzenki i Skolawy.
- Dolina Łupawy PLH 220036 - obszar o pow. 5508,60 ha obejmujący doliny rzek Łupawy i Bukownicy od wypływu z jez. Jasień.
- Dolina Więprzy i Studnicy PLH220038 - obszar o pow. 14349 ha obejmujący swoim zasięgiem fragmenty gmin Miastko i Trzebielino, objęte Lokalną
- Bony Tucholskie PLH220009 - obszar o pow. 322535,8 ha obejmujący swoim zasięgiem fragmenty gmin Bytów, Parchowo, Studzienice objęte Lokalną Strategią Rozwoju.

Zanieczyszczenie środowiska. Obszar Partnerstwa należy do najmniej zanieczyszczonych obszarów województwa i kraju. Niska gęstość zaludnienia, słaby stopień urbanizacji oraz troska lokalnych władz i środowisk społecznych o poszanowanie zasad zrównoważonego rozwoju sprzyjają zachowaniu nieskażonego środowiska naturalnego Dorzecza Słupi. Zróżnicowanie ekosystemów (lasy, torfowiska, jeziora, rzeki i źródła) są osłoją dla wielu rzadkich i ginących gatunków roślin i zwierząt. Brak przemysłu ciężkiego powoduje, iż nie występują tu znaczące źródła zanieczyszczenia. Liczne, realizowane w ostatnich latach i obecnie inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska o szerokim zasięgu powodują, iż zagrożenie zanieczyszczeniem spada do minimum. Przykładem takich inwestycji jest składowisko odpadów w Sierznie pod Bytowem, pozwalające na prowadzenie wspólnej gospodarki odpadami (w tym selektywna zbiórka pomorskiego).

Ryc. Formy ochrony przyrody i krajobrazu na obszarze 13 gmin LGD PDS (przestrzenie rozmieszczenie obszarów w dwóch powiatach bytowskim i słupskim). Obszary atrakcyjne turystycznie.

²² Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – standardowe formularze danych) dla obszarów Natura 2000 r.
²³ Białas zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2013 roku, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, 2014, s. 407.

Waldy przyrodniczo - krajobrazowe, środowisko naturalne i klimat. Waldy przyrodniczo – krajobrazowe, stan środowiska naturalnego oraz warunki klimatyczne, stanowią o możliwościach dynamicznego rozwoju turystyki, w tym m.in. turystyki aktywnej i wypoczynkowej oraz produktów turystycznych z nią powiązanych, a więc są czynnikami wpływającymi na rozwój gospodarcy obszaru. Stan środowiska naturalnego obok czynników ekonomicznych i społecznych wpływa na jakość życia mieszkańców i osób przybywających z zewnątrz na obszar LGD.

Zasoby wodne. Rzeki obszaru LGD tworzą charakterystyczne układy hydrograficzne. Spływają one z centrum Pomorza do Bałtyku. Kluczową rolę w formowaniu warunków odpływu z ładu do morza odgrywałą zmiany poziomu wysokości dochodzące do około 100 m. Podnosi to atrakcyjność rzek ze względu na ich „górski” charakter (ryby łososiowate), malownicze szerokie doliny, kilkowe brzozi, urzekające krajobrazy, florę i faunę, co czyni je wyjątkową atrakcją turystyczną. Elementem łączącym obszar Partnerstwa pod względem geograficznym są 3 ważne przymorskie rzeki – Łupawa, Słupia i Więprza. Stanowią one ciekawy, niewykorzystany potencjał turystyczny (szczególnie dla wędkarzy – obecność troci wędrowniej, kajakerzy – górski charakter i młotników przyrody – Park Krajobrazowy Dolina Łupawy).

Ryc. Lesistość w 2013 r., Województwo - 36%, Podregion słupski 46%, Polska - 29%, obszar LGD - 46%. Źródła: Województwo Pomorskie - podregiony, powiaty i gminy - 2010. Urząd Statystyczny w Gdańsku; Gdańsk, grudzień 2010; s. 264

Rzeki. Odpływ wód z obszaru odbywa się w dwóch kierunkach: poprzez rzeki Bród i Więprzę, w kierunku dolnej Wisły, a przez rzeki Łupawę i Słupię do Morza Bałtyckiego. Rzekami płynącymi przez teren obszaru są: Słupia – dł. 140,6 km, pow. dorzecza: 1600 km². Łupawa – dł. 98,7 km, pow. dorzecza 924 km². Więprza – dł. 140,3 km, pow. dorzecza 2 172,7 km², należy do zlewni bałtyckiej. Zasoby wodne jezior. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym na terenie PDS są oligotroficzne jeziora boblowe i torfowiska kotlewe wraz z dystroficznymi oczkami wodnymi. Jeziora boblowe – nazwa pochodzi od lobeli jeziennej, jednej z czterech roślin wskaźnikowych, z kłosa występują pomylnie: jezioro i koleczasty – pradawne paprotniki oraz brzozyca jednokwiatowa, objęte ścisłą ochroną, są bardzo cenne na zmiany parametrów fizykochemicznych wody. W Polsce jest 155 jezior boblowych, na Pomorzu 151, w Powiecie Bytowskim 50 (na przykład Jezioro Bobiecińskie Wielkie, Okontewskie, Osiecko, Cechyńskie Małe, Głęboczek). Jezioro Jasień, rymnowe jezioro, składające się z dwóch akwenów o pow. 587 ha, z siedmioma wyspami i miejscami lęgowymi kormoranów, orla białego, czapli i labędzi jest jednym lepiej zagospodarowanych turystycznie jezior na obszarze LGD²¹.

Stopień ochrony przyrody. Obszar LGD jest rejonem o znaczących walorach przyrodniczych, w jego obrębie znajdują się formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.). Obszary prawnie chronione również są czynnikiem wpływającym na potencjał rozwoju turystyki w regionie, w tym turystyki aktywnej i wypoczynkowej. Bogactwo form i unikatowych zasobów przyrodniczych oraz niski poziom wykorzystania tego potencjału do przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Na obszarze LGD obszary chronione, w zanieczyszczenia środowiska stawiają obszar LGD w czołwie krajowej, stanowiąc wielkie wyzwanie dla możliwości wykorzystania tego potencjału do przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Na obszarze LGD obszary chronione, w szczególności: Słowiński Park Narodowy, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Rezerwat przyrody, Obszary chronionego krajobrazu, Użytki ekologiczne, Pomniki przyrody. Więcej informacji o obszarach prawnie chronionych obszaru LGD - PDS (wg. stan na 31.12.2013 r.) zestawiono w tabeli poniżej. Na szczególną uwagę zasługują Park Krajobrazowy Dolina Słupi utworzony w 1981 r. o powierzchni ogólnej 37040 ha, w tym na obszarze LGD 21804 ha (59%). Tym samym na obszarze objęty LSR znajduje się znaczna całkowitej powierzchni parku. Na obszarze LGD znajdują się liczne rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 1704 ha (w tym jeden w celu ochrony i zachowania ostoi gniazdowego orla bielaka). Obszary Chronionego Krajobrazu zajmują powierzchnie 14204 ha (blisko 5% obszaru LGD). Do wybranych obszarów zaliczamy: Fragment Pradoliny Leby i Wzgórze Morenowe na poludnie od Lęborka, Źródłiskowy obszar Broj i Więprza na Wschód od Miastka, Fragment Borów Tucholskich, Jezioro Bobiecińskie ze Skibską Górą.

Tabela. Obszary prawnie chronione w gminach obszaru LGD PDS stan na 31.12.2013 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Park Kraj.		Słowiński Park Narodowy		Pomniki przyrody	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Obszary chron. kraj. razem								
Obszary chron. ekol.								

²¹ Źródło : <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles> - data dostępu 01.03.2015

nowych inwestycji należy kierować się zasadą zrównoważonego rozwoju. Pomimo sprzyjających warunków nie rozwinięto się w jakiś szczególny sposób rolnictwo ekologiczne. Obszar LGD posiadający czyste środowisko, dużą powierzchnię i będąc obszarem rolniczym posiada predyspozycje do jego rozwoju. Podobnie rzecz ma się z energią odnawialną. Można oczekiwać, że w najbliższym czasie wzrośnie zainteresowanie zarówno produktami ekologicznymi, jak też produkcją energii ze źródeł odnawialnych.

Do podstawowych atutów środowiska, zagospodarowania przestrzeni obszaru partnerstwa zaliczamy:

- Atrakcyjny charakter krajobrazu południowego w szczególności Pojezierze Bytowskie, które tworzy skupisko jezior.
- Szczególnie dużo jezior w okolicach Miastka oraz Byłowa
- Lasy, które stanowiły na koniec 2013 roku 46% obszaru LGD
- Czystość wód powierzchniowych i podziemnych
- Dobra jakość powietrza
- Małe natężenie ruchu drogowego
- Duża liczba obszarów cennych przyrodniczo i podlegających ochronie, m. in. największa w Polsce koncentracja torfowisk wysokich i przejściowych
- Mniejsze uprzemysłowienie obszaru LGD
- Wysoka estetyka miejscowości
- Popyt na zakup działek mieszkalnych oraz wypoczynkowo-rekreatywnych
- Możliwość finansowania nowych inwestycji przez Unię Europejską.

Jakość życia. Otoczenie oraz relacje zewnętrzne. Położenie i uwarunkowania rozwojowe nie są mocną stroną obszaru LGD. Obszar wdrażania LSR położony jest z dala od głównych centrów rozwojowych kraju i województwa pomorskiego. Na znacznym obszarze LGD (z wyłączeniem jej północnej części – Irasa S6) nie przebiegają tutaj ważniejsze szlaki komunikacyjne. Brakuje również połączeń kolejowych. Z drugiej zaś strony obszar położony jest w obrębie obszaru kulturowego Kaszub. Mocną stroną są również warunki naturalne, tj. atrakcyjny krajobraz Pojezierza Bytowskiego oraz Doliny Słupi. Nie można liczyć na budowę kolejnych dróg ekspresowych i autostrad (poza trasą S6), gdyż takie inwestycje nie są planowane na szczeblu krajowym. Do działań kluczowych można zaliczyć poprawę jakości połączeń komunikacyjnych, poprawę infrastruktury drogowej zarówno lokalnej jak też ponadlokalnej oraz w szczególności starania o przywrócenie połączeń kolejowych głównie Byłowa z Gdańskiem. W zakresie relacji z otoczeniem do podstawowych obszarów problemów możemy uznać:

- na części obszaru LGD położonej w powiecie bytowskim (dotyczy to 9 z 13 gmin) połączenie kolejowe (jedyna czynna linia kolejowa, łącząca Piłę i Uskłę, przebiega przez Miastko, brak jest jednak połączenia kolejowego z Trójmiastem, linia kolejowa przebiegająca przez Byłów jest nieczynna),

• słaba dostępność czasowa głównych ośrodków osadniczych z terenu obszaru LGD w szczególności z gmin wiejskich

Zagrożenia obszaru w relacjach z otoczeniem to:

- słaba dostępność czasowa obszaru do innych regionów (Dotarcie do Gdańska zajmuje średnio od około 120 do 150 minut)

• brak połączeń autobusowych z okolicznymi miastami oraz z Trójmiastem

Mocne strony obszaru w relacji z otoczeniem to:

- Położenie na terenie Kaszub – regionu Polski o bogatej kulturze
- wysokie walory przyrodniczo - krajobrazowe, Doliny Słupi oraz Pojezierza Kaszubskiego
- małe natężenie ruchu samochodów ciężarowych
- przebieg dróg krajowych łączących Gdańsk i Stargard Szczeciński oraz prowadzących z południa Polski do Uskły (przez Miastko)

Szanse rozwoju obszaru w związku z otoczeniem to:

- Sądziwo Słupska, regionalnego ośrodka handlowego, przemysłowego oraz kulturalnego
- Położenie w Województwie Pomorskim, obszarze twalego wzrostu społeczno-gospodarczego.

Drogi publiczne i bezpieczeństwo. Sieć dróg w wojewódzkich oceniana jest jako wystarczająca, natomiast większość pozostałych dróg w szczególności powiatowych i gminnych wymaga pilnej naprawy i modernizacji. W 2013 r. na 10 tys. ludności w województwie było 11 wypadków (kraj 9), 15 rannych (kraj 11) 0,8 ofiar śmiertelnych (kraj 0,9). W roku 2013 w województwie pomorskim 7% dróg to drogi krajowe, 14% to drogi wojewódzkie, 41% drogi powiatowe i 37% drogi gminne. Na 100 km² powierzchni ogólnej, drogi publiczne o nawierzchni twardej to 70% (kraj 91) w tym o nawierzchni ulepszonej 64% (kraj 84%). Pod względem liczby dróg publicznych o twardej nawierzchni na 100 km² województwo pomorskie zajmuje 12 lokatę na 16 województw. Szybki wzrost liczby pojazdów przy obecnym stanie dróg wewnątrz województwa (wyrwy, pobocza obsadzone drzewami, wąskie jezdnie) jest w części przyczyną wypadków drogowych. W 2013 r. na 10 tys. pojazdów w województwie zanotowano 18 wypadków (kraj 14), na których przypadło 23 rannych (kraj 17) i 1,2 ofiary śmiertelne (kraj 1,3). Wskaźnik wykrywalności sprawców różnych przestępstw stwierdzonych przez policję w 2013 r. wynosił w kraju – 67%, w województwie pomorskim 63% a w powiecie bytowskim 79% i słupskim 73%.

Infrastruktura techniczna.

Wyposażenie mieszkańców w instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe. W ostatnich latach (2010 – 2013) nastąpiła znacząca poprawa w dostępie mieszkańców do instalacji w szczególności kanalizacyjnej, która z reguły była budowana w drugiej kolejności po instalacji wodociągowej. Z instalacji wodociągowej w 2013 r. korzystało już od 78% (g. Trzebielino) do 96% (gm. Damica) mieszkańców gmin LGD. W porównaniu do średnich powiatów w których znajdują się gminy należące do LGD, wskaźnik korzystania ludności z instalacji wodociągowej należy ocenić jako średni. Z instalacji kanalizacyjnej korzysta znacznie niższy odsetek ludności – od 39% (w gm. Trzebielino) do 84% w gminie Byłów. Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w r. 2013 wahała się od 42% w gm. Parchowo do 92% w gminie Byłów. Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w m³ w skali województwa obniżyło się z 33 m³ w 2009r. do 32 m³ w r. 2013 – zużycie to jest różnicowane w poszczególnych gminach od 22 m³ w gm. Trzebielino do 41 m³ w gm. Dębница Kaszubska. Sieć gazowa na terenie LGD praktycznie nie występuje poza gminą Byłów (61% ludności) i kilkoma miejscowościami na obszarach Byłowa. Ludność większości gmin LGD korzysta z gazu płynnego (z butli). Oczyszczalnie ścieków na obszarze LGD Partnerstwa Dorzecze Słupi i liczba ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2013 r.

Charakterystyka wybranych elementów infrastruktury technicznej	Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014; Portret województwa.
1. Liczba oczyszczalni ścieków na obszarze LGD PDS - 38	
2. Wywóz nieczystości ciekłych - zbiorniki bezodpływowe - 3982	Portrety Powiatów, Gmin; http://gdańsk.sial.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/
3. Wywóz nieczystości ciekłych - oczyszczenie przydomowe – 510	
4. Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 82683 osób (78% mieszkańców)	

3.11. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR

Obszar Partnerstwa, objęty Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2016-2023, jest spójny przestrzennie, przyrodniczo, historycznie i kulturowo oraz społecznie i gospodarczo, co opisano szczegółowo w poprzednich rozdziałach. Reasumując, najważniejsze elementy spójności dotyczą:

- spójności lokalnych zasobów z uwarunkowaniami geograficznymi i przyrodniczymi
- spójności lokalnych zasobów z uwarunkowaniami historycznymi i kulturowymi
- spójności lokalnych zasobów z uwarunkowaniami gospodarczymi.
- spójności lokalnych zasobów z uwarunkowaniami społecznymi.

Spójność lokalnych zasobów z uwarunkowaniami geograficznymi i przyrodniczymi. Obszar objęty LSR wyróżnia się na tle województwa i kraju siłą indywidualności przyrodniczą i unikalnością. Bogactwo flory i fauny, walory krajobrazowe, w tym dolin rzecznych, lasów i szachownic pole uprawnych stanowią mało odkryte wartości poznawcze. Obszary prawnie chronione zajmują 14,3% powierzchni ogólnej obszaru LGD, leśnictwo jest wyższe od średniej dla kraju i Europy, i wynosi 48%. Podstawowym elementem łączącym obszar Partnerstwa są rzeki. Rzeką o największym potencjale jest Słupia, która oferuje znakomite warunki do uprawiania turystyki kajakowej, wędkarstwa, a doliny rzeczne do wędrówek rowerowych i pieszych. Duże zmiany poziomu spływu wód rzecznych wpływają na ich górski charakter. Czyste środowisko pozwoliło zachować jeziora iobeliowe, które są unikatem na skalę europejską. Lasy, obok bogactwa flory i fauny, bogate są w grzyby, jagody, maliny, zioła i zwierzyinę łowną.

Spójność lokalnych zasobów z uwarunkowaniami historycznymi i kulturowymi. Struktura terytorialna obszaru ukształtowana została w XV w. (Prusy Królewskie) a następnie obszar należał do Księstwa Słupsko-Sławieńskiego. Po II wojnie światowej teren ten (tzw. „ziemię odzyskaną”) zasiedlony został przez osadników z różnych stron kraju, stanowiąc wspólnie z zamieszkałą tu ludnością kaszubską swoistą mozaikę kulturową.

Struktura etnograficzna obszaru przejawia się przede wszystkim w różnicowaniu językowym, zwyczajach, tradycji. Przez blisko 70 lat od 1945 r. kreują się nowe tradycje mieszkańców ze szczególną aktywnością kultury kaszubskiej. Wśród zachowywanych zabytków kulturowych zwraca uwagę ich różnorodność (budownictwo szachulcowe, obronne, mieszkaniowe, przemysłowe, gospodarcze, użyteczności publicznej, cmentarze) oraz liczba. Ogółem na obszarze LGD zewidencjonowano 2735 zabytków architektonicznych (więcej informacji patrz rozdział 3.6. Opis dziedzictwa kulturowego, zabytków). Charakterystyczne jest występowanie dużej liczby obiektów rezydencjalnych (pałaców i dworów) – 841 i budownictwa sakralnego (kościół, kapliczki, figury przydrożne, krzyże) - 607.

Spójność lokalnych zasobów z uwarunkowaniami gospodarczymi. Dominującą formę gospodarowania przestrzennie i gospodarczo stanowi rolnictwo. Restrukturyzacja Państwowych Gospodarstw Rolnych wywołała depresję gospodarczą i wysokie bezrobocie strukturalne. Aktualnie powyżej 95% użytkowników znajduje się w reках prywatnych. Duże znaczenie dla dalszego rozwoju gospodarczego ma rozwój turystyki wiejskiej, w tym usług. Należy wspomnieć także o znaczącym rozwoju sektora rybnego, w tym hodowli psitryga.

Spójność lokalnych zasobów z uwarunkowaniami społecznymi. Społeczność obszaru cechuje pogłębiająca się integracja wewnętrzna, wspólna tożsamość oraz wzrastająca aktywność społeczna. Objawia się to wspólnym działaniem na rzecz poprawy jakości życia w miejscowościach wiejskich, wspólną pracą na rzecz poprawy estetyki wsi. Znacząco wzrasta zainteresowanie możliwościami dywersyfikacji produkcji rolnej i własną przedsiębiorczością, o czym świadczą coraz więcej osób uczestniczących w szkoleniach w tym zakresie. Należy podkreślić iż aktywność społeczna jest często ograniczona brakiem środków finansowych na rozwojach w tym zakresie.

Specyfika obszaru i sposób jej wykorzystania. Obszar objęty LSR o powierzchni 2902 km² ze względu na 105901 (stan na 31.12.2013), w skład którego wchodzi 13 gmin, 226 sołectw i 427 miejscowości charakteryzuje się unikatowymi zasobami przyrodniczymi i kulturowymi. W ważniejszych zasobów wymienić można:

- Park Krajobrazowy Dolina Słupi,
- rzeki o górskim charakterze: Lupawa, Słupia i ich dopływy,
- lasy (46%) powierzchnia LGD bogate w runo leśne i zwierzyne łowną,
- obszary przyrodniczo cenne (14,3% pow. LGD),
- bogactwo flory i fauny,
- zabytki architektoniczne
- swoisty, leczniczy mikroklimat.

Zasoby te w połączeniu z niską gęstością zaludnienia (36 os/km²), wobec 125 w województwie pomorskim, brakiem uciążliwego przemysłu, peryferyjnym położeniem w stosunku do dużych aglomeracji sławnie mogą znakomite warunki do wykorzystania w przyspieszeniu rozwoju społeczno-gospodarczego, opartego na rozwoju turystyki. Dotychczasowy sposób wykorzystania tych zasobów jest niewystarczający. W celu podniesienia jakości świadczonych usług turystycznych należałoby m.in.:

- poprawić promocję obszaru,
- przeprowadzić renowację zabytków,
- poprawić sieć i jakość usług dla turystów, opracować programy pobytu dla różnych grup turystów,
- poprawić stan infrastruktury społecznej we wsiach, estetykę wsi,
- poprawić stan infrastruktury technicznej w tym dróg, kanalizacji,
- poprawić dostęp do Internetu.

Realizacja kierunku rozwoju w oparciu o turystykę spotyka się szerokim zainteresowaniem wszystkich partnerów LGD. Aby ją zrealizować przewiduje się działania związane z aktywizacją mieszkańców i poprawą jakości życia.

Rozdział IV Analiza SWOT

4.1. Mocne i słabe strony obszaru Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi.

Mocne strony	Słabe strony
<p>Srodowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni LGD.</p> <p>1. Wysoki potencjał turystyczny: czyste srodowisko, park krajobrazowy, lasy, rzeki, brak ciężkiego przemysłu, atrakcyjne usytuowane tereny pod budownictwo.</p> <p>2. Bogate zasoby i walory przyrodniczo - krajobrazowe (np. Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Słowiński Park Narodowy - częściowo, Rezerwat przyrody, Obszar Natura 2000), często o unikatowej wartości w skali Europy i Kraju.</p> <p>3. Wysoka leśność obszaru, średni dla całego obszaru 45%, lasy bogate w zwierzyne łowną, runo leśne.</p> <p>4. Rolnictwo pełniące funkcję dominującą w przestrzeni obszaru.</p> <p>5. Prawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych (wzrost powierzchni i specjalizacja gospodarstw).</p> <p>Spoleczeństwo. Kapitał społeczny obszaru LGD.</p> <p>8. Optymalna sieć placówek bazy oświatowej na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.</p> <p>7. Duża liczba organizacji pozarządowych, wzrastające zaangażowanie społeczne grup formalnych i nieformalnych.</p> <p>8. Duże doświadczenie społeczności lokalnej we wdrażaniu Planów Odnowy Miejscowości.</p> <p>9. Wystarczająca infrastruktura sportowo-kulturalna: (boiska sportowe, świetlice, ścieżki rowerowe, miejsca rekreacji, szeroki kalendarz imprez imprez okolicznościowych i tematycznych).</p>	<p>Rozwój gospodarczy obszaru LGD. Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość.</p> <p>1. Mała liczba nowych i atrakcyjnych miejsc pracy.</p> <p>2. Słabo rozwinięty rynek usług – krawiectwo, fryzjerstwo, kosmetyczka, florystyka, rzemiosłorękodzieło, rehabilitacja, odnowa biologiczna, stomatologia.</p> <p>3. Brak informacji/wiedzy o lokalnych producentach ekologicznych produktów.</p> <p>4. Brak punktów sprzedaży lokalnych produktów.</p> <p>5. Brak małych przetwórci, hurtowni owoców.</p> <p>6. Około 1/3 podmiotów, których dochody uzyskiwane z prowadzonej działalności – gospodarczej, rolniczej, a także pozarolniczej, czy twórczej nie są wystarczające na pokrycie podstawowych potrzeb utrzymania gospodarstwa domowego.</p> <p>7. Niewykorzystany potencjał związany z rozwojem turystyki, leśnictwa uzdrowskiego, odnawialnych źródeł energii.</p> <p>8. Rozproszona i niewyspecjalizowana oferta turystyczna, brak współpracy podmiotów i wspólnej, dobrej promocji.</p> <p>9. Niewystarczająca oferta turystyki aktywnej, w tym w szczególności poza sezonem letnim.</p> <p>10. Niski poziom aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców.</p> <p>11. Brak stabilizacji na rynku pracy (duża sezonowość).</p> <p>Srodowisko naturalne obszaru LGD, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni.</p> <p>12. Niewystarczająca edukacja ekologiczna.</p> <p>13. Słaba promocja walorów srodowiska naturalnego.</p> <p>14. Brak miejsc sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych.</p> <p>Spoleczeństwo. Kapitał społeczny obszaru LGD.</p>

<p>10. Różnorodność kulturowa... mieszkańców, kultywowanie tradycji w tym Kaszubów.</p> <p>11. Bogate zasoby historyczne, duża liczba zabytków kulturowych.</p> <p>Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość.</p> <p>12. Dobrze rozwinięta gospodarka leśna i przemysł drzewny.</p> <p>13. Na terenie obszaru występuje kilka większych przedsiębiorstw produkcyjnych i handlowych – (spółki z o.o. np.: DruTEX, Koleszewski, Wirelan, Łączy).</p> <p>14. Spadek liczby podmiotów gospodarczych w sekcji rolnictwo (zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie).</p> <p>15. Wzrost podmiotów gospodarczych, w tym w sekcji: budownictwo, hotele i restauracje.</p>	<p>15. Mało liderów społecznych, wypalenie społeczne, brak ciągłości działań np. brak wystarczającej grupy stałe aktywnych animatorów kultury.</p> <p>16. Brak wystarczającej oferty dla dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich.</p> <p>17. Słabo rozwinięta współpraca pomiędzy 3 sektorami.</p> <p>18. Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.</p> <p>19. Niewystarczająca baza rekreacyjno – turystyczna.</p> <p>20. Niewystarczająca ilość różnorodnych form opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych.</p> <p>21. Emigracja zarobkowa, tworzenie się osiedli np. osób starszych, osób wykluczonych społecznie.</p> <p>Otoczenie oraz relacje zewnętrzne. Dostępność komunikacyjna obszaru LGD).</p> <p>22. Niewystarczająca ilość odnawialnych źródeł energii (OZE).</p> <p>23. Słabo rozwinięta infrastruktura teleinformatyczna – ograniczony dostęp do Internetu.</p> <p>24. Niska gęstość zaludnienia (co podnosi znacznie koszty infrastruktury technicznej).</p>
--	---

4.2. Szanse i zagrożenia dla obszaru Lokalnej Grupy Działania.

Szansy	Zagrożenia
<p>1. Położenie w województwie pomorskim, zajmującym w rankingu województw w kraju jedno z czołowych miejsc w obszarze inwalidzkiego wzrostu społeczno-gospodarczego.</p> <p>2. Wspólna, zintegrowana promocja obszaru w tym jego zasobów.</p> <p>3. Wykreowanie marki obszaru LGD w oparciu o dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze.</p> <p>4. Wspieranie tworzenia nowych inwestycji przez fundusze UE.</p> <p>5. Możliwość realizacji partnerskich projektów współpracy regionalnym i krajowym.</p> <p>7. Poprawa jakości usług komunikacyjnych komunikacji zbiorowej.</p> <p>8. Ważne doświadczenia i efekty 10-letniej współpracy w ramach Partnerstwa Dorzecze Słupi.</p>	<p>1. Konflikt między funkcjami ochronnymi zasobów przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych i turystycznych z podejmowaniem działań inwestycyjnych.</p> <p>2. Peryferyjne położenie obszaru LGD.</p> <p>3. Brak dróg ekspresowych, niewystarczający dostęp komunikacyjny do obszaru.</p> <p>4. Brak doświadczeń współpracy między sektorami i wewnątrz sektorów</p> <p>5. Niewystarczająca ilość środków finansowych na pomoc społecznej i przeciwdziałanie różnym patologiom.</p> <p>6. Brak dróg ekspresowych, niewystarczający dostęp komunikacyjny do obszaru.</p> <p>7. Migracja i emigracja.</p>

Rozdział V Cele i wskaźniki

5.1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć

Cel ogólny 1.: Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego	Cel szczegółowy 1.1.: Wspieranie i rozwój społeczności obywatelskiej, od demokracji przedsiębiorczej do partycypacyjnej	Cel szczegółowy 1.2.: Rozwój przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego.
<p>Przedsięwzięcie 1.1.1.: Różnorodne formy aktywności lokalnej (w tym edukacja, animacja i aktywizacja), z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych</p> <p>Przedsięwzięcie 1.2.1.: Zagospodarowanie turystycznej, rekreacyjnej przestrzeni publicznej obszaru LGD oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego.</p>		

Cel ogólny 2.:

Przyspieszenie rozwoju gospodarczego przez wykorzystanie lokalnych zasobów	Cel szczegółowy 2.1.: Wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy	Przedsięwzięcie 2.1.1.: Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy przez wsparcie zakładania i rozwoju działalności gospodarczej	Przedsięwzięcie 2.1.2.: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawa dostępności do lokalnych produktów i usług.

5.2. Opis i uzasadnienie sformułowania celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT.

Na cel ogólny 1 składają się trzy elementy, kapitał społeczny obszaru, jakość życia jej mieszkańców i zachowanie dziedzictwa lokalnego. Jednym z głównych wyzwań i problemów dotyczących celu ogólnego 1 związane jest z niewystarczającym rozwojem społeczeństwa obywatelskiego, często brakiem motywacji mieszkańców do polepszenia swoich warunków bytowych m. in.: podjęcia pracy, zmiany kwalifikacji. W analizie SWOT po stronie słabych stron obszar zwraca się uwagę na główne wewnętrzne problemy lokalnej społeczności jak: zbyt małą liczbę liderów społecznych, wypalenie społeczne, brak ciągłości działań np. brak wystarczającej grupy stałych aktywnych animatorów kultury. Kapitał społeczny (w tym ludzki) jest jednym z podstawowych filarów rozwoju obszaru LGD PDS i oznacza społeczność mieszkańców, którzy dzięki wspólnemu działaniu mogą osiągać zakładane efekty w tym ekonomiczne. Obszar ten odnosi się do życia obywatelskiego (aktywności mieszkańców), kulturalnego, czy sposobów spędzania czasu wolnego. Na kapitał społeczny składają się działania mieszkańców z obszaru LGD w zakresie przedsiębiorczości, możliwości podejmowania pracy, edukacji, oraz działania prowadzące do zachowania tradycji i dziedzictwa kulturowego. Na tak zidentyfikowany cel ogólny pierwszy dotyczący wzmożenia kapitału społecznego, poprawy jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego składają się dwa wypracowane cele szczegółowe. I tak cel szczegółowy 1 związany jest ze wsparciem i rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Wynika to głównie z informacji od mieszkańców przekazywanych w ramach konsultacji społecznych, ewaluacji wdrażania LSR, diagnozy i analizy SWOT. Dotyczy to w szczególności niedoborów związanych ze współpracą i samoorganizacją mieszkańców, niewystarczającym wspieraniem aktywności społeczności lokalnej, nadal (pomimo wielu różnych podejmowanych aktywności) niezadawalającym stopniem integracji społecznej i zawodowej. Cel szczegółowy 2 związany z rozwojem przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego dotyczy zadań związanych z budową lub przebudową ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej jak z aktywnością na rzecz zachowanie dziedzictwa lokalnego.

Wymiernym efektem celu ogólnego i szczegółowych jest zaplanowana realizacja konkretnych zadań określonych w ramach dwóch przedsięwzięć i zakresów. Pierwszego związanego z realizacją różnorodnych form aktywności lokalnej związanej z edukacją, animacją i aktywizacją. Dotyczy to głównie zadań zmierzających lokalnych liderów, działania związane ze współpracą, czy wypracowanie sposobów, narzędzi współpracy organizacyjnej i administracji publicznej. Natomiast jeśli chodzi o wspieranie aktywności i integracji społeczności lokalnej, zadania będą się koncentrowały na wspieraniu wszelkiej działalności na rzecz animacji i aktywizacji mieszkańców, wsparcia organizacji i aktywizacja grup defaworyzowanych i inne. Ważnym elementem powinny stać się sieciowe projekty współpracy, np. poprzez utworzenie sieci społecznych centrów aktywności. Tak zaplanowane cele szczegółowe, przedsięwzięcia i zakresy wynikają z zidentyfikowanych w trakcie konsultacji społecznych i opisu z diagnozy szczegółowych problemów, jak i wypracowanych słabych stron i zagrożeń w ramach analiz SWOT. Dotyczy to m.in. słabo rozwiniętej współpracy pomiędzy 3 sektorami (publicznym i społecznym, oraz gospodarczym), braku wystarczającej oferty dla dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich, niedostawianej oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, niewystarczającej bazy rekreacyjno – turystycznej, niewystarczającej ilości różnorodnych form opieki dla seniorów i osób niepełnosprawnych, emigracji do miast w poszukiwaniu lepszego warunków życia, emigracji zarobkowej, tworzeniu się enklaw grup defaworyzowanych, osób wykluczonych społecznie, jak i niskiego poziomu kształcenia ustawicznego dla dorosłych.

Cel ogólny 2 w całości dotyczy rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o lokalne zasoby. Zasoby związane z rozwojem kapitału społecznego, istniejące walory przyrodnicze (w tym lasy), dziedzictwo historyczne i kulturowe, czy potencjał lokalnej gospodarki. Minimum polowa dostępnych funduszy w ramach realizacji planowanych zadań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju musi zostać przeznaczona na realizację zadań związanych z przedsiębiorczością, tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Taką zależność określono w ramach celu szczegółowego 1 który dotyczy wsparcia przedsiębiorczości oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy. Tak postawiony cel wynika nie tylko z założeń do opracowania LSR lecz jest sumą informacji związanej z opisem stanu lokalnej gospodarki przedstawionej w diagnozie, stanu aktywności lokalnych przedsiębiorców, liczby podmiotów gospodarczych na obszarze działania PDS i realizacji LSR. Podsumowaniem istniejących problemów jest zestawiona w analizie SWOT tematyka dotycząca rozwoju gospodarczego obszaru LGD, gospodarki lokalnej i przedsiębiorczości. Wynika z niej m.in.: mała liczba nowych i atrakcyjnych miejsc pracy na obszarze działania PDS, słabo rozwinięty rynek usług, brak punktów sprzedaży lokalnych produktów, niewykorzystany potencjał związany z rozwojem turystyki, rozproszona i niewyspecjalizowana oferta turystyczną, brakiem współpracy podmiotów i wspólnej, dobrej promocji. Na podstawie zebranych i przeanalizowanych danych statystycznych, konsultacji społecznych i przeprowadzonej analizy zaproponowano do realizacji w ramach celów szczegółowych dwa przedsięwzięcia (grupy zadań do realizacji). Pierwsze przedsięwzięcie związane jest z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy przez wsparcie zakładania i rozwoju działalności gospodarczej. Dla tej grupy zadań wskazano trzy zakresy, pierwszy dotyczy wsparcia utrzymania miejsc pracy, drugi zakładania działalności gospodarczej mieszkańców, trzeci rozwoju przedsiębiorstw poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. Drugie przedsięwzięcie dotyczy rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy dostępności do lokalnych produktów i usług. Oznacza to wsparcie rozwoju produktów i usług lokalnych oraz zadania związane z rozwojem marki lokalnej Zielone Serce Pomorza. Tak przedstawiona tematyka związana z celem ogólnym 2 uwarunkowana jest przeciwnymi warunkami życia, niskim poziomem uzyskiwanych dochodów, utrudnionym dostępem mieszkańców do nowych i atrakcyjnych miejsc pracy, istniejącymi uwarunkowaniami na obszarze PDS nie sprzyjającymi rozwojowi przedsiębiorczości w tym rynku usług, utrudnionym dostępem do produktów lokalnych z powodu braku informacji i wiedzy o lokalnych producentach oraz braku punktów sprzedaży lokalnych produktów, czy słabą promocją walorów środowiska naturalnego.

5.3. Wykazanie zgodności celów z celami PROW 2014 - 2020 w ramach Działania: Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach Inicjatywy LEADER (M-19)

Przedstawione w rozdziale 5 cele i wskaźniki, pkt. 5.1. specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć są zgodne z celami dla Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Operacyjnego PROW 2014 – 2020 Działanie (M-19): Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Poniżej przedstawiono priorytet, cele podstawowe, szczegółowe i przekrojowe dla działania RLKS (M-19) w ramach PPOW-2014-2020.

Priorytet, cele podstawowe, szczegółowe i przekrojowe dla działania RLKS (M-19) w ramach PPOW-2014-2020.

Cel szczegółowy podstawowy	Cele szczegółowe powiązane	Cele przekrojowe
<p>Priorytet 6: „Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”.</p> <p>Cel szczegółowy 6B - Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich*.</p> <p>W ramach głównego celu szczegółowego 6B wspieranie będą operacje mające na celu:</p> <p>1) wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie przedsiębiorcy społeczności lokalnej w realizacji LSR,</p> <p>2) zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości,</p> <p>3) dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przedsiębiorstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udoskonalenia jej lokalnym producentom... Patrz wyżej: s. 2. 1. pp. 1-5, Rozporządzenie Bim. Rol. z dn. 9.10.2015, D.U. poz. 1570.*</p>		
<p>3 A – Poprawa konkurencyjności</p> <p>6 A – Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia nowych pracy.</p> <p>Zakres: wsparcie osób przedsiębiorczych oraz wypracowanie będą działania mające na celu wypracowanie siły roboczej w obszarach wiejskich, w tym: rozwój planistycznych narzędzi, diagnoza i organizacja przedsiębiorstwa, organizacja przedsiębiorstwa, negocjacje międzybranżowe.</p>	<p>6 C – Zwiększanie dostępności technologicznej i informacyjnej</p> <p>6 A – Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia nowych pracy.</p> <p>Zakres: wsparcie osób przedsiębiorczych oraz wypracowanie będą działania mające na celu wypracowanie siły roboczej w obszarach wiejskich, w tym: rozwój planistycznych narzędzi, diagnoza i organizacja przedsiębiorstwa, organizacja przedsiębiorstwa, negocjacje międzybranżowe.</p>	

Zakresy celów przekrojowych (środowiskowo- klimatycznych)

Do realizacji celów przekrojowych w zakresie ochrony środowiska i klimatu pracownia się inwestycje w rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury rekreacyjnej, infrastruktury kulturalnej, związane z zachowaniem dziedzictwa lokalnego, gdzie zaplanowano inwestycje na obszarach NATURA 2000 związane z ekologią i lokalnymi miejscami pracy (centra edukacyjne, obsługi technu turystycznego, punkty widokowe, tablice informacyjne a także: rozwój przedsiębiorczości powiązanej z siecią NATURA 2000).

W ramach działalności szkoleniowej będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia sił ludzkości czy promowania postaw przedsiębiorczych i proklimatycznych a także promujących innowacyjne rozwiązania.

*ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania: „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, D.U. z dn. 9 października 2015 r. Poz. 1570.

W tabeli poniżej przedstawiono główne, podstawowe powiązania zgodności celów LRS z celami PROW 2014 - 2020 w ramach Działania: Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach Inicjatywy LEADER. Priorytet 6: Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich w ramach RLKS PROW jest realizowane przez dwa cele ogólne LSR. Natomiast cel szczegółowy podstawowy, cel szczegółowy 6B - wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich jest m.in. realizowany przez cel szczegółowy 1.1, jak i przez pozostałe dwa cele szczegółowe 1.2 i 2.1. Jeśli chodzi o cele szczegółowe powiązane: 3 A – poprawa konkurencyjności producentów rolnych i 6 A – ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy to są one głównie realizowane poprzez cel szczegółowy 2.1. Cel przekrojowy ochrona środowiska jest realizowany cel szczegółowy 1.1 i 1.2, cel przekrojowy przeciwdziałanie zmianom klimatu przez cel szczegółowy 1.2 zaś cel przekrojowy innowacyjność – przez zarówno cele szczegółowe 1.1, 1.2 jak i 2.1.

Zgodność celów z celami PROW 2014 - 2020 w ramach Działania: Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER. PROW 2014-2020 – Działania M-19: Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER	
Lokalna Strategia Rozwoju	Priorytet 6: Wsparcie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.
Cel ogólny 1.: Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego.	Cel szczegółowy 6B - Wsparcie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich.
Cel szczegółowy 1.1.: Wsparcie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, od demokracji przedstawicielskiej do partycypacyjnej.	Cele szczegółowe powiązane:
Cel szczegółowy 1.2.: Rozwój przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego.	3 A – Poprawa konkurencyjności producentów rolnych.
Cel ogólny 2.: Przyspieszenie rozwoju gospodarczego przez wykorzystanie lokalnych zasobów.	6 A – Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy.
Cel szczegółowy 2.1.: Wsparcie przedsiębiorczości oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy.	6 C – Zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK).
	Cel przekrojowy: ochrona środowiska
	Cel przekrojowy: przeciwdziałanie zmianom klimatu
	Cel przekrojowy: innowacyjność

5.4. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Cel ogólny 1.: Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego.	Źródło finansowania: Program Operacyjny PROW 2014 – 2020 Działanie (M-19): Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Podziałanie: 19.2 - Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Podziałanie: 19.3 - Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działanią. Podziałanie: 19.4 - Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji.
Cel szczegółowy 1.1.: Wsparcie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, od demokracji przedstawicielskiej do partycypacyjnej.	Źródło finansowania: Program Operacyjny PROW 2014 – 2020 Działanie (M-19): Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Podziałanie: 19.2 - Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Podziałanie: 19.3 - Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działanią.
Cel ogólny 2.: Przyspieszenie rozwoju gospodarczego przez wykorzystanie lokalnych zasobów.	Źródło finansowania: Program Operacyjny PROW 2014 – 2020 Działanie (M-19): Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Podziałanie: 19.2 - Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
Cel szczegółowy 2.1.: Wsparcie przedsiębiorczości oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy.	Źródło finansowania: Program Operacyjny PROW 2014 – 2020 Działanie (M-19): Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Podziałanie: 19.2 - Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

5.5. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

W tabeli poniżej przedstawiono wszystkie cele LSR oraz przedsięwzięcia wraz z planowanym zakresem wsparcia i sposobem realizacji. Poprzez podkreślenie wskazano elementy diagnozy i analizy SWOT, zaś kursywą oznaczono ważniejsze partycypacyjne metody konsultacji (opisane w rozdziale II), których wyniki przesyłają o określeniu zakresu i wyborze sposobu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć.

Cel ogólny 1. Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego	Cel szczegółowy 1.1. Wsparcie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, od demokracji przedstawicielskiej do partycypacyjnej
Przedsięwzięcie: 1.1.1.	Różnorodne formy aktywności lokalnej (w tym edukacja, animacja i aktywizacja) z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych
W ramach przedsięwzięcia przewiduje się następujące zakresy wsparcia, które stanowią planowane do dofinansowania typy projektów:	
Zakres 1.1.1.1. Wsparcie współpracy i samoorganizacji mieszkańców:	
– zadania wzmacniające lokalnych liderów zmiany i animatorów dotyczące aktywizacji i organizowania społeczności lokalnej	
– działania związane z współpracą, formalnych i nieformalnych grup mieszkańców (w tym wsparcie przygotowania i realizacji sieciowych projektów współpracy)	
– wypracowanie sposobów, narzędzi współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną	
Sposób realizacji: projekt grantowy/projekty własne	
Uzasadnienie: zakres wsparcia jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza (Rozdział IV Analiza SWOT ppt. 4.1. Mocne strony obszaru działalności sektora społecznego) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT ppt. 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Społeczeństwo. Kapitał społeczny, obszar LGD, pkt. 7, 8. Słabe strony obszaru LGD - Społeczeństwo. Kapitał społeczny, obszar LGD, pkt. 15, 17, ppt. 4.2 Szanse obszaru LGD pkt 5, 8, ppt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD pkt 5, 7) oraz konsultacji społecznych (metoda nr 1, wyniki pkt 2, 7, 9, 11, 12, 13, metoda nr 2, wyniki pkt 4, 5, 6, 17, 16, metoda nr 4, wyniki pkt 1, metoda nr 4, wyniki pkt 2, 3, 4). Zakres wymaga współpracy między różnymi sektorami oraz o jak najszerszym zasięgu terytorialnym (niepełni na obszarze całej LGD), gdyż jednym z ważniejszych rezultatów wdrożenia tego zakresu wsparcia jest efekt sieciowania. Jest to istotne dla upowszechniania i wypracowywania dobrych standardów współpracy, umożliwienia wymiany doświadczeń pomiędzy uczestnikami z różnych obszarów i sektorów na obszarze LGD oraz budowania wspólnej kultury współpracy i „zakorzeniania” LGD w środowiskach lokalnych (metoda nr 1, wyniki pkt. 3, 6, 10, 13; metoda nr 2, wyniki pkt 23). Dodatkowo, ważne jest zaangażowanie potencjalnych uczestników z całego obszaru LGD w fazie wspólnego planowania projektów w ramach ww. zakresu wsparcia, co jest najbardziej prawdopodobne jeśli projekty te będą planowane w szczególności w ramach LGD, tj. jako projekt grantowy lub jako projekty własne LGD. Ponadto, projekty w ramach ww. zakresu mają być komplementarne względem dotychczasowych działań podejmowanych na obszarze LGD, w tym w ramach podjęcia LEADER lub też względem planowanych w ramach niniejszej LSR inicjatyw sieciowych (społeczne centra aktywności, sieć zielonych siłowni, czy sieć zaangażowanych instytucji kultury) (październik pkt 8, wyniki pkt 8), gdyż mają zapewnić utrzymanie bezpośredniego kontaktu LGD z liderami lokalnymi i istotnymi dla rozwoju lokalnego interesariuszami (październik pkt 3, wyniki pkt 1, 4) oraz mogą wpłynąć pozytywnie na sprawne wdrożenie planowanych inicjatyw sieciowych (październik pkt 2 pkt 16). Zachowanie komplementarności z tymi działaniami wydaje się najbardziej realne, jeśli zakres zostanie wdrożony za pomocą projektu grantowego lub, w przypadku braku podmiotów gotowych na realizację tego typu projektów, w ramach projektów własnych.	
Zakres 1.1.1.2. Wsparcie aktywności społecznej i zawodowej, w tym:	
– wspieranie wszelkiej działalności na rzecz animacji i aktywizacji mieszkańców, w tym:	
• wspieranie wszelkiej działalności społecznej i zawodowej, w tym: <ul style="list-style-type: none"> działania, wymiany między świetlicami, dowóz na zajęcia, tworzenie „uniwersytetów” oraz inne innowacyjne, interaktywne formy pozaszkolnej edukacji, tworzenie infrastruktury edukacji pozaszkolnej i jej organizacja) doposażenie grup społecznych, zespołów (w tym w instrumenty, stroje) wsparcie organizacji i aktywizacja grup defaworyzowanych: seniorów, kobiet, dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych (w tym: organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży) działania służące przygotowaniu mieszkańców do wejścia lub powrotu na rynek pracy akcje i działania na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej oraz przeciwdziałania zmianom klimatu (w tym: sprzątanie terenów zielonych, przesłonięcia publicznych, kapielskich, rekultywacja obszarów po wysypiskach śmieci, nasadzenia roślin) inicjatywy angażujące różnorodne zasoby społeczności lokalnej – przyrodnicze, historyczne, kulturowe, społeczne. 	

• wspieranie organizacji działających na rzecz ochrony i promocji zdrowia

Spособ realizacji: projekt grantowy

Uzasadnienie: zakres wsparcia jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnostyka – opis obszaru i ludności. Głównie pkt. 3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, oraz pkt. 3.6. Opis wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT pkt. 4. Mocne strony obszaru LGD - Społeczeństwo, Kapitał społeczny obszaru LGD, pkt 12, 13, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD, pkt 8) oraz konsultacji społecznych (metoda nr 1 wyniki pkt 2, 7, 9, 11, 12, 13; metoda nr 2 wyniki pkt 6, 8, 22, metoda nr 3 wyniki pkt 3, 6, metoda nr 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 18). Zakres stanowi jeden z najważniejszych instrumentów do pracy na rzecz rozwoju lokalnego niewielkich społeczności lokalnych. Projekty wdrażane wykonywane przez lokalnych liderów dla pobudzenia i podtrzymywania aktywności społeczności lokalnej. Projekty wdrażane w ramach zakresu będą budować prospołeczne postawy i pobudzać integrację społeczną (metoda nr 2 wyniki pkt 3, 5, 6, 8, metoda nr 11 wyniki pkt 1, 2). Ich realizacja w formule projektu grantowego zapewni lepszą dostępność mieszkańców do środków (metoda nr 2, wyniki pkt 2, 11, metoda nr 3 wyniki pkt 4). Zakres wsparcia został skierowany do organizacji pozarządowych, gdyż to z nimi związana jest znaczna część liderów lokalnych oraz dla stymulowania zakładania organizacji pozarządowych (metoda nr 1 wyniki pkt 5 i 7).

Cel ogólny 1. Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego

Cel szczegółowy 1.2. Rozwój przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego.

Przedsięwzięcie 1.2.1. Zagospodarowanie turystycznej, rekreacyjnej przestrzeni publicznej obszaru LGD oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego.

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się następujące zakresy wsparcia, które stanowią planowane do dofinansowania typy projektów:

1.2.1.1. Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, w tym:

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej w wyniku realizacji projektów polegających w szczególności na remoncie lub tworzeniu placów, terenów zielonych, parków, miejsc wypoczynkowych, tras spacerowych, nordic walking, tworzenie słowni zewnętrznych, itp.
- rozwój szlaków turystycznych (infrastruktura i oznakowanie ścieżek i szlaków turystycznych, w tym zapewnienie dostępu do WC i śmietników na szlakach)
- utrzymanie istniejącej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (w tym: odnowienie oznakowania tras turystycznych oraz odnowienie i posadzenie nowej, uzupełniającej, infrastruktury turystycznej)

Spособ realizacji: konkurs, projekt współpracy

Uzasadnienie: Zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnostyka – opis obszaru i ludności, głównie pkt. 3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki, oraz pkt. 3.6. Opis wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Rozwój, gospodarka lokalna i przedsiębiorczość, pkt 7, 9, pkt 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Środowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie, przestrzeni LGD pkt 1, 2, 3, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD, pkt 3, 4, 5, 6, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD pkt 1, 2, 3) oraz potrzebą niewystarczającej ilości i jakości ogólnodostępnych miejsc rekreacji oraz infrastruktury turystycznej, wyrażoną m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 15, metoda nr 3 wyniki pkt 3, 6, metoda nr 15, 17, 18, 19, 20, 24). Analiza potencjalnych projektów pozwoliła na określenie skali potrzeb w tym zakresie i wielkości wsparcia, a co za tym idzie ustanowienia konkursu jako najbardziej odpowiedniego dla tego zakresu. Również analiza potencjału NGO na obszarze LGD (diagnostyka rozdz. 3.4) oraz konsultacje społeczne (metoda nr 19, 24) pozwoliły stwierdzić, iż wdrożenie tego zakresu w znacznej mierze możliwe jest przy udziale organizacji pozarządowych jako wnioskodawców (wyjątkiem są nieliczne gminy, gdzie taki potencjał jest ograniczony).

1.2.1.2. Zachowanie dziedzictwa lokalnego.

- remont, odbudowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego
- tworzenie i rozwój szlaków dziedzictwa kulturowego
- wszelkie zadania na rzecz zachowania parków podworskich i omeniarzy jako elementu dziedzictwa lokalnego
- wsparcie niekomercyjnych pracowni rzemieślniczych związanych z dziedzictwem lokalnym.
- inne projekty związane z zachowaniem dziedzictwa lokalnego.

Spособ realizacji: konkurs

Uzasadnienie: Zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnostyka – opis obszaru i ludności, głównie pkt. 3.6. Opis wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz pkt. 3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT pkt. 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Środowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie, przestrzeni LGD pkt 1, 2, Społeczeństwo, Kapitał społeczny obszaru LGD pkt 10, 11, pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Środowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie, przestrzeni pkt 13, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD pkt 6, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt 1) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 3 wyniki pkt 3, 6 metoda nr 15, 17, 18, 19, 20, 24). Analiza potencjalnych projektów pozwoliła na określenie skali potrzeb w tym zakresie i wielkości wsparcia, a co za tym idzie ustanowienia konkursu jako najbardziej odpowiedniego dla tego zakresu. Również analiza potencjału NGO na obszarze LGD (Rozdział III, pkt. 3.6) oraz konsultacje społeczne (metoda nr 19, 24) pozwoliły stwierdzić, iż wdrożenie tego zakresu w znacznej mierze możliwe jest przy udziale organizacji pozarządowych jako wnioskodawców (wyjątkiem są nieliczne gminy, gdzie taki potencjał jest ograniczony).

• wspieranie organizacji działających na rzecz ochrony i promocji zdrowia

Spособ realizacji: projekt grantowy

Uzasadnienie: zakres wsparcia jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnostyka – opis obszaru i ludności. Głównie pkt. 3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, oraz pkt. 3.6. Opis wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT pkt. 4. Mocne strony obszaru LGD - Społeczeństwo, Kapitał społeczny obszaru LGD, pkt 12, 13, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD, pkt 8) oraz konsultacji społecznych (metoda nr 1 wyniki pkt 2, 7, 9, 11, 12, 13; metoda nr 2 wyniki pkt 6, 8, 22, metoda nr 3 wyniki pkt 3, 6, metoda nr 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 18). Zakres stanowi jeden z najważniejszych instrumentów do pracy na rzecz rozwoju lokalnego niewielkich społeczności lokalnych. Projekty wdrażane wykonywane przez lokalnych liderów dla pobudzenia i podtrzymywania aktywności społeczności lokalnej. Projekty wdrażane w ramach zakresu będą budować prospołeczne postawy i pobudzać integrację społeczną (metoda nr 2 wyniki pkt 3, 5, 6, 8, metoda nr 11 wyniki pkt 1, 2). Ich realizacja w formule projektu grantowego zapewni lepszą dostępność mieszkańców do środków (metoda nr 2, wyniki pkt 2, 11, metoda nr 3 wyniki pkt 4). Zakres wsparcia został skierowany do organizacji pozarządowych, gdyż to z nimi związana jest znaczna część liderów lokalnych oraz dla stymulowania zakładania organizacji pozarządowych (metoda nr 1 wyniki pkt 5 i 7).

Cel ogólny 1. Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego

Cel szczegółowy 1.2. Rozwój przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego.

Przedsięwzięcie 1.2.1. Zagospodarowanie turystycznej, rekreacyjnej przestrzeni publicznej obszaru LGD oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego.

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się następujące zakresy wsparcia, które stanowią planowane do dofinansowania typy projektów:

1.2.1.1. Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, w tym:

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej w wyniku realizacji projektów polegających w szczególności na remoncie lub tworzeniu placów, terenów zielonych, parków, miejsc wypoczynkowych, tras spacerowych, nordic walking, tworzenie słowni zewnętrznych, itp.
- rozwój szlaków turystycznych (infrastruktura i oznakowanie ścieżek i szlaków turystycznych, w tym zapewnienie dostępu do WC i śmietników na szlakach)
- utrzymanie istniejącej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (w tym: odnowienie oznakowania tras turystycznych oraz odnowienie i posadzenie nowej, uzupełniającej, infrastruktury turystycznej)

Spособ realizacji: konkurs, projekt współpracy

Uzasadnienie: Zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnostyka – opis obszaru i ludności. Głównie pkt. 3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, oraz pkt. 3.5. Wskazanie problemów społecznych) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Środowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie, przestrzeni, pkt 12, 13. Społeczeństwo, Kapitał społeczny obszaru LGD pkt 16, 17, 19, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD, pkt 8, Zagrożenia obszaru LGD pkt 2) oraz konsultacji społecznych (metoda nr 1 wyniki pkt 5, 7, 9, 11, 12, 13 metoda nr 2 wyniki pkt 6, 8, 14, 16, 22, metoda nr 3 wyniki pkt 3, 6, metoda nr 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 24). Z przeprowadzonych analiz i konsultacji wynika, iż głównym czynnikiem wpływającym na aktywność mieszkańców jest słabość wsparcia. Istniejąca sieć świetlic na obszarze LGD jest niewystarczająca oraz w znaczącej liczbie ich aktywność nie zaspokaja podstawowych potrzeb mieszkańców. Funkcjonowanie świetlic zdominowane jest przez zależność od samorządów lokalnych, a wpływ mieszkańców na wybór animatora oraz zasady funkcjonowania jest znikomy. Przez to funkcje tych obiektów lokalne upatrują głównie problemy w infrastrukturze (brak świetlic, niezbędne remonty i wyposażenie) ale coraz częściej w braku pomysłu na ciekawe wykorzystanie przestrzeni świetlic dla aktywizacji społeczności lokalnej i rozwiązywania innych istotnych problemów mieszkańców. Wypracowaną w trakcie konsultacji metodą na zarządzenie tym problemem jest realizacja tego sietowego zakresu wsparcia w taki sposób, aby korzystać z niego mogły organizacje pozarządowe, którym samorzady powierzą prowadzenie społecznego centrum aktywności. Dodatkowo wsparcie w postaci funduszy na realizację inwestycji w obiekty pełniące funkcję centrów aktywności umożliwi zaspokojenie potrzeb zarówno mieszkańców, dla których centrum będzie stanowiło główny trzon lokalnej integracji i aktywności, jak i samorządów, przez których problemy infrastrukturalne w tym zakresie są uznawane za najistotniejsze. Dodatkowo, projekty realizowane w ramach tego zakresu wpłyną na tworzenie miejsc pracy sektorze pozarządowym, tj. w obiektach wspartych w ramach zakresu, co jest szczególnie ważne na obszarze LGD, na którym liczba nowych miejsc pracy w sektorze prywatnym jest niewielka. Dla stabilności ich funkcjonowania uzgodniono z samorządami, które gotowe są wziąć udział w tym przedsięwzięciu, że w ramach realizacji LSR zostaną wypracowane takie zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi realizującymi projekty objęte tym wsparciem (wykorzystując gminne programy współpracy z organizacjami), które zapewnią stabilność funkcjonowania centrów w perspektywie długofalowej. Intencją LGD jest też przegłosowanie NGO do pełnienia funkcji zarządzającego centrum aktywności za pomocą cyklu warsztatów dla NGO i potencjalnych animatorów związanych z planowaniem funkcjonowania świetlic w ich nowym modelu – społecznego centrum aktywności, organizowaniem społeczności i zarządzaniem tego rodzaju działalnością, w tym także organizowaniem środków na ich prowadzenie w długofalowej perspektywie. Sprzyjać temu będą działania określone w zakresie 1.1.1. Realizacja zakresu w formule inicjatywy sietowej, pozwoli na generowanie ciekawych pomysłów na funkcjonowanie centrów i wymianę doświadczeń pomiędzy podmiotami prowadzącymi centra, co daje duże prawdopodobieństwo wypracowania wartościowych, pomysłówych metod funkcjonowania jednego z ważniejszych miejsc budowania lokalnej aktywności, integracji i wspólnej tożsamości w oparciu o współpracę pomiędzy podmiotami prowadzącymi. Sieć zielonych słowni jest uzasadniona potrzebą niewystarczającej ilości miejsc rekreacji wyrażoną m.in. w konsultacjach społecznych (metoda 17, 18, 24). Analiza potencjalnych projektów pozwoliła na określenie skali potrzeb w tym zakresie i wielkości wsparcia, a co za tym idzie ustanowienia projektu grantowego jako najbardziej odpowiedniego dla tego zakresu. Sieć zaangażowanych organizacji/finstytucji kultury to zakres możliwy do realizacji w ramach projektów/współpracy, w tym międzyresortowego, polegającego na m.in. na aktywnym poszukiwaniu i testowaniu pomysłów na tworzenie oferty kulturalnej

<p>Cel ogólny 2. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego przez wykorzystanie lokalnych zasobów.</p> <p>Cel szczegółowy 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy.</p> <p>Przedsięwzięcie 2.1.1. Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy przez wsparcie zakładania i rozwoju działalności gospodarczej</p> <p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się następujące zakresy wsparcia, które stanowią planowane do dofinansowania typy projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie kompetencji osób realizujących operację <p>Zakres 2.1.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej mieszkańców, w tym:</p> <p>Sposób realizacji: konkurs</p> <p>Uzasadnienie: Zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości oraz pkt. 3.3. Opis rynku pracy oraz pkt. 3.8. Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT, pkt. 4.1. Mocne strony obszaru - Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 12, 13, 14, 15, Rozwój gospodarczy obszaru LGD, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD, pkt. 6, 7, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt. 7), oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 14, 18, 19, 22, 29). W związku z ww danymi diagnostycznymi i wynikami konsultacji, uznano za preferowane rodzaje działalności wspierane w ramach tego zakresu: działalność produkcyjną, działalność związaną z przetwórstwem lub dystrybucją lokalnych produktów oraz turystyką i rozwojem usług na rzecz określonych grup defaworyzowanych.</p> <p>Zakres 2.1.1.2. Wsparcie utrzymania miejsc pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie rozwoju działalności gospodarczej poprzez utrzymanie istniejących miejsc pracy - podnoszenie kompetencji osób realizujących operację <p>Sposób realizacji: konkurs</p> <p>Uzasadnienie: zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości oraz pkt. 3.3. Opis rynku pracy oraz pkt. 3.8. Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego) i powiązany z analizą SWOT (tak wziętą dla Zakresu 2.1.1.1.) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 14, 18, 19, 22, 29). Z uwagi na zidentyfikowaną potrzebę wspierania utrzymania miejsc pracy w małych, a szczególnie mikroprzedsiębiorstwach zdecydowano o wyodrębnieniu tego zakresu, którego celem jest wsparcie finansowe tych firm, które mają szansę na utrzymanie istniejącego miejsca pracy pod warunkiem realizacji określonych, niewielkich inwestycji, a którego utrzymanie jest zagrożone bez wsparcia. Dodatkowo, za ważne uznano tworzenie miejsc pracy także w niepełnym wymiarze (tj. w ilości mniejszej niż 1 średnioroczny etat), które za pomocą zakresu może być wspierane.</p> <p>Zakres 2.1.1.3. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie kompetencji osób realizujących operację <p>Sposób realizacji: konkurs</p> <p>Uzasadnienie: zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości oraz pkt. 3.3. Opis rynku pracy oraz pkt. 3.8. Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego) i powiązany z analizą SWOT (tak wziętą dla Zakresu 2.1.1.1.) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 14, 18, 19, 22, 29, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD, pkt. 6, 7, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt. 7), oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 18, 20, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 14, 18, 19, 22, 29). Zakres obejmuje utworzenie infrastruktury wspierającej rozwój rynków usług i produktów lokalnych działającej w ramach ekonomii społecznej, umożliwiającej lokalnym producentom dystrybuując produkt/usług, ale jednocześnie wpływając na ich poziom integracji i współpracy (w tym organizacji Jarmarku Pomorskiego) wystarczające będą granaty.</p> <p>Zakres 2.1.2. Rozwój marki lokalnej Zielone Serce Pomorza, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promocja obszaru pod wspólną marką lokalną - wypracowanie systemu identyfikacji i nagradzania produktów/przedsięwzięć certyfikowanych wspólną marką lokalną, - podnoszenie jakości zarządzania marką lokalną Zielone Serce Pomorza <p>Sposób realizacji: projekt grantowy</p> <p>Uzasadnienie: zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.9. Opis produktów lokalnych, oraz pkt. 3.8. Charakterystykę rolnictwa i rynku rolnego, oraz, pkt. 3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki.) i jest powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT, pkt. 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Stodowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni LGD, pkt. 1, 4, 5, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 14, pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Rozwój gospodarczy obszaru LGD, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, Stodowisko naturalne, obszar LGD, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni pkt. 14, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD - pkt. 1, 2, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt. 2, 3, 7) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 18, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 5, metoda nr 14, wyniki pkt 5, 6, 7, 10, metoda nr 16 wyniki pkt 2, metoda nr 18, 19, 20, 24, 29). Zakres obejmuje utworzenie infrastruktury wspierającej rozwój rynków usług i produktów lokalnych działającej w ramach ekonomii społecznej, umożliwiającej lokalnym producentom dystrybuując produkt/usług, ale jednocześnie wpływając na ich poziom integracji i współpracy (w tym organizacji Jarmarku Pomorskiego) wystarczające będą granaty.</p> <p>Zakres 2.1.2.2. Rozwój marki lokalnej Zielone Serce Pomorza, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypracowanie systemu identyfikacji i nagradzania produktów/przedsięwzięć certyfikowanych wspólną marką lokalną, - podnoszenie jakości zarządzania marką lokalną Zielone Serce Pomorza <p>Sposób realizacji: projekt grantowy</p> <p>Uzasadnienie: zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.9. Opis produktów lokalnych, oraz pkt. 3.8. Charakterystykę rolnictwa i rynku rolnego, oraz, pkt. 3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki.) i jest powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT, pkt. 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Stodowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni LGD, pkt. 1, 4, 5, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 14, pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Rozwój gospodarczy obszaru LGD, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, Stodowisko naturalne, obszar LGD, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni pkt. 14, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD - pkt. 1, 2, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt. 2, 3, 7) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 18, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 5, metoda nr 14, wyniki pkt 5, 6, 7, 10, metoda nr 16 wyniki pkt 2, metoda nr 18, 19, 20, 24, 29). Zakres obejmuje kontynuację działań związanych z promocją marki lokalnej Zielone Serce Pomorza, realizowanych przez LGD w latach ubiegłych. Dodatkowo zakłada się modyfikację dotychczasowego systemu identyfikacji i nagradzania produktów/przedsięwzięć certyfikowanych wspólną marką lokalną w celu osiągnięcia lepszych efektów w zakresie podnoszenia jakości produktów oraz uzyskiwania większych korzyści z posiadania certyfikatu dla nagrodzonych i systematyczne rozwijanie jakości zarządzania marką. Z uwagi na szacowaną wartość wsparcia współpracy oraz promocji lokalnych produktów i usług (w tym organizacji konkursu o certyfikat marki lokalnej ZSP) wystarczające będą granaty. Ponieważ promocja marki wymaga stosowania rozwiązań wypracowanych w latach poprzednich wypracowanych w ramach doświadczeń LGD, zakłada się możliwość realizacji tego zakresu również bezpośrednio przez samą LGD.</p>
--

<p>Cel ogólny 2. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego przez wykorzystanie lokalnych zasobów</p> <p>Cel szczegółowy 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy.</p> <p>Przedsięwzięcie 2.1.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawa dostępności do lokalnych produktów i usług.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się następujące zakresy wsparcia, które stanowią planowane do dofinansowania typy projektów:</p> <p>Zakres 2.1.2.1. Wsparcie rozwoju produktów i usług lokalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania wspierające rozwój rynków usług i produktów lokalnych (w tym: wsparcie techniczne - organizacyjne przedsiębiorców, mikroinkubatory przedsiębiorczości) - wspieranie współpracy producentów lokalnych produktów i usług - wsparcie przedsięwzięć promujących lokalne produkty, usługi (w tym promocja lokalnych wytwórców, usługodawców, turystyki, rezydencja, utworzenie zintegrowanej bazy produktów/usług lokalnych i producentów/usługodawców) - wsparcie specyficzne dla LSR imprezy w formie targu (Jarmark Pomorski)

Sposób realizacji: projekt grantowy

Uzasadnienie: zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.8. Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego, oraz, pkt. 3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki.) i powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT, pkt. 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Stodowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni LGD, pkt. 1, 4, 5, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 14, pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Rozwój gospodarczy obszaru LGD, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, Stodowisko naturalne, obszar LGD, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni pkt. 14, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD - pkt. 1, 2, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt. 2, 3, 7) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 18, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 5, metoda nr 14, wyniki pkt 5, 6, 7, 10, metoda nr 16 wyniki pkt 2, metoda nr 18, 19, 20, 24, 29). Zakres obejmuje utworzenie infrastruktury wspierającej rozwój rynków usług i produktów lokalnych działającej w ramach ekonomii społecznej, umożliwiającej lokalnym producentom dystrybuując produkt/usług, ale jednocześnie wpływając na ich poziom integracji i współpracy (w tym organizacji Jarmarku Pomorskiego) wystarczające będą granaty.

Zakres 2.1.2.2. Rozwój marki lokalnej Zielone Serce Pomorza, w tym:

- promocja obszaru pod wspólną marką lokalną
- wypracowanie systemu identyfikacji i nagradzania produktów/przedsięwzięć certyfikowanych wspólną marką lokalną,
- podnoszenie jakości zarządzania marką lokalną Zielone Serce Pomorza

Sposób realizacji: projekt grantowy

Uzasadnienie: zakres jest uzasadniony diagnozą (Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności, głównie, pkt. 3.9. Opis produktów lokalnych, oraz pkt. 3.8. Charakterystykę rolnictwa i rynku rolnego, oraz, pkt. 3.7. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki.) i jest powiązany z analizą SWOT (Rozdział IV Analiza SWOT, pkt. 4.1. Mocne strony obszaru LGD - Stodowisko naturalne, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni LGD, pkt. 1, 4, 5, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 14, pkt. 4.1. Słabe strony obszaru LGD - Rozwój gospodarczy obszaru LGD, Gospodarka lokalna i przedsiębiorczość pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, Stodowisko naturalne, obszar LGD, infrastruktura i zagospodarowanie przestrzeni pkt. 14, pkt. 4.2 Szanse obszaru LGD - pkt. 1, 2, pkt. 4.2 Zagrożenia obszaru LGD, pkt. 2, 3, 7) oraz potrzebami wyrażonymi m.in. w konsultacjach społecznych (metoda nr 2 wyniki pkt 14, 18, 20, 21, metoda nr 3 wyniki pkt 5, 6, metoda nr 5, metoda nr 14, wyniki pkt 5, 6, 7, 10, metoda nr 16 wyniki pkt 2, metoda nr 18, 19, 20, 24, 29). Zakres obejmuje kontynuację działań związanych z promocją marki lokalnej Zielone Serce Pomorza, realizowanych przez LGD w latach ubiegłych. Dodatkowo zakłada się modyfikację dotychczasowego systemu identyfikacji i nagradzania produktów/przedsięwzięć certyfikowanych wspólną marką lokalną w celu osiągnięcia lepszych efektów w zakresie podnoszenia jakości produktów oraz uzyskiwania większych korzyści z posiadania certyfikatu dla nagrodzonych i systematyczne rozwijanie jakości zarządzania marką. Z uwagi na szacowaną wartość wsparcia współpracy oraz promocji lokalnych produktów i usług (w tym organizacji konkursu o certyfikat marki lokalnej ZSP) wystarczające będą granaty. Ponieważ promocja marki wymaga stosowania rozwiązań wypracowanych w latach poprzednich wypracowanych w ramach doświadczeń LGD, zakłada się możliwość realizacji tego zakresu również bezpośrednio przez samą LGD.

5.6. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć

								Projekty na rzecz mniejszości i społeczności lokalnych													
1.1.1.3	Przedsięwzięcia 1.1.1.1. Rozwój form aktywności lokalnej (w tym edukacja, animacja i aktywizacja), z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych – zakres 1.1.1.3	Beneficjent: NGO Objęty realizacją projektu (w tym grupy definiowane)	Konkurs	Liczba sfinalizowanych oddzielnych inicjatyw lokalnych na rzecz animacji i aktywizacji mieszkańców realizowanych w ramach innych niż szkolące	Szt.	0	65	Projekty na rzecz mniejszości i społeczności lokalnych	Sprawozdania z realizacji projektów/wyniki monitoringu beneficjentów (suma wszystkich inicjatyw na rzecz animacji i aktywizacji)												
1.2.1.1	Przedsięwzięcia 1.2.1. Zorganizowanie form aktywności lokalnej (w tym edukacja, animacja i aktywizacja), z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych – zakres 1.2.1.1	Beneficjent: NGO Objęty realizacją projektu (w tym grupy definiowane)	Projekt grantowy	Liczba sfinalizowanych oddzielnych inicjatyw lokalnych na rzecz animacji i aktywizacji mieszkańców realizowanych w ramach innych niż szkolące	Szt.	0	13	Projekty na rzecz mniejszości i społeczności lokalnych	Sprawozdania z realizacji projektów/wyniki monitoringu beneficjentów (suma wszystkich inicjatyw na rzecz animacji i aktywizacji)												
1.2.1.2	Przedsięwzięcia 1.2.1. Zorganizowanie form aktywności lokalnej (w tym edukacja, animacja i aktywizacja), z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych – zakres 1.2.1.2	Beneficjent: NGO Objęty realizacją projektu (w tym grupy definiowane)	Konkurs	Liczba sfinalizowanych oddzielnych inicjatyw lokalnych na rzecz animacji i aktywizacji mieszkańców realizowanych w ramach innych niż szkolące	Szt.	0	2	Projekty na rzecz mniejszości i społeczności lokalnych	Sprawozdania z realizacji projektów/wyniki monitoringu beneficjentów (suma wszystkich inicjatyw na rzecz animacji i aktywizacji)												

2.0	CEL OGÓLNY	CEL SZCZEGÓLNE	Opis	Plan 2023 r.	Plan 2023 r.	Plan 2023 r.	Plan 2023 r.	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis	Opis
2.1	Wzrost liczby osób bezrobotnych na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na obszarze LGD

W 2.3	<p>liczba podmiotów zaangażowanych w realizację operacji wspierających rozwój rynków zbytu usług i produktów lokalnych lub operacji polegających na wspieraniu i promocji.</p>	St	0	45	<p>realizacji operacji po jego zakończeniu. Zakłada się: - 10 EPC w ramach zakresu 2.1.1.2 - 27 szt. w ramach zakresu 2.1.1 - 16 szt. w ramach zakresu 2.1.2 - 6 szt. w ramach zakresu 2.1.2.2</p>	<p>realizacji operacji po jego zakończeniu. Zakłada się: - 10 EPC w ramach zakresu 2.1.1.2 - 27 szt. w ramach zakresu 2.1.1 - 16 szt. w ramach zakresu 2.1.2 - 6 szt. w ramach zakresu 2.1.2.2</p>
W 2.4	<p>Liczba projektów w ramach LSR realizowanych przez organizacje pozarządowe i osoby fizyczne</p>	St	0	15	<p>liczba projektów w ramach LSR realizowanych przez organizacje pozarządowe i osoby fizyczne</p>	<p>Liczba projektów w ramach LSR realizowanych przez organizacje pozarządowe i osoby fizyczne</p>
2.1.1.1	<p>Przedsięwzięcie 2.1.1. Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy przez wsparcie zakładowa rozwoju działalności gospodarczej - zakres 2.1.1.1</p>	St	0	25	<p>Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>
2.1.1.2	<p>Przedsięwzięcie 2.1.1. Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy przez wsparcie zakładowa i rozwoju działalności gospodarczej - zakres 2.1.1.2</p>	St	0	30	<p>Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>
2.1.1.3	<p>Przedsięwzięcie 2.1.1. Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy przez wsparcie zakładowa i rozwoju działalności gospodarczej - zakres 2.1.1.3</p>	St	0	30	<p>Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>

2.1.2.1	<p>Przedsięwzięcie 2.1.2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstwa oraz poprawa dostępności do lokalnych produktów usług - zakres 2.1.2.1</p>	<p>Beneficjent NGO / LGD Odwzajemniacze osobopodmioty prowadzące działalność gospodarczą, producenci produktów i usług</p>	<p>Projekt grantowy / operacja własna</p>	<p>Liczba operacji wspierających rozwój rynków zbytu usług i produktów lokalnych lub operacji polegających na wspieraniu i promocji</p>	<p>St</p>	0	15	<p>Sprawozdania z realizacji projektów/wnioski monitoringowe (suma wszystkich operacji objętych wsparciem w ramach tego zakresu), - 9 operacji w ramach zakresu 2.1.2.1 - 6 operacji w ramach zakresu 2.1.2.2</p>
2.1.2.2	<p>Przedsięwzięcie 2.1.2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstwa oraz poprawa dostępności do lokalnych produktów usług - zakres 2.1.2.2</p>	<p>Beneficjent NGO / LGD Odwzajemniacze osobopodmioty prowadzące działalność gospodarczą, producenci usług (usługi, usługi online)</p>	<p>Projekt grantowy / operacja własna</p>	<p>Liczba operacji wspierających rozwój rynków zbytu usług i produktów lokalnych lub operacji polegających na wspieraniu i promocji</p>	<p>St</p>	0	15	<p>Sprawozdania z realizacji projektów/wnioski monitoringowe (suma wszystkich operacji objętych wsparciem w ramach tego zakresu), - 9 operacji w ramach zakresu 2.1.2.1 - 6 operacji w ramach zakresu 2.1.2.2</p>

5.6. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru: ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.

<p>Zdanyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne</p>	<p>Cel</p>	<p>Opis</p>	<p>Wskaźnik</p>	<p>Opis</p>	<p>Opis</p>	<p>Opis</p>	<p>Opis</p>	<p>Opis</p>
<p>1. Brak możliwości do podjęcia nowych przedsięwzięć w in. podjęcia pracy.</p>	<p>1</p>	<p>1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>1.1</p>	<p>1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>1.1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>1.1.1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>
<p>2. Brak zaplecza szkoleniowo - warsztatowego dla organizacji pozarządowych, liderów wzmocnionych, chęć do działania w ramach przedsiębiorstwa, na temat dozwolonych działań, na temat dozwolonych działań, na temat dozwolonych działań</p>	<p>2</p>	<p>2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>2.1</p>	<p>2.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>2.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>2.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>2.1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>2.1.1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>
<p>3. Niewystarczający rozwój społeczno-ekonomiczny, brak możliwości podjęcia nowych przedsięwzięć w in. podjęcia pracy.</p>	<p>3</p>	<p>3. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>3.1</p>	<p>3.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>3.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>3.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>3.1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>	<p>3.1.1.1.1.1.1. Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach</p>

Władzy wstąpienie nie jest wymagany.	Wymagana wysokość wkładu własnego wkładu własnego wynosi min. 30% kosztów kwalifikowalnych.	Wymagana wysokość wkładu własnego wynosi min. 1% kosztów kwalifikowalnych.	Wymagana wysokość wkładu własnego wynosi min. 1% kosztów kwalifikowalnych.
Forma pomocy – premia	Max. intensywność pomocy na działaniu związaną z przedsiębiorczością	Max. intensywność pomocy na działaniu związaną z przedsiębiorczością	Max. intensywność pomocy na działaniu związaną z przedsiębiorczością

*Wielkość wsparcia na zakładanie działalności gospodarczej wynika z analizy danych historycznych, tj. w oparciu o doświadczenia we wdrażaniu podobnych instrumentów na terenie woj. pomorskiego w latach ubiegłych, tj. Działania 6.2 Wsparcie oraz promocji przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz Poddziałania 8.1.2 Wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w regionie PO KL. Wysokość wsparcia dołączanego na podjęcie działalności gospodarczej w obu działaniach wynosiła 40 tys. zł. Uczelniany projekt realizowanych w ramach Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2 PO KL, którym przyznano dotację, mogli otrzymywać ponadto wsparcia pomocowe, które wynosiły ok. 300 zł miesięcznie przez pierwsze 6 m-cy oraz ok 800 zł miesięcznie przez kolejne 6 miesięcy (w sumie ok. 10.200 zł). Zgodnie z Raportem końcowym z badania ewaluacyjnego: "Badanie wpływu środków wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości udzielonego uczestnikom w działalności gospodarczej przez osoby korzystające z ww. wsparcia do Poddziałania 6.1.3. Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2 PO KL, w ciągu pierwszego roku od jej zarejestrowania, wyniosła 59,5 tys. złotych (obejmowała zarówno środki pochodzące z dotacji lub pożyczki, jak i ewentualnych innych źródeł). Obecny udział uczestników w oparciu o dotację z PO KL, w tym wsparcia do Poddziałania 8.1.2, wyniosła średnio 63 tys. złotych. Wyniki badania potwierdzają jednocześnie ograniczony potencjał finansowy większości przedsiębiorstw założonych przy wsparciu z PO KL, o czym świadczą fakt, że ponad połowa (36%) ich właścicieli jako barierę w prowadzeniu działalności wskazała brak wystarczających funduszy na inwestycje. W oparciu o powyższe dane ustalono wysokość premii na zakładanie działalności gospodarczej w ramach LSR pierwotnie na poziomie 69,5 tys. zł. Uwagi jednak na ogromny wzrost cen zabserwowany w latach 2016-2019 wysokość premii została zwiększona do 100.000 zł. Istotny wzrost cen powoduje znaczącą liczbą unieważnionych polepowań o udzielenie zamówienia – zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, jak również zwiększone koszty realizacji inwestycji w projekcie planowanych. Z informacji pozyskanych od beneficjentów wynika, iż znacząca część rezygnacji z realizacji projektów wynika właśnie z rożnicy w cenach na etapie planowania i realizacji inwestycji. Długi czas oczekiwania na zawarcie umowy nżytko lo podjęta, a dla niektórych podmiotów opłacalność inwestycji znacząco zmalała. Dlatego też, zdecydowano o zwiększeniu wartości premii, która umożliwi realizację projektów o podobnym zakresie jak planowano pierwotnie, jednakże przy zwiększonych cenach wykonawstwa/zakupu.

**Wielkość wsparcia na utrzymanie miejsc pracy wynika z analizy danych historycznych, tj. w oparciu o doświadczenia związane z realizacją instrumentów z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w ramach Funduszu Pracy (źródło: Informacja o strukturze wydatków oraz gospodarce środkami Funduszu Pracy na realizację zadań z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w województwie pomorskim w 2013 r., WUP Gdańsk). Przewidywane koszty uczestniczą w programie ww. zakresu a zarazem maksymalna wyniesie – 25 tys.

***Wielkość wsparcia w ramach ww. zakresu a zarazem maksymalna wyniesie – 25 tys. W ramach ww. zakresu a zarazem maksymalna wyniesie – 25 tys. W ramach ww. zakresu a zarazem maksymalna wyniesie – 25 tys. W ramach ww. zakresu a zarazem maksymalna wyniesie – 25 tys.

Wielkość wsparcia na zakładanie działalności gospodarczej wynika z analizy danych historycznych, tj. z analizy średniej wielkości wsparcia udzielanego w ramach RPO dla woj. Pomorskiego na lata 2007-2013, podziałanie 1.1.1 Mikroprzedsiębiorstwa. Z analizy danych dotyczących przeprowadzonych konkursów dołączonych w ramach podziałania dla mikroprzedsiębiorstw (uchwały Zarządu Województwa Pomorskiego nr 283337/14, 91676/15, 91476/15, 91576/15) wynika, iż średnia wartość projektów, o wsparcie których aplikowano w ramach działania wyniosła blisko 300 tys. zł, a średnia wysokość kosztów kwalifikowalnych w ramach 1 projektu wyniosła ok. 340 tys. zł, jednakże wysokość dotacji, jaką udzieleno mikroprzedsiębiorstwom na inwestycje wyniosła ok. 150 tys. zł. Stąd w ramach LSR przyjęło średnią wielkość dotacji na poziomie 150 tys. zł, zaś maksymalny poziom wsparcia przyjęto na poziomie 200 tys. zł.

6.1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-istotnych
W ramach wdrażania LSP przewiduje się realizację wszystkich typów operacji, w tym: konkursowa i własna, dla których opracowano odrębne procedury oraz kryteria oceny i wyboru operacji dla wyodrębnionych zakresów wsparcia w ramach LSR. Decyzje o sposobach realizacji danego zakresu operacji były podejmowane sukcesywnie, w wyniku analizy danych pochodzących z konsultacji społecznych (metody od nr 18 do 25 oraz nr 28) oraz analizy doświadczeń LGD, jak również weryfikacji możliwości oraz ograniczeń związanych z daną formą wsparcia. Dodatkowo

LGD posiada opracowany Regulamin Rady LGD, precyzujący zasady pracy tego organu oraz Politykę Bezpieczeństwa w zakresie Ochrony Danych Osobowych. Wszystkie dokumenty i procedury są zgodne z przepisami prawa oraz ze Statutem LGD. Podstawowe cele jakie zapewniamy przyjęte procedury to:

1. Zapewnienie sprawnej organizacji naborów wniosków oraz ich obsługi pod względem czysty i wyboru.
2. Zapewnienie sprawnej organizacji naborów wniosków oraz ich obsługi pod względem czysty i wyboru.

od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego oraz zapewnienia braku dominacji w organie decyzyjnym przez jakikolwiek grupę interesów.

3. Stworzenie przejrzystego podziału zadań i odpowiedzialności poszczególnych organów LGD w procesie oceny.
4. Opisanie sposobu oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji do dofinansowania, w tym:
 - a. sformułowanie mierzalnych i zrozumiałych kryteriów oceny i wyboru operacji, a w przypadku kryteriów jakościowych, opisanie podejścia do oceny tego kryterium.
 - b. zapewnienie stosowania tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru
 - c. określenie postępowania w przypadku, gdy kilka operacji otrzymało jednakową liczbę punktów, a limit dostępnych środków nie pozwala na dofinansowanie wszystkich
 - d. określenie zasad zachowania bezstronności w ocenie
5. Ustalenie zasad w zakresie określania kwoty wsparcia dla danej operacji.
6. Ustalenie zasad w zakresie określania wiorum i systemu głosowania.
7. Określenie sposobu informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia skutecznego protestu.
8. Zasady publikowania protokołów z posiedzeń organu decyzyjnego.

6.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Zasady wyboru i oceny operacji, w tym kryteria wyboru zostały opracowane w wyniku uspołecznionego procesu. Kluczową rolę w określeniu kryteriów wyboru odegrały następujące partycypacyjne metody konsultacji społecznych, których wyniki opisano w rozdziale 3.4 (metody nr 1, 2, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29). Zmiana kryteriów odbywa się zgodnie z trybem przewidzianym dla aktualizacji LSR, tj. zgodnie z procedurą stanowiącą załącznik do niniejszej strategii. Procedura ta przewiduje w swoim toku analizę możliwości i potrzeby wprowadzenia zmian przez Zarząd przy uwzględnieniu takich czynników jak:

- badanie otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR
- analizę potencjalnych skutków proponowanych zmian
- powiązanie proponowanych zmian kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

6.3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność (opierając się na definicji jaką stosują OECD i jej definicji i zasad oceny Eurostat w Podręczniku Oslo):

1. Definicja innowacyjności dla projektów realizowanych przez podmioty gospodarcze: *Innowacja to wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w praktyce gospodarczej, organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem. Przyjęto, że minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkt, proces, metoda marketingowa lub metoda organizacyjna były nowe (lub znacząco udoskonalone) dla firmy. Zalicza się tu produkty, procesy i metody, które dana firma opracowała jako pierwsza oraz te, które zostały przyswojone od innych firm lub podmiotów.*
2. Definicja innowacyjności dla projektów realizowanych przez podmioty inne niż gospodarce: *Innowacja to wdrożenie nowej lub znacząco udoskonalonej oferty, usługi lub procesu, nowej metody pracy, nowej metody organizacyjnej, nowego podejścia stosunkach z otoczeniem, nowego rozwiązania lub formy realizacji działań w ramach prowadzonej działalności. Przyjęto, że minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby oferta, proces, metoda, podejście rozwiązanie, forma, były nowe (lub znacząco udoskonalone) dla podmiotu wdrażającego innowację lub dla odbiorców projektu. Zalicza się tu ofertę, usługi, procesy, metody, podejście, rozwiązania, formy które danej podmiot opracował i stosuje po raz pierwszy oraz te, które zostały przyswojone od innych podmiotów ale po raz pierwszy stosuje się ją/je w stosunku do danej grupy odbiorców.*

Kryterium innowacyjności zostało uwzględnione jako kryterium wyboru w ocenie operacji ubiegających się o wsparcie w ramach następujących zakresów wsparcia: 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 (z wyjątkiem sieci zielonych słowami), 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3 oraz 2.1.2.1. W zakresie oceny innowacyjności operacji ocenie podlega głównie fakt czy projekt opiera się na stosowaniu rozwiązań innowacyjnych lub też, dodatkowo ocenia się skalę innowacyjności – premiowane są projekty, w których stosuje się innowację o znaczącej skali dla obszaru LGD, tj. wówczas gdy planowana innowacja nie była dotychczas stosowana na obszarze LGD.

6.4. Informacja o realizacji projektów grantowych i/lub operacji własnych

W ramach LSR przewiduje się realizację projektów grantowych oraz operacji własnych. W sumie na realizację projektów wyłączenie grantowych przeznaczają się 2 mln 120 tys. zł oraz na projekty opcjonalnie własne lub grantowe dodatkowa kwota 500 tys. zł.

Wyłączenie projekty grantowe zostały przewidziane w ramach celu szczegółowego 1.1, przedsięwzięcia 1.1.1 oraz dla celu szczegółowego 2.1, przedsięwzięcia 2.1.2, dla następujących zakresów wsparcia:

1. zakres 1.1.1.2. Wspieranie aktywności społeczności lokalnej oraz integracji społecznej i zawodowej (ponad 1 mln 800 tys.)
2. zakres 1.1.3. Sieciowe projekty współpracy ale tylko dla sieci zielonych słowami (ok. 300 tys.)
3. zakres 2.1.2.1. Wspieranie rozwoju produktów i usług lokalnych (ok. 340 tys.).

Projekty własne lub opcjonalnie projekt grantowe (w przypadku zgłoszenia zamiaru realizacji operacji dla tych zakresów w przez potencjalnego wnioskodawcę kwalifikującego się do wsparcia) przewidziano dla celu szczegółowego 1.1, przedsięwzięcia 1.1.1 oraz dla celu szczegółowego 2.1, przedsięwzięcia 2.1.2, dla następujących zakresów wsparcia:

1. zakres 1.1.1.1. Wsparcie współpracy i samoopracowania mieszkańców (177 000,00 zł)
2. zakres 2.1.2.2. Rozwój marki lokalnej Zielone Serce Pomorza (300 tys.)

Pozostałe zakresy wsparcia w ramach LSR będą realizowane za pomocą konkursów tradycyjnych.

Rozdział VII Plan działania

Całkowita kwota budżetu na wdrożenie celów LSR wynosi 16.210.000 zł, w tym 240.000 zł to wartość projektów współpracy (19.3), 2.650.000 (19.4) to koszty bieżące i aktywizacji oraz 13.320.000 to kwota środków przeznaczona na wdrażanie poddziałania 19.2. Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Harmonogram osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników zakłada intensywną realizację LSR w latach 2016-2018, w których planuje się realizację budżetu na poziomie 9.115.600 zł (w tym 8.760.000 zł w ramach poddziałania 19.2) i znaczne sfinansowanie tej intensywności w latach 2019-2021 w których planuje się realizację budżetu na poziomie 3.369.600 (w tym 3.272.500 zł w ramach poddziałania 19.2) oraz 2022-2023 w których planuje się realizację budżetu na poziomie 1.294.200 zł (w tym 1.287.500 zł w ramach poddziałania 19.2).

Szczegółowo postęp we wdrażaniu LSR wraz z określeniem postępów realizacji wskaźników został opisany w Planie Działania stanowiącym załącznik nr 3 do LSR.

Rozdział VIII Budżet LSR

8.1. Ogólna charakterystyka budżetu

Łączny budżet LSR opiewa na kwotę 16.210.000 zł, która będzie finansowana głównie z EFROW oraz współfinansowana ze środków budżetu państwa oraz wkładu własnego JSFP w ramach przewidzianych do realizacji projektów z ich udziałem. 13,32 mln zł stanowi wartość poddziałania 19.2, 2 mln 650 tys. zł – wartość poddziałania 19.4 oraz 240 tys. wartość poddziałania 19.3.

8.2. Opis powiązania budżetu z celami LSR.

Z ogólnej kwoty budżetu LSR 16.210.000 zł na poszczególne cele LSR alokacja wynosi:

- kwota 7.779.452,32 zostanie zaangażowana w realizację celu 1, w tym:
 - kwota 7.320.052,32 zł pochodzić będzie z poddziałania 19.2
 - kwota 240.000 z działania 19.3 oraz
 - kwota 2.650,00 z działania 19.4, w tym kwota 219.400 przeznaczona jest na aktywizację.
- kwota 5.999.947,68 zostanie zaangażowana w realizację celu 2 i w całości pochodzić będzie z poddziałania 19.2.

Podział budżetu przeznaczanego na poddziałanie 19.2, na poszczególne przedsięwzięcia i zakresy wsparcia w ramach LSR oraz szacowane ilości projektów planowanych do dofinansowania i szacowane średnie wartości dofinansowania, przedstawiają się następująco:

	liczba projektów	średnia wartość projektu	alokacja budżetu poddz. 19.2
zakres 1.1.1.1. Wsparcie współpracy i samoopracowania mieszkańców	4	39.875	159.500
zakres 1.1.1.2. Wspieranie aktywności społeczności lokalnej oraz integracji społecznej i zawodowej – szkolenia	30	10.000	300.000
zakres 1.1.1.2. Wspieranie aktywności społeczności lokalnej oraz integracji społecznej i zawodowej – pozostałe	65	23.000	1 511 363,92
zakres 1.1.1.3. Sieciowe projekty współpracy - społeczne centra aktywności	9	250.000	2 250 000
zakres 1.1.1.3. Sieciowe projekty współpracy - zielone słowami	12	22 150	287 983
zakres 1.2.1.1. Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna - NGO	8	135 484	1.083.720,33
zakres 1.2.1.1. Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna - JSFP	6	140 000	837.485,07
zakres 1.2.1.2. Dziedzictwo lokalne - NGO	4	147 500	590.000
zakres 1.2.1.2. Dziedzictwo lokalne - JSFP	1	300.000	300.000
zakres 2.1.1.1. Zakładanie działalności gospodarczej	25	62 500/100.000	2.087.500
zakres 2.1.1.2. Rozwój działalności gospodarczej – utrzymanie miejsc pracy	10	25.000	250.000
zakres 2.1.1.3. Rozwój działalności gospodarczej – tworzenie miejsc pracy	20	150.000	3.024.446,68
zakres 2.1.2.1. Wspieranie przedsiębiorczości - promocja i współpraca	9	37.500	338.001
zakres 2.1.2.2. Promocja marki Zielone Serce Pomorza	6	50.000	300.000
		SUMA	13.320.000

Zakresy 1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.1.3 realizują cel szczegółowy 1.1, – wartość środków poddziałania 19.2 na ten cel to 4.508.846,92 zł.

Zakresy 1.2.1.1, 1.2.1.2 realizują cel szczegółowy 1.2, – wartość środków poddziałania 19.2 na ten cel to 2.811.205,40 zł

Zakresy 2.1.1.1, 2.1.1.2, 2.1.1.3, 2.1.2.1, 2.1.2.2 realizują cel szczegółowy 2.1, – wartość środków poddziałania 19.2 na ten cel to 5.999.947,68 zł.

Rozdział IX Plan komunikacji

Celem głównym Planu Komunikacji (PK) jest szerokie włączenie społeczności lokalnej w proces planowania, wdrażania i ewaluacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności podejmowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Szczegółowe cele komunikacyjne PK odnoszą się do kilku wymiarów funkcjonowania LGD w środowisku lokalnym:

1. Zwiększenie „zakorzenienia” LGD PDS w środowisku lokalnym.
2. Budowanie pozytywnego wizerunku LGD PDS.
3. Pobudzenie mieszkańców lokalnej do działania oraz wzmacnianie jej roli w zarządzaniu rozwojem lokalnym.
4. Dostarczenie mieszkańcom niezbędnej wiedzy i umiejętności przydatnych w procesie zarządzania rozwojem lokalnym.
5. Zarządzanie procesem wdrażania strategii w sposób partycypacyjny i przejrzysty.
6. Umożliwienie wymiany doświadczeń i sieciowania partnerów na poziomie lokalnym.

PK przewiduje osiągnięcie następujących wskaźników:

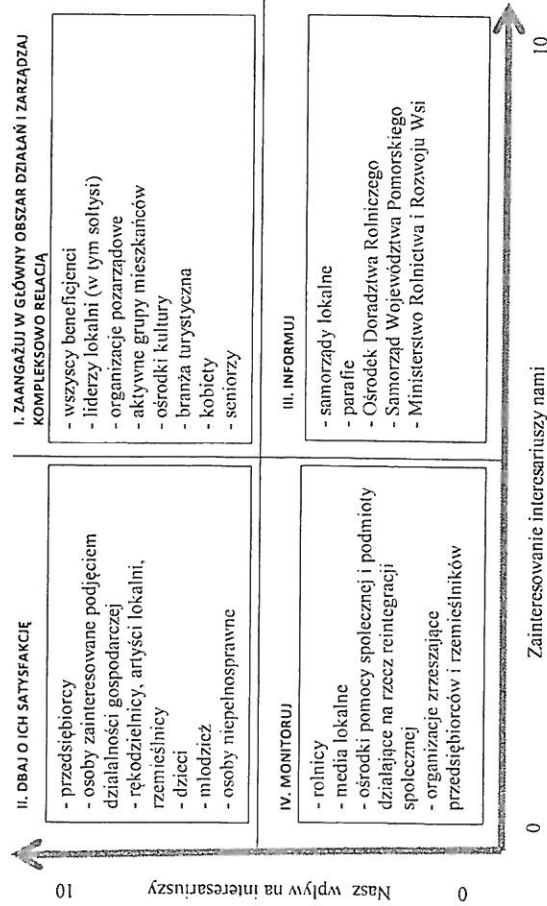
1. Systematyczna aktualizacja strony www (częstość)
2. Systematyczna wysyłka newslettera (częstość)
3. Systematyczna aktualizacja profilu – w zależności od organizowanych wydarzeń (częstość)
4. Systematyczna wysyłka SMS – w zależności od organizowanych wydarzeń (częstość)
5. Systematyczna produkcja i udostępnianie materiałów informacyjnych i promocyjnych LGD (ulotki, broszury, biuletyny, gazety promocyjne, filmiki, itp.) (częstość produkcji/aktualizacji)
6. Publikacje w mediach lokalnych (liczba publikacji)
7. Cykl warsztatów (liczba cykli, liczba uczestników, odsetek uczestników oceniający warsztaty pozytywnie)
8. Spółkiana informacyjne/konsultacyjne (min. liczba, spotkań, liczba uczestników)
9. Doradztwo grupowe oraz indywidualne (min. liczba godzin, ocena jakości)
10. Monitoring realizacji projektów (rejestr monitoringu projektów, ocena jakości, opieki nad projektami)
11. Wydarzenia sieciujące (min. liczba)
12. Uczestnictwo w działaniach związanych z promocją marki lokalnej (Liczba uczestników systemu promocji marki lokalnej ZSP)

13. Baza danych producentów produktów lokalnych (liczba rekordów w bazie)

14. Komunikaty na witrynach gmin należących do PDS (podlinkowana strona PDS)

Wielkość poszczególnych wskaźników planowanych do osiągnięcia, docelowe efekty i sposób ich pomiaru przedstawiono w PK.

W ramach warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej przeprowadzono analizę interesariuszy, która zawiera informację o czterech podstawowych grupach docelowych działań komunikacyjnych oraz podstawowe wskazówki do planowania działań komunikacyjnych:

Rozdział X Zintegrowanie

10.1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi

Poniżej przedstawiono syntetyczne powiązania oraz spójność przygotowanej LSR z istniejącymi dokumentacją planistycznymi na poziomie lokalnym oraz regionalnym. Opracowana Strategia jest komplementarna i wpisuje się w realizację założeń innych, aktualnych dokumentów strategicznych dotyczących obszaru LGD. Biorąc pod uwagę istniejące dokumenty strategiczne, dokonano analizy komplementarności ze strategiami poszczególnych gmin obszaru LGD, strategią rozwoju powiatu bydowskiego oraz slupskiego oraz dokumentami planistycznymi dla poziomu regionu – województwa pomorskiego, jak również z osią priorytetową 4 PO Ryby 2015-2020.

Strategie gminne i powiatowe:

Dokonano przeglądu celów strategii wszystkich gmin i powiatów objętych LSR. Poprzez zestawienie ich celów strategicznych i kierunków rozwoju, stwierdzono, że LSR wpisuje się w założenia wszystkich wymienionych dokumentów planistycznych.

Strategie regionalne:

„Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020” – założenia przedmiotowej LSR są spójne i przyczyniają się do realizacji celów strategii rozwoju województwa pomorskiego. Spójność ta widoczna jest w zgodności celów LSR ze wszystkimi celami strategicznymi strategii wojewódzkiej:

- Cel strategiczny „Nowoczesna gospodarka” – w ramach przedmiotowego celu wyznaczono m.in. cel operacyjny mówiący o kompleksowych produktach turystycznych i kulturalnej” na który składają się dwa kierunki działań w postaci „Rozwoju sieciowych i swoich odzwierciedlenie w zapisach LSR w postaci celów/zakresów wsparcia dotyczących rozwoju infrastruktury turystycznej, zachowania dziedzictwa lokalnego oraz ukierunkowanie projektów (poprzez kryteria wyboru) na wykorzystaniem zasobów lokalnych. Dodatkowo ww. cele SRWP są zgodne z celem LSR dotyczącym rozwoju przedsiębiorczości - w tym zakresie realizacja LSR przyczynia się do realizacji tego celu poprzez wsparcie ukierunkowane m.in. na tworzenie i rozwój mikro i małych przedsiębiorstw ukierunkowane (za pomocą kryteriów wyboru) m.in. na wsparcie firm prowadzących działalność w zakresie usług turystycznych i przetwórstwa i dystrybucji produktów lokalnych. Tym samym realizacja celów LSR przyczynia się do spełnienia założeń celów określonych na poziomie województwa w tym zakresie

- Cel strategiczny „Aktywne mieszkańcy” – w ramach przedmiotowego celu wyznaczono m.in. cel operacyjny „Wysoki poziom zatrudnienia” który ukierunkowany jest na wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw – jako jeden z kierunków działań. W tym zakresie realizacja LSR przyczynia się do realizacji tego celu poprzez wsparcie ukierunkowane m.in. na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw i tworzenie przez nich miejsc pracy – w strukturze LSR wyznaczono w tym przedsięwzięcie skierowane wprost do sektora przedsiębiorstw i ukierunkowane na wsparcie firm tworzących nowe miejsca pracy.

- Cel strategiczny „Atrakcyjna przestrzeń” – w ramach tego celu wyznaczono m.in. cel operacyjny „Dobry stan środowiska” i kierunek działania związany z „Zachowaniem walorów przyrody i poprawą spójności przyrodniczej” – w tym zakresie realizacja LSR jest spójna z zapisami strategii wojewódzkiej i odwołuje się także do kwestii ochrony walorów środowiskowych – widoczna jest w postaci zakresu wsparcia nr 1.1.2, w którym przewidziano wspieranie aktywności społeczności lokalnej związanej z realizacją akcji na rzecz środowiska naturalnego.

- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020” – realizacja LSR jest komplementarna do zapisów RPO Województwa Pomorskiego, który to dokument jest wyznacznikiem interwencji funduszy UE finansowanych na szczeblu wojewódzkim ze środków EFRR oraz EFS. Spójność LSR z zapisami Programu Regionalnego odnosi się przede wszystkim do jej komplementarności z następującymi działaniami RPO:

- Oś priorytetowa 8 Konwersja – działanie „8.3. Materiałowe i niematerialne dziedzictwo kulturowe” – celem działania które polega na realizacji zadań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych w dziedzinie kultury o zasięgu regionalnym jest „Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych”. Realizacja LSR jest spójna i komplementarna z założeniami działania 8.3. przede wszystkim poprzez realizację celu strategicznego „Rozwój przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego” i przedsięwzięcia „Zagospodarowanie turystycznej, rekreacyjnej przestrzeni publicznej obszaru LGD oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego”, które zakłada realizację operacji inwestycyjnych w zakresie kultury, które będą stanowiły uzupełnienie działań realizowanych w ramach interwencji RPO,
- Oś priorytetowa 8 Konwersja – działanie „8.4. Wsparcie atrakcyjności walorów dziedzictwa lokalnego”, które zakłada realizację podobnie jak w przypadku działania 8.3. jest „Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych” a jego zakres obejmuje budowę infrastruktury turystycznej poprzez m.in. realizację 3 przedsięwzięć strategicznych w tym przedsięwzięcia „Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym”. Realizacja LSR stanowi w tym zakresie uzupełnienie planowanych do realizacji w ramach tego działania projektów o zasięgu regionalnym – LSR zakłada realizację celu strategicznego „Rozwój przestrzeni publicznej obszaru LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego” i przedsięwzięcia „Zagospodarowanie turystycznej, rekreacyjnej przestrzeni publicznej obszaru LGD oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego”, które zakłada realizację operacji inwestycyjnych w zakresie zarówno kultury jak i turystyki, które będą stanowiły uzupełnienie działań realizowanych w ramach interwencji RPO, które to zadania będą stanowiły uzupełnienie infrastruktury powstałej w ramach RPO np. w odniesieniu do innego przedsięwzięcia strategicznego jakie będzie finansowe z tego działania – „Kajakami przez Pomorze”.
- Oś priorytetowa 11 Środowisko - działanie „11.4. Ochrona różnorodności biologicznej” – celem działania są „Zabezpieczone zasoby i walory przyrodnicze oraz krajobrazowe” w ramach którego przewiduje się m.in. projekty o znaczeniu regionalnym w budowę, rozbudowę, przebudowę lub remont infrastruktury ukierunkowanej na ruch turystyczny. Realizacja LSR jest komplementarna z założeniami tego działania poprzez wyznaczone wsparcia nr 1.1.2, w którym przewidziano wspieranie aktywności społeczności lokalnej związanej z realizacją akcji na rzecz środowiska naturalnego.

prowadzenia działań związanych z animacją i funkcjonowaniem LGD. Załącznik nr 2 do LRS określa procedury związane z monitoringiem oraz ewaluacją działań realizowanych w ramach LSR oraz funkcjonowaniem LGD. Monitoringowi podlegać będą następujące elementy:

1. Monitoring wdrażania LSR:
 - a. Monitoring realizacji budżetu przeznaczanego na wdrażanie LSR
 - b. Monitoring stopnia realizacji wskaźników produktu określonych w LSR
 - c. Monitoring wdrażania projektów
2. Monitoring funkcjonowania LGD:
 - a. Monitoring działań komunikacyjnych
 - b. Monitoring funkcjonowania LGD

W ramach ewaluacji wdrażania LSR także przewidziano systematyczne zbieranie danych o realizacji LSR oraz dodatkowo zaplanowano ocenę zebranych danych, umożliwiającą podsumowanie procesu wdrażania LSR oraz prowadzenia działań związanych z animacją i funkcjonowaniem LGD pod kątem jakości, skuteczności i wpływu na realizowanych działaniach obszar i mieszkańcy. Ewaluacji podlegają:

1. Wdrażanie LSR:
 - a. Ocena systemu wdrażania LSR
 - b. Ocena wpływu projektów na obszar LSR i mieszkańców.
2. Funkcjonowanie LGD:

- a. Ocena skuteczności działań komunikacyjnych
 - b. Ocena jakości wewnętrznych i zewnętrznych relacji partnerstwa.
- Za działania monitoringowe odpowiadają struktury wewnętrzne LGD (w tym biuro, Zarząd). Przewiduje się korzystanie z zewnętrznej pomocy eksperckiej w realizacji zadań ewaluacyjnych.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Na etapie planowania LSR LGD PDS wystąpiła 12 listopada 2015r. do RDOŚ i PWS z wnioskiem o uzgodnienie odstępstwa od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub wydanie opinii w zakresie braku konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla lokalnej strategii rozwoju, uzasadniającej swoje stanowisko w piśmie kierowanym do ww. instytucji. W odpowiedzi na wniosek LGD, RDOŚ stwierdziła iż: „Przedmiotowa Strategia nie wyznacza załam ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i nie jest dokumentem o charakterze sektorowym we wskazanych dziedzinach, o którym mowa w art. 46 pkt 2 ustawy OOS”. Oraz (...) biorąc pod uwagę zawartość przedłożonego wniosku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu dokumentu oraz stopień jego szczegółowości, należy uznać, iż realizacja jego założeń nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000, tym samym projekt Strategii nie stanowi dokumentu, o którym mowa art. 46 pkt 3 ustawy OOS. „Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku po przeanalizowaniu ww. wniosku, zawierającego cele przedmiotowej Strategii, stwierdza, iż projekt tego dokumentu nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w ww. rozporządzeniu, ani też realizacja wskazanych w nim przedsięwzięć nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. „Z uwagi na ogólny charakter dokumentu i jego zakres brak jest podstaw do uznania, iż realizacja jego ustaleń może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko, nie wyznacza on również ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tym samym nie spełnia przesłanek art. 47 ustawy OOS i nie jest w jego przypadku wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Reasumując powyższe, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku po przeanalizowaniu treści przedłożonego w tui. organie ww. wniosku, zawierającego uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 49 ustawy OOS, stwierdza, iż projekt dokumentu pn. „Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru objętego działaniem Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi”, nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 pkt 1 i 2, art. 45 pkt 3 oraz art. 47 ustawy OOS, zatem nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, tym samym nie ma podstaw prawnych do uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego projektu dokumentu w trybie art. 48 i 49 ustawy OOS.”

W odpowiedzi na wniosek LGD PWS stwierdza: „Z informacji zawartych w wniosku wynika, że „Lokalna Strategia Rozwoju” opracowywana przez Lokalną Grupę Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi będzie stanowiła instrument realizacji założeń Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 poprzez wykorzystanie środków tego programu w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (rozwoj) lokalny kierowany przez społeczność)” do realizacji przedsięwzięć, które prawdopodobnie nie będą wyznaczać ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.”

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Analiza porównawcza wybranych gmin objętych obszarem działania Fundacji Partnerstwo Dorzecze Słupi oraz wybranych gmin sąsiednich. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie. Opracowanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Maszynopis. Wrzesień 2015. S.S. 113.

PO RYBY 2015-2020: Priorytet 4: Zwiększanie zatrudnienia i spójności terytorialnej. W zakresie ww. priorytetu wchodzi następujące cele:

- a. podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury oraz
- b. wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim
- c. wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzeniu miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury oraz
- d. powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalności morską
- e. wspieranie i wykorzystanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu
- f. propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.

LSR jest komplementarna względem ww priorytetu PO Ryby 2015-2020 w zakresie realizacji. Z wdrażania LSR wyłączane są działania, które potencjalnie mogą być przedmiotem finansowania w ramach LSR Lokalnej Grupy Rybackiej Pojezierze Bytowskie wdrażanej równolegle na większości obszaru objętego niniejszą LSR (takie jak działania związane z sektorem rybackim i akwakulturą, zagospodarowanie turystyczne związane z turystyką wodną, rozwój produktów lokalnych w sektorze rybołówstwa i akwakultury, itp.).

10.2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej

O zintegrowaniu w ramach LSR świadczą następujące argumenty:

- zaplanowany cel szczegółowy 1.1. obejmuje realizowane przedsięwzięcie w sposób spójny i kompleksowy – obejmując zarówno działania edukacyjne polegające na wsparciu współpracy i samoorganizacji mieszkańców (zakres 1.1.1.1), jak i daje możliwość wsparcia aktywnych grup w realizacji własnych zamierzeń poprzez samodzielną, niezależną realizację projektów. Dodatkowo cel przewiduje realizację sieciowych inicjatyw (zakres 1.1.1.3) – w tym sieci społecznych centrów aktywności, których wsparcie wymaga współpracy z sektorem publicznym. Współpraca ta wymaga aby samorząd lokalny zdecydował się na powierzenie organizacjom pozarządowym prowadzenia świetlic wiejskich ale w nowej, innowacyjnej dla obszaru LGD formule – społecznych centrów aktywności, z tym także, że po realizacji projektów w ramach realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, działalność tych centrów będzie wspierana przez samorząd. Taka koncepcja wymaga strategicznej i długofalowej pomocy sektorami, wykraczającej mocno poza czas i zakres realizacji pojedynczego projektu i adresu zidentyfikowaną w analizie SWOT potrzebę „17. Słabo rozwinięta współpraca pomiędzy 3 sektorami.” Oraz umożliwiała wykorzystanie potencjału określonego w analizie SWOT jako „7. Duża liczba organizacji pozarządowych, wznoszące zaangażowane społeczne grup formalnych i nieformalnych.”

Dodatkowo, zaplanowany w planie działania harmonogram wdrażania poszczególnych działań stanowi zapewnienie

odpowiedniej sekwencji interwencji planowanych do przeprowadzenia w ramach realizacji LSR, i powodując trwałe

oddziaływanie LGD na poprawę współpracy między sektorami NGO i JST (w tym zakres 1.1.1.2 umożliwi wsparcie

działalności sieci społecznych centrów aktywności w całym okresie programowania).

- w ramach celu szczegółowego 1.2 zaplanowano dwa zakresy wsparcia obejmujące wsparcie rozwoju infrastruktury

turystycznej i rekreacyjnej oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego, które są adresowane zarówno do NGO i „kocicobów”, jak i

JSTFP; inwestycje te wymagały współpracy pomiędzy sektorami i odpowiadały potrzebom określonym w SOWT jako

„7. Niewykorzystany potencjał związany z rozwojem turystyki, lecznictwa uzdrowiskowego, odnawialnych źródeł energii.” A

dodatkowo umożliwiły wykorzystanie szeregu mocnych stron związanych z cechami obszaru predysponującymi go do rozwoju w

oparciu o turystykę, która stanowi jeden z ważniejszych preferowanych kierunków działalności gospodarczej wspieranej w

ramach LSR (ce 2.1). Efekty działań wspieranych w ramach celu 1.2 stanowią więc będą istotne zaplecze dla działań zarówno

realizowanych w ramach celu szczegółowego 1.1, związanego z rozwojem kapitału społecznego jaki 2.1 związanego ze

wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości.

- cel szczegółowy 2.1. obejmuje zakres wsparcia skierowany wprost do przedsiębiorców umożliwiający rozwój działalności

gospodarczej i tworzenie miejsc pracy, z których do priorytetowych działalności należą turystyka, działalność produkcyjna oraz

usługi skierowane do grup defaworyzowanych oraz zakres wsparcia skierowany do organizacji pozarządowych wspierających

rozwoj przedsiębiorczości, w tym wsparcie rozwoju rynków zbytu, wspieranie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz

promocję produktów i usług lokalnych oraz promocję obszaru, także pod wspólną marką Zielone Serce Pomorza. Cel integruje

kilka branż gospodarczych, zarówno poprzez wspieranie szerokiego zakresu działalności w ramach zakresów 2.1.1.1, 2.1.1.2

oraz 2.1.1.3, z usłanymi na poziomie kryteriów wyboru preferencjami, a także preferując projekty, które same w sobie łącząc

będą różne branże gospodarczej na poziomie pojedynczego projektu, co dotyczy zakresów 2.1.2.1 oraz 2.1.2.2. Działanie to są

ze sobą ściśle powiązane, jak również powiązane są z działaniami realizowanymi w ramach celu ogólnego 1, które w sposób

istotny aktywizują aktywność mieszkańców (a przez to wzmocnią też ich przedsiębiorczość) oraz spowodują rozwój

infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i dziedzictwa lokalnego, które pozwolą na lepsze wykorzystanie zasobów lokalnych w

działalności gospodarczej i rozwoju ekonomicznym obszarze LSR.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

W ramach monitorowania wdrażania LSR przewidziano systematyczne zbieranie danych o realizacji LSR oraz dokonywanie

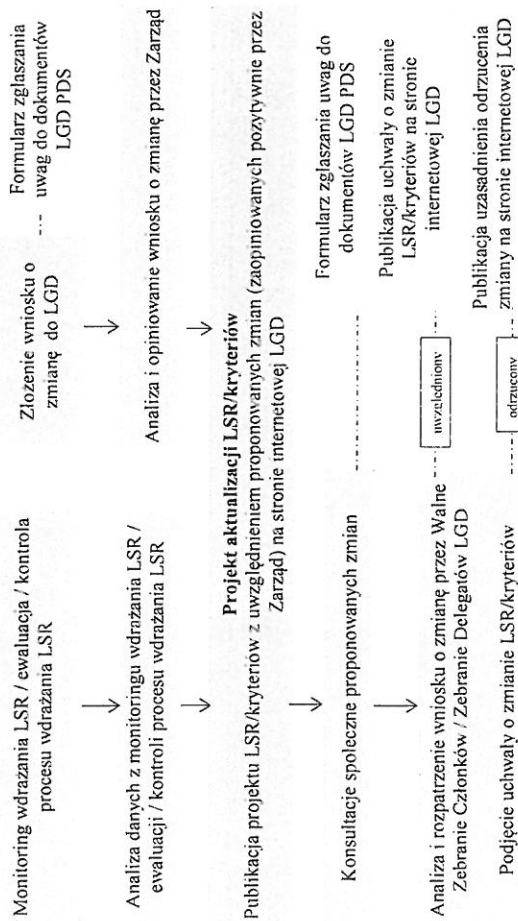
regularnych – corocznych przeglądów tych danych, umożliwiających bieżącą obserwację proce ażania LSR oraz

2. Raport końcowy z badania ewaluacyjnego: "Badanie Inwalidzi efektów wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości udzielonego uczestnikom projektów, którzy podjęli działalność gospodarczą w ramach Poddziałania 6.1.3, Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2 POKL 2007-2013 w województwie pomorskim"
3. Raporty z badań diagnostycznych „Liderów Zmiany”
4. Informacja o strukturze wydatków oraz gospodarce środkami Funduszu Pracy na realizację zadań z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w województwie pomorskim w 2013 r., WUP Gdańsk.
5. Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 283/337/14 z 20.03.2014
6. Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 916/76/15 z 17.09.2015
7. Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 914/76/15 z 17.09.2015
8. Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 915/76/15 z 17.09.2015

Zal.1. Procedura aktualizacji LSR
PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR ORAZ Kryteriów WYBORU - zał. nr 1 do LSR

Procedura aktualizacji LSR odnosi się także do aktualizacji kryteriów dostępu i wyboru określonych dla operacji planowanych do wdrażania w ramach LSR i odbywa się zgodnie z poniższym schematem.

Schemat procedury aktualizacji LSR

Podstawowa inicjatywa proponowania zmian w LSR/kryteriach należy do Zarządu LGD, który odpowiada za przygotowywanie projektu aktualizacji LSR/kryteriów. Zarząd, przy pomocy biura LGD, zobowiązany jest do bieżącej analizy danych pochodzących z monitoringu stanu wdrażania LSR i stopnia realizacji wskaźników określonych w LSR, jak również z cyklicznej ewaluacji wdrażania LSR, na podstawie których proponuje wdrożenie niezbędnych działań naprawczych, w tym także wprowadzenie zmian w LSR/kryteriach. Ponadto, inicjatywę proponowania zmian w LSR/kryteriach mają także wszyscy członkowie LGD a także mieszkańcy obszaru, którzy mają możliwość składania do Zarządu LGD wniosków, uwag i propozycji zmian w dokumentach LGD oraz uwag do planowanych do wprowadzenia zmian. W tym celu służy formularz zgłaszania uwag zgodnie z załączonym wzorem. Zarząd zobowiązany jest do analizy wszystkich proponowanych zmian zgłaszanych za pośrednictwem biura LGD.

Analizując możliwość i potrzebę wprowadzenia zmian Zarząd, przy pomocy pracowników LGD, bada otoczenie prawne związane z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR oraz potencjalne skutki proponowanych zmian i ustosunkowuje się do zgłoszonych propozycji poprzez zaopiniowanie pozytywne lub negatywne zgłoszonych propozycji. W przypadku propozycji zmian kryteriów wyboru w analizie uwzględnia się powiązania proponowanych zmian kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami. W przypadku, gdy w wyniku monitoringu lub ewaluacji powstana rekomendacja do wprowadzenia zmian w LSR/kryteriach, jak również w przypadku pozytywnego zaopiniowania przez Zarząd uwag/propozycji zgłoszonych przez mieszkańców, organ ten przygotowuje projekt aktualizacji LSR/kryteriów, który podlega konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne projektu aktualizacji odbywają się w trybie e-konsultacji. Projekt aktualizacji LSR/kryteriów umieszczony jest na stronie internetowej wraz z podaniem terminu, do którego zbierane są uwagi. Do zgłaszania uwag również wykorzystuje się załączony formularz. W czasie trwania konsultacji społecznych LGD może także organizować spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu objaśnienia proponowanych zmian i zbierania uwag do projektu aktualizacji LSR/kryteriów. Po upływie

terminu na zgłaszanie uwag Zarząd, przy pomocy biura LGD, przygotowuje zestawienie wszystkich zgłoszonych uwag wraz ze swoją rekomendacją, tj. uwzględnienia propozycji lub odrzucenia – w przypadku odrzucenia, niezbędne jest podanie przyczyny. Ostateczną decyzję o zmianach podejmuje Walne Zebranie Członków / Zebranie Delegatów w formie uchwały. WZC/ZD może przchylić się do opinii Zarządu lub podjąć decyzję odmienną w stosunku do wszystkich lub wybranych proponowanych zmian. Każdorazowo, w przypadku odrzucenia zmiany podaje się przyczynę odrzucenia. Po podjęciu uchwały WZC/ZD publikuje się zaktualizowaną LSR/kryteria na stronie internetowej LGD wraz z zestawieniem zgłoszonych uwag zawierającym przyczyny odrzucenia.

KONSULTACJE SPOŁECZNE DOKUMENTÓW LGD PARTNERSTWO DORZĘCZE SŁUPI
 FORMULARZ ZGŁASZANIA UWAG DO DOKUMENTÓW LGD PDS

Konsultowany dokument: z dn.

Imię i nazwisko/ nazwa instytucji zgłaszającej uwagę	Adres e-mail	Tel
1.		
2.		
3.		
4.		
...		

Wypełniony formularz należy przesłać drogą elektroniczną do dnia (włącznie) na adres: biuro@pds.org.pl
 Ważne: Uwagi do dokumentów LGD PDS przesłane drogą e-mail będą przyjmowane wyłącznie na niniejszym formularzu.

Załącznik 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu
 PROCEDURY DOKONYWANIA MONITORINGU I EWALUACJI – załącznik nr 2 do LSR

Monitoring, LGD PDS wprowadzi procedury związane zarówno z monitoringiem oraz ewaluacją działań realizowanych w ramach LSR oraz funkcjonowaniem LGD. Monitoringu będą podlegały następujące elementy:

3. Monitoring wdrażania LSR:

- a. Monitoring realizacji budżetu przeznaczanego na wdrażanie LSR
- Kryteria uwzględniane w monitoringu:
- stopień realizacji budżetu LSR (wartość budżetu LSR przeznaczona na realizację projektów wybranych, zakontraktowanych i rozliczonych w stosunku do planowanej wartości budżetu ogółem oraz w stosunku do planowanej wartości budżetu na dany okres objęty monitoringiem),
 - stopień realizacji budżetu LSR w podziale na cele, przedsięwzięcia i zakresy wsparcia (wartość budżetu LSR przeznaczona na realizację projektów wybranych, zakontraktowanych i rozliczonych w ramach każdego celu, przedsięwzięcia i zakresu w stosunku do planowanej wartości budżetu na dany cel, przedsięwzięcie i zakres w całym okresie programowania oraz w stosunku do planowanej wartości budżetu na dany cel, przedsięwzięcie i zakres przewidziany na dany okres objęty monitoringiem)
 - stopień realizacji budżetu na operacje związane z utworzeniem miejsc pracy (w podziale na projekty wybrane, zakontraktowane i rozliczone)

b. Monitoring stopnia realizacji wskaźników produktu określonych w LSR

- Kryteria uwzględniane w monitoringu:
- stopień osiągnięcia wskaźników produktu (wartość wskaźników planowanych do osiągnięcia/osiągniętych przez projekty wybrane, zakontraktowane i rozliczone w stosunku do planowanej wartości wskaźników produktu ogółem oraz w stosunku do planowanej wartości wskaźników produktu przewidzianej na dany okres objęty monitoringiem)

c. Monitoring wdrażania projektów

- Kryteria uwzględniane w monitoringu:
- stan wdrażania projektów (liczba projektów wybranych, zakontraktowanych i rozliczonych)
 - skala i rodzaje problemów występujących na poszczególnych etapach realizacji projektów

4. Monitoring funkcjonowania LGD:

- a. Monitoring działań komunikacyjnych
- Kryteria uwzględniane w monitoringu:
- zainteresowanie działaniami komunikacyjnymi prowadzonymi przez LGD
 - adekwatność proponowanych działań komunikacyjnych do potrzeb odbiorców
 - jakość udzielanego przez LGD doradztwa (w tym analiza jaki udział projektów którym udzielono doradztwa to projekty wybrane przez LGD oraz zakontraktowane)
 - jakość „opieki” sprawowanej przez pracowników LGD nad projektami (w tym analiza jaki udział projektów którym udzielono doradztwa to projekty pozytywnie rozliczone)
- b. Monitoring funkcjonowania LGD
- Kryteria uwzględniane w monitoringu:
- jakość pracy struktur LGD

W ramach monitoringu przewiduje się wykorzystanie następujących źródeł informacji

Monitoring stopnia realizacji budżetu przewidzianego na wdrażanie LSR	Źródła danych	Czas i okres pomiaru (częstotliwość zbierania danych)	Odpowiedzialny
1. Dane pochodzące z wniosków o dofinansowanie dla projektów wybranych. 2. Dane pochodzące z umów o przyznanie pomocy dla projektów zakontraktowanych*. 3. Dane pochodzące z ze sprawozdań/ankiet monitoringowych dla projektów rozliczonych* (*dane wynikające z realizacji projektów grantowych pochodzących z dokumentacji LGD a w przypadku projektów wybieranych w trybie konkursowym pochodzących z informacji udostępnianych przez SW)	1. Dane pochodzące z wniosków o dofinansowanie dla projektów wybranych. 2. Dane pochodzące z umów o przyznanie pomocy dla projektów zakontraktowanych*. 3. Dane pochodzące z ze sprawozdań/ankiet monitoringowych dla projektów rozliczonych* (*dane wynikające z realizacji projektów grantowych pochodzących z dokumentacji LGD a w przypadku projektów wybieranych w trybie konkursowym pochodzących z informacji udostępnianych przez SW)	Zakłada się systematyczne gromadzenie danych przez LGD i przekazywanie danych przez SW, a w przypadku braku takiej możliwości przyjmuje się występowanie do SW z wnioskami o udostępnianie danych min. 1 raz w roku. Podsumowanie stanu zebranych danych monitoringowych następować będzie w I kwartale roku następującego po roku ocenianym. Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	Pracownicy biura LGD
Monitoring stopnia realizacji	1. Dane pochodzące z wniosków o dofinansowanie dla projektów wybranych.		Pracownicy biura LGD

wskaźników LSR	2. Dane pochodzące z umów o przyznanie pomocy dla projektów zakotraktowanych. 3. Dane pochodzące z ze sprawozdań/ankiet monitoringowych dla projektów rozliczonych. (Dane wynikające z realizacji projektów grantowych pochodzących z dokumentacji LGD a w przypadku projektów wybieranych w trybie konkursowym pochodzących z informacji udostępnianych przez SW)	Pracownicy biura LGD
Monitoring wdrażania projektów	1. Rejestr monitoringu projektów. Zakłada się systematyczne prowadzenie przez pracowników rejestru z monitoringu projektów. Przegląd zebranych danych z monitoringu projektów następujących w I kwartale roku następującego po roku ocenianym. Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy (dotyczy tylko lat, w których realizowane będą projekty w ramach wdrażania LSR).	Pracownicy biura LGD
Monitoring działań komunikacyjnych	1. Lista działań komunikacyjnych podejmowanych w danym okresie oraz weryfikacja ich częstotliwości. 2. Dokumentacja z organizowanych spotkań i warsztatów: - programy spotkań - listy obecności - ankiety ewaluacyjne - notatki 3. Dokumentacja prowadzonego doradztwa: - rejestr doradztwa	Pracownicy biura LGD
Monitoring pracy struktur LGD i jakości partnerstwa	1. Monitoring pracy organów: - sprawozdanie Zarządu LGD - protokoły z posiedzeń Rady LGD oraz dokumentacja związana z oceną i wyborem operacji - protokoły z Zebrania Delegatów/WZC - protokoły i opinie Komisji Rewizyjnej LGD - analiza zgłaszanych do LGD wniosków 2. Monitoring pracy biura LGD: - arkusze systematycznej oceny pracowników	Zarząd LGD

Sposób wykorzystania wyników z analizy danych monitoringowych:

- Analiza danych monitoringowych zostaną wykorzystane do wprowadzenia niezbędnych zmian usprawniających wdrażanie LSR oraz funkcjonowanie LGD, jeśli zajdzie taka potrzeba. Przewiduje się, iż w wyniku monitoringu wdrażania LSR LGD może podjąć następujące działania naprawcze:
- zmiana harmonogramu ogłaszania naborów (np. zwiększenie tempa ogłaszania naborów wniosków na poszczególne zakresy wsparcia w ramach LSR, szybsze uzgadnianie z SW terminów naboru, itp.)
 - zmiana kryteriów oceny i wyboru operacji
 - modyfikacja procedur
 - przyspieszenie prac związanych z obsługą grantów (występowanie z wnioskami o wsparcie projektu grantowego, kontraktowanie grantobiorców)
 - intensyfikacja usług doradczych i szkoleniowych w zakresie wdrażania i rozliczania projektów
 - kontakt z SW w celu identyfikacji zagrożeń związanych z opóźnieniami we wdrażaniu projektów
 - Przewiduje się, iż w wyniku monitoringu funkcjonowania LGD może podjąć następujące działania naprawcze:
 - modyfikacja Planu Komunikacyjnego (w tym w zakresie planowanych działań, ich promocji, jakości i intensywności),
 - modyfikacja planu szkoleń (zarówno skierowanych do pracowników LGD jak i Rady LGD)
 - wykorzystanie narzędzi systemu motywacyjnego w celu motywowania pracowników do podnoszenia jakości swojej pracy
 - usprawnienie przepływu informacji pomiędzy organami LGD (wzajemny udział w posiedzeniach)
 - wprowadzenie niezbędnych zmian w dokumentach regulujących prace LGD (np. LSR, procedury, regulaminy).

Ewaluacja LGD PDS prowadzona będzie ewaluacją zgodnie z zakresem określonym w Wyciecznych MRIRW dot. monitoringu i ewaluacji.

W ramach ewaluacji przewiduje się wykorzystanie następujących źródeł informacji

Elementy podlegające ewaluacji	Źródła danych	Czas i okres pomiaru (częstotliwość zbierania danych)	Odpowiedzialny za prowadzenie monitoringu
Ocena systemu wdrażania LSR	1. Dane pochodzące z wniosków o dofinansowanie 2. Dane pochodzące z ankiet oceny systemu wdrażania LSR wypełnianych przez podmioty korzystające z usług LGD (w szczególności doradztwa), wnioskodawców i beneficjentów. 3. Opinie organów LGD	Ewaluacja będzie dokonana najpóźniej w roku 2022, zgodnie z wyciecznymi MRIRW w zakresie ewaluacji i monitoringu Okres objęty pomiarem: okres od początku wdrażania LSR do końca roku poprzedzającego rok, w którym dokonywana jest ewaluacja	Podmiot zewnętrzny
Ocena wpływu projektów na obszar LSR i mieszkańców.	1. Dane pochodzące z raportów „samopomocy ewaluacyjnej”	„Samopomoc ewaluacyjna” będzie prowadzona w każdym roku, w którym zakończone zostaną projekty finansowane w ramach LSR. Czas pomiaru: pierwsze półrocze po zakończeniu każdego roku kalendarzowego, w którym nastąpi zakończenie projektów. „Samopomoc ewaluacyjna” zostanie przeprowadzona na próbie min. 10% wszystkich projektów zakończonych w danym roku oraz na wszystkich projektach, które zostaną dobrowolnie zgłoszone do ewaluacji w tym trybie. Okres objęty pomiarem: podsumowaniem wyników „samopomocy ewaluacyjnej” obejmować będzie 2 lata kalendarzowe (pierwszy okres – 3 lata). Ewaluacja będzie dokonywana w I półroczu roku następującego po zakończeniu ocenianego okresu (pierwsza ewaluacja I kw. 2019 r.)	Raporty „samopomocy ewaluacyjnej” - liderzy zmiany; podsumowanie – podmiot zewnętrzny
Ocena skuteczności działań komunikacyjnych	1. Ankiety ewaluacyjne ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych 2. Narzędzie badające jakość doradztwa 3. Narzędzie badające jakość opieki nad projektami	Ewaluacja będzie dokonana najpóźniej w roku 2022, zgodnie z wyciecznymi MRIRW w zakresie ewaluacji i monitoringu Okres objęty pomiarem: okres od początku wdrażania LSR do końca roku poprzedzającego rok, w którym dokonywana jest ewaluacja	Podmiot zewnętrzny
Ocena jakości wewnętrznych i zewnętrznych relacji partnerstwa	Badanie ankietowe	Ewaluacja będzie dokonana najpóźniej w roku 2022, zgodnie z wyciecznymi MRIRW w zakresie ewaluacji i monitoringu Okres objęty pomiarem: okres od początku wdrażania LSR do końca roku poprzedzającego rok, w którym dokonywana jest ewaluacja	Podmiot zewnętrzny

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji:

- Wyniki ewaluacji również zostaną wykorzystane do wprowadzenia niezbędnych zmian usprawniających wdrażanie LSR oraz funkcjonowanie LGD, jeśli zajdzie taka potrzeba. Poza zmianami wymienionymi wcześniej (przy opisie monitoringu) przewiduje się, iż w wyniku ewaluacji wdrażania LSR LGD może podjąć dodatkowo następujące działania naprawcze:
- zmiana zapisów LSR w odniesieniu do przedsięwzięć, w tym zmiana zakresów wsparcia, zmiana alokacji budżetu, sposobu realizacji poszczególnych zakresów wsparcia – tj. granty/konkursy/projekt własny/projekt współpracy, zmiana wysokości wsparcia i poziomu dofinansowania, przebudowanie kryteriów oceny i wyboru operacji, itp.)
 - zwiększenie znaczenia ewaluacji projektów (samopomocy ewaluacyjnej) w procesie wdrażania LSR
 - wprowadzenie zasadniczych zmian w Planie Komunikacji
 - zmiany składu struktur LGD i/lub zmiany w sposobie pracy tych struktur i inne.

Załącznik 3. Plan działania

PLAN DZIAŁANIA – załącznik nr 3 do LSR

Koszty bieżące	Wartość w PLN
Rodzaj kosztów	
Koszty utrzymania biura LGD	
Koszty zatrudnienia pracowników	
Koszty organów LGD	2 430 600,00
Koszty szkoleń dla pracowników	
Koszty szkoleń organów LGD	
Pozostałe koszty związane z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR	
Wskaźniki produktu	Wielkość wskaźnika produktu do osiągnięcia
Liczba szkoleń dla pracowników	100
Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD	157
Wskaźniki rezultatu	Wielkość wskaźnika rezultatu do osiągnięcia
Liczba osób, które zawarły umowę o przyznaniu pomocy (i którym udzielono indywidualnego doradztwa)	50
Liczba odwiedzin strony internetowej	300 000

Cel ogólny 1. Wzmocnienie lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego, poprawę jakości życia i zachowanie dziedzictwa lokalnego.

Lata: 2016-2018, 2019-2021, 2022-2023, RAZEM 2016-2023

Nazwa wskaźnika produktu	2016-2018		2019-2021		2022-2023		RAZEM 2016-2023	Razem wartości wskaźników	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartości wskaźników	Podziałanie/ Zbiór Program
	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie (zł)					
Cel szczegółowy 1.1. Wsparcie Ludzki Społeczności, obywatelskiego, od demokracji przedmiotowej do politycznej. Przedsięwzięcia 1.1.1. Rozbudowa bazy aktywności lokalnej (w tym edukacja, animacja i aktywizacja), z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych.											
Liczba stworzonych metod komunikacyjnych i mediów społecznościowych	1zst	44%	60 600	7zst	88%	42 100	2zst	108 400	16zst	19 4	
Liczba osób, które otrzymały informacje w mediach lokalnych, baza producentów produktów lokalnych, badania	15zst	45%	55 000	9zst	81%	55 000	2zst	110 000	0	26 zst	19 4
Liczba osób, które otrzymały wsparcie indywidualne w ramach projektu	2zst	50%	94 150	2zst	100%	65 350	-	159 500	4zst	19 2	
Liczba szkoleń	-	-	-	30zst	100%	300 000	-	300 000	30zst	19 2	
Liczba osób, które otrzymały wsparcie indywidualne w ramach projektu	15zst	23%	420 197,92	50 zst	100%	1 691 166	-	2 560 000	65 zst	19 2	
Liczba szkoleń w formie imprez lokalnych	9zst	100%	2 250 000	-	-	-	-	2 250 000	9zst	19 2	
Liczba utworzonych lokalnych izb	-	-	-	13zst	100%	207 983	-	207 983	13zst	19 2	
Liczba współpracujących w sieci zaangażowanych organizacji/inicjatyw z terenu LGD	10zst	100%	100 000	-	-	-	-	100 000	10zst	19 3	
Razem celów 1.1	-	-	2 979 947,92	-	-	1 841 998,00	-	4 821 945,92	6 700	-	
Cel szczegółowy 1.2. Rozwój przeszerzenie publicznej obszar LGD w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa lokalnego. Przedsięwzięcia 1.2.1.											
Cel szczegółowy 1.2.1. Zapoznanie turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej publiczności obszar LGD oraz restawracja dziedzictwa lokalnego.											
Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	14zst	100%	1 971 205,40	-	-	-	-	1 971 205,40	-	14zst	19 2
Liczba szkoleń turystycznych objęta wsparciem	2zst	100%	140 000	-	-	-	-	140 000	-	2zst	19 3
Liczba obiektów dziedzictwa lokalnego objętych wsparciem	-	-	-	3zst	100%	590 000	-	590 000	-	3zst	19 2

BUDŻET LSR – załącznik nr 4 do LSR

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)	
	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	13.320.000	13.320.000
Współpraca (art. 35 ust 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	240.000	240.000
Koszty bieżące (art. 35 ust 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	2.430.600	2.430.600
Aktywizacja (art. 35 ust 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	219.400	219.400
SUMA	16.210.000	16.210.000

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	7.750.134	4.429.866		12.180.000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	725.382		414.618	1.140.000
RAZEM	8.475.516	4.429.866	414.618	13.320.000

Załącznik 5. Plan komunikacji

PLAN KOMUNIKACJI LGD PDS – załącznik nr 5 do LSR

72

Główne cele PK oraz przesłanki leżące u podstaw jego opracowania

U podstaw opracowania PK leżą następujące przesłanki:

- Głównym zadaniem LGD jest kierowanie rozwojem lokalnym. Zgodnie z zapisami aktów prawnych regulujących rolę LGD w okresie programowania 2014-2020 do zadań LGD należy:
 - rozwijanie zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania i wdrażania operacji, w tym rozwijania ich zdolności zarządzania projektami;
 - opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantując, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiając wybór w drodze procedury pisemnej;
 - zapewnianie spójności ze strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność podczas wyboru operacji poprzez uszeregowanie tych operacji w zależności od ich wkładu w realizację celów i strategii;
 - opracowanie i publikowanie naborów wniosków lub ciągłej procedury składania projektów, w tym określenie kryteriów wyboru;
 - przynimanie i dokonywanie oceny wniosków o dofinansowanie;
 - wybór operacji i ustalanie kwoty wsparcia oraz, w stosownych przypadkach, przedkładanie wniosków do podmiotu odpowiedzialnego za ostateczną weryfikację kwalifikowalności przed ich zatwierdzeniem;
 - monitorowanie wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i operacji będących przedmiotem wsparcia oraz przeprowadzanie szczegółowych działań ewaluacyjnych związanych z tą strategią.
- Wsparcie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmuje m.in. animowanie realizacji strategii kierowanej przez społeczność w celu ułatwienia wymiany między zainteresowanymi podmiotami, aby zapewnić informację i propagować strategię oraz aby wspierać potencjalnych beneficjentów w celu opracowywania operacji i przysgotowywania wniosków.
- Zgodnie z wynikami uspołecznionej diagnozy obszaru, realizowanej wieloletkowo przez różne grupy autorów i uczestników procesu (w tym „Liderów Zmiany”, tj. uczestników cyklu warsztatów poświęconych prowadzeniu partycypacyjnej diagnozy, przedstawicieli różnych grup społecznych na obszarze LGD oraz różnych sektorów wspieranych przez ekspertów Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz ekspertów Fundacji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu) do najważniejszych wniosków odnoszących się do działań komunikacyjnych należą:
 - Obserwuje się zanik relacji i zaufania już na poziomie przekraczającym kręgi rodzinne. Ta charakterystyka polskiego społeczeństwa jest jedną z najpoważniejszych przeszkód w instytucjonalizacji i organizacji działań zbiorowych. Powoduje ona, że jakiegokolwiek działania jednostek, organizacji pozarządowych czy sektora publicznego będzie początkowo natrafiało na mur nieufności osób, do których jest skierowane. Próby dotarcia do mieszkańców powinny bazować na lokalnych

73

Liczba zbiorów poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	1 szt	300 000	1 szt	300 000	19 2
Razem całość ogólny 1.2	2 067 205,40	890 000		2 957 205,40	
Przedsięwzięcia 1.2.1	5 041 153,32	2 731 598,00	6 700	7 779 451,32	
Razem całość ogólny 1					

Cel ogólny 2. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego przez wykorzystanie lokalnych zasobów.

Lata	2016-2018		2019-2021		2022-2023		RAZEM 2016-2023		Przedsięwzięcie i cel ogólny
	Wartość z jednostki młry	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostki młry	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostki młry	% realizacji wskaźnika następująco	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)	
CEL OGÓLNY 2	Cela szczegółowy 2.1. Wsparcie przedsiębiorców oraz kreowanie i utrzymywanie miejsc pracy								
	Liczba przedsiębiorstw 2.1.1. Wzrost i utrzymanie miejsc pracy przez wsparcie zakładania i rozwoju działalności gospodarczej.								
	12 szt	48%	12 szt	52%	12 szt	100%	1 237 500	2 087 500	19 2
	20 szt	67%	10 szt	100%	30 szt	100%	3 274 446,68	3 274 446,68	19 2
							1 237 500	5 361 946,68	
Przedsięwzięcie 2.1.2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorców oraz poprawa dostępności do lokalnych produktów i usług.									
	8 szt	40%	8 szt	83%	15 szt	100%	50 000	838 001	19 2
							50 000	638 001	
							1 294 200	5 999 947,68	
							1 294 200	13 779 400	
Całkowita kwota budżetu na wdrożenie celów LSR wynosi 13 779 400 zł, w tym 240 000 zł to wartość projektów współpracy (19.3), 2 16 400 (19.4) to koszty aktywacji oraz 13 320 000 to kwota środków przeznaczona na wdrażanie poddziałania 19.2. Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.									

72

- liderach, osobach rozpoznawanych w środowisku. Przy takiej konfiguracji większość działań wykorzystujących poszczególne metody komunikacji (ulotki, ogłoszenia, strony internetowe) jest skazana na niepowodzenie.
- b. Ograniczony zasięg sieci relacji: zaobserwowano na obszarze LGD negatywne wpływy na poszerzenie podmiotów pochodzących spoza społeczności, czy regionu [pomimo wielu lat pracy na danym obszarze LGD PDS jest nadal postępowaniem przez społeczności większe rozumienie jako mieszkańcy poszczególnych miejscowości, jako organizacja z zewnątrz]. Zarówno krajowe organizacje pozarządowe, jak i przedsiębiorcy spoza obszaru objętego badaniem są wyraźnie bardziej wycyfrowani jako podmioty, które mogą coś zrobić dla poprawy wsi, w której mieszkają respondenci. Specyficzna konfiguracja kapitału społecznego powoduje, że problematyczne staje się nawiązywanie relacji wykraczających poza region (pomostowy i łączących). Działając na obszarze objętym badaniem należy zadbać o odpowiednią rozpoznawalność i zakorzenienie własnej organizacji.
- c. Uczestnictwo w projekcie partnerstwa i organizowanych przez nie wydarzeniach jest szczególnie ważne z perspektywy celów społecznych i gospodarczych, jakie zawiera Lokalna Strategia Rozwoju. Partnerstwo, jak sama nazwa wskazuje, stanowi podmiot społeczny - organizację, która ma znaczenie wspierające społeczności i wzmacniające lokalne zasoby. Aby taki proces wsparcia mógł być uruchomiony potrzebna jest określona sekwencja działań i zdarzeń:
- nawiązanie kontaktu ze społecznością,
 - wyciszenie i obustronnie podtrzymywanie proces interakcji z mieszkańcami, grupami, organizacjami i instytucjami,
 - definiowanie/diagnoza zakresu wspólnych celów, potrzeb i interesów,
 - ocena/diagnoza potencjału do współdziałania dla zaspokojenia potrzeb i realizacji wspólnych celów,
 - planowanie wspólnego, zintegrowanego działania,
 - działanie w partnerskiej współpracy,
 - monitoring i ewaluacja wspólnego działania,
 - rozwój partnerstwa i obszar jako wspólny cel PDS i społeczności, w tym celowe, intencjonalne wzmacnianie tożsamości społeczności, jej coraz lepsza samoorganizacja
 - trwały wzrost kapitału społecznego.
- Wydaje się, że etap nawiązywania kontaktu ze społecznością i „zagnieżdżania się” w niej organizacji skupiającej aktywne podmioty (PDS) - jest tu kluczowy dla dalszego przebiegu tego procesu. Stąd, warto szczególnie analizować zjawiska i czynniki sprzyjające i hamujące zaangażowanie w interakcje pomiędzy LGD i społecznością. Kolejnym, ważnym etapem jest przejście do obustronnej podtrzymywanej, wzajemnej interakcji partnerstwa ze społecznością. Powinno być ona zbudowana na zaufaniu i charakteryzować się jasno zdefiniowanymi celami i rolami jej uczestników. Z tego etapu mogą wyłaniać się kolejne elementy wspólnego działania. Dzieląc się tak pod warunkiem uwspólnienia potrzeb i interesów oraz dookreślenia celów wraz z metodami ich osiągnięcia. Rolą partnerstwa jest tu także edukacja i motywowanie, co stanowi duże wyzwanie dla organizacji, która, tak jak PDS, mimo już znacznego doświadczenia nadal sama podlega dynamicznym zmianom i stale się uczy.
- d. Głównym źródłem informacji pozostaje samo PDS. Równocześnie, w licznych wyborach pojawiają się media (głównie lokalne). Kluczowy jest tu także temat wizerunku PDS, jaki tworzy się poprzez kontakt z tymi mediami. Co ważne dla kontaktów z samymi mediami, PDS jest dużym, regionalnym partnerem, co oznacza, że wizerunek mediów może być zwrotnie kształtowany przez promocję Partnerstwa Dorozce Słupi, co warto uwzględnić w Lokalnej Strategii Rozwoju.
- e. Do ważniejszych zachęt które mogłyby zwiększyć chęć współpracy należy zaliczyć lepszą integrację podmiotów o podobnych celach i wzajemne poznanie się. Dodatkowo motywujące do współpracy może być poznanie doświadczeń przykładowej współpracy.
- f. Wymienione niżej bariery stanowią zesław czynników, który prawdopodobnie zniechęca ludzi do działania: „mysie, że ludzie nie umieją rozmawiać o takich sprawach i to mnie zniechęca” (prawie 24%), „nie mam doświadczenia w takiej działalności” (ponad 21%), „informacje i zaproszenia nie docierają do mnie, są umieszczone w nieodpowiednich miejscach, gdzie rzadko zaglądam lub nie zaglądam wcale (np. wywieszona na tablicy w urzędzie lub na stronie internetowej urzędu)” (ponad 20%)
- „boję się, że ktoś mnie źle oceni, np. lokalna władza, samorząd, sąsiadzi” (ok. 16%),
 - oraz „mysię, że te sprawy mnie nie dotyczą” (ponad 12% odpowiedzi).
- Istnieje wysokie ryzyko, że ten zestaw barier blokuje aktywność społeczną i obywatelską, zwłaszcza, gdy u danej osoby występujących dwa lub więcej z tych elementów. Opisane bariery wzajemnie się wzmacniają i utrudniają. Każdy z wymienionych elementów może podlegać usprawnieniu poprzez formalne i mniej formalne działania PDS. Warunkiem jest sprawna komunikacja ze społecznością i wewnątrz PDS, wzajemne zaufanie, stworzenie dopasowanych, skutecznych programów działań (edukacja społeczno-obywatelska, wzmacnianie kapitału społecznego) i zgoda na to, że zmiana postaw i aktywizacja to PROCESY DŁUGOFALOWE, nieomal WIELOPOKOLENIOWE.
- g. Skoro idee PDS są oparte na modelu partnerskiej współpracy na rzecz współdziałania to aktualna trudność może dotyczyć tego, że partnerstwo nie może być „partnerem” dla mieszkańców, którzy nie spostrzegają siebie jako współwzorzących lokalne środowisko (nie widzą się w roli pełnowartościowych partnerów tego procesu), ich reakcje i oczekiwania oraz spostrzeganie roli PDS może być silnie związane z ich postawami i poglądami dotyczącymi tego, kto i na co realnie ma wpływ w danej społeczności. Jeżeli PDS będzie spostrzegany jako kolejni lokalni i regionalni „wpływowy” podmiot, jego relacje ze społecznością mogą być nacechowane dość wysoką biernością wielu mieszkańców. Na obecnym etapie działania

ważne dla rozwoju PDS i obszaru wydaje się unikanie nadmiernego obsadzania LGD w roli kolejnego DECYDENTA. By mieszkańcy stali się partnerami (uczyszaleni realny wpływ i wykorzystywali go), korzystniejsze jest tworzenie im okazji do działania i wspieranie ich inicjatyw, tak, jak to miało miejsce do tej pory lub z jeszcze większą intensywnością. Ważna będzie tu rola PDS jako koordynatora, ordęownika idei oraz łącznika pomiędzy osobami, grupami, sektorami i społecznościami. Działania aktywizacyjno-edukacyjne wydają się równie ważne dla PDS, jak i dla całej społeczności regionu. Dzięki nim, dodatkowo mogą powstać porozumienia ponad wąskimi grupami celów i potrzeb, by przekroczyć dotychczasowe bariery w sieciowaniu i granice miejscowości budując warunki dla wzmacnienia regionalnej współpracy.

h. Największym ograniczeniem młodzieży w uczestnictwie w działaniach społecznych i kulturalnych, itp. jest brak wiedzy o nich (z powodu zastosowania nieskutecznych sposobów informowania)

i. Niski poziom wiedzy wśród młodzieży o działaniach LGD. Potrzeba zwiększenia informacji o możliwościach jakie stwarza dla młodzieży udział w działaniach PDS (za pośrednictwem mediów internetowych jak i portalu FB oraz na bezpośrednich spotkaniach informacyjnych) oraz o tym, iż imprezy i inwestycje realizowane są przy udziale środków LGD.

j. Inne rekomendacje:

- Organizować warsztaty aktywizujące organizację pozarządową i przeciwdziałające wypaleniu w działalności społecznej - Więcej spotkań warsztatowych, żeby przyciągnąć nowe osoby, żeby pobudzić aktywność i zaangażowanie. „Wciąż zaczynać od początku.”
- Spotkania organizacji pozarządowych w celu wymiany dobrych praktyk, poznania się nawzajem i nawiązania współpracy
- 4. Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem Fundacji Partnerstwo Dorozce Słupi do przynoszących najlepsze efekty metod animacji należą sposoby pozwalające na połączeniu aktywnej edukacji warsztatowej z doświadczeniem (wykorzystanie nabytej wiedzy w praktyce, „w terenie”). Dotychczas kilkakrotnie LGD stosowała podobne podejście, zgodnie z którym w kolejnych krokach:
 - a. planowano cykl warsztatów pozwalających na nabywanie konkretnych umiejętności potrzebnych w pracy ze społecznością lokalną (np. liderowanie, diagnozowanie metodami partycypacyjnymi, aktywizacja kobiet, itp...) – warsztaty składają się zwykle z ok. 3 zjazdów, każdy zjazd to 2-3 dniowe spotkanie
 - b. zapraszano do udziału w cyklu warsztatów przedstawicieli społeczności lokalnej (o cechach/doświadczeniach/umiejętnościach/funkcjach adekwatnych dla danego cyklu)
 - c. organizowano warsztaty w taki sposób, aby wyposażyć uczestników w określoną wiedzę i umiejętności, a następnie zachęcić ich do współpracy pomiędzy sobą i z LGD nad konkretnymi zadaniami w terenie, w swoich środowiskach, w jakich działają uczestnicy, a które wymagają zastosowania nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce
 - d. pomiędzy zjazdami uczestnicy realizują określone zadania we współpracy ze swoim najbliższym środowiskiem pracy, a doświadczenie zdobyte w ten sposób stanowi podstawę wymiany doświadczeń na forum grupy edukacyjnej i przedstawicieli LGD
- Opisane podejście do działań animacyjnych przynosi szereg efektów, w tym:
 - pozwala uczestnikom na nabywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podnoszenia jakości pracy w społeczności lokalnej
 - doświadczenie praktyczne umożliwia niemal natychmiastowe wykorzystanie nabytej wiedzy/umiejętności, co podnosi kompetencje uczestników i znacząco utrwala efekt edukacyjny
 - realizacja konkretnych zadań „w terenie” umacnia daną osobę w środowisku (np. wzmacnia jej liderką rolę) oraz integruje środowisko lokalne dzięki realizacji wspólnego zadania i sieciuje inicjatywy podejmowane w różnych miejscach na terenie LGD
 - bezpośrednia współpraca LGD z konkretnym środowiskiem lokalnym dostarcza LGD najbardziej wartościowej wiedzy o potrzebach, możliwościach i ograniczeniach tych środowisk
 - cykl warsztatów powoduje sieciowanie liderów lokalnych, zaś realizacja podobnych zadań pobudza chęć wymiany doświadczeń pomiędzy uczestnikami tego procesu. uruchamia wspieranie się nawzajem
 - powstaje w ten sposób sieć osób współpracujących w ramach LGD, co buduje jej większe „zakorzenienie”
 - takie podejście wzmacnia wartości promowane przez LGD takie jak np.: partnerstwo, otwartość, gotowość niesienia pomocy, wiara w zdolność społeczności do samoorganizacji, odpowiedzialność, tożsamość lokalna, docenianie lokalnych zasobów, zrozumienie, życzliwość, zaufanie, szacunek, integracja, zaangażowanie, zrównoważony rozwój, itp.
- Powyższe przesłanki doprowadziły do wyodrębnienia następujących celów PK:

Celem głównym Planu Komunikacji (PK) jest szerokie włączenie społeczności lokalnej w proces planowania, wdrażania i ewaluacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności podejmowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

Szczegółowe cele komunikacyjne PK odnoszą się do kilku wymiarów funkcjonowania LGD w środowisku lokalnym:

 1. Zwiększenie „zakorzenienia” LGD PDS w środowisku lokalnym.
 2. Budowanie pozytywnego wizerunku LGD PDS.
 3. Pobudzenie społeczności lokalnej do działania oraz wzmacnianie jej roli w zarządzaniu rozwojem lokalnym.
 4. Dostarczenie mieszkańcom niezbędnej wiedzy i umiejętności przydatnych w procesie zarządzania rozwojem lokalnym.
 5. Zarządzanie procesem wdrażania strategii w sposób partycypacyjny i przejrzysty.
 6. Umożliwienie wymiany doświadczeń i sieciowania partnerów na poziomie lokalnym.

Cele operacyjne planowanych działań komunikacyjnych zostały przedstawione w rozdziale III w odniesieniu do zidentyfikowanych grup odbiorców.

Opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu, wskaźniki i pomiar, efektywności działań komunikacyjnych

W ramach warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej przeprowadzono analizę interesariuszy, opracowując mapę relacji LGD i wyróżniając grupy odbiorców wskazane w rozdziale IX. Zaprezentowany tam wykres zawiera informacje o grupach docelowych działań komunikacyjnych oraz podstawowe wskaźniki do planowania działań komunikacyjnych. Wśród określonych grup interesariuszy znajdują się także grupy delaweryzowane określone w LSR, a są to:

- organizację pozarządową
- kobiety
- osoby niepełnosprawne
- dzieci
- seniorzy
- młodzież.

Zgodnie ze schematem wyodrębniono podejście do grup odbiorców umieszczonych w każdej z czterech ćwiartek wykresu, tj.:

I. Grupa I – kluczowa z perspektywy wdrażania LSR i możliwości „zakorzenienia” LGD w terenie
 Wskazówka w odniesieniu do komunikacji: ZANGAZUJ W GŁÓWNY OBSZAR DZIAŁAŃ I ZARZĄDZAJ KOMPLEKSOWO RELACJĄ

Szczegółowe cele komunikacyjne, jakie mają spełniać planowane działania komunikacyjne skierowane do tej grupy: wszystkie, tj. cele szczegółowe od 1 do 6.

Cele operacyjne działań komunikacyjnych skierowanych do tej grupy odbiorców to:

- zapraszanie do udziału w planowanych działaniach
- podtrzymywanie kontaktu i zachęcanie do obustronnego podtrzymywania kontaktu
- wspólne diagnozowanie potencjalnych obszarów współpracy i współudział w planowaniu działań
- budowanie partnerskiego podejścia w realizacji wspólnych zadań i ich monitorowaniu i ewaluacji,
- ścieżowanie oraz celowe, intencjonalne wzmacnianie relacji partnerskich, budujących wspólną tożsamość lokalną i wspólny system wartości,
- włączanie w strukturę LGD,
- zachęcanie do umacniania partnerstwa w lokalnej wspólnotie („zakorzenienie”).

II. Grupa II – ważna z perspektywy wdrażania LSR
 Wskazówka w odniesieniu do komunikacji: DBAJ O ICH SATYSFAKCJĘ

Szczegółowe cele komunikacyjne, jakie mają spełniać planowane działania komunikacyjne skierowane do tej grupy: cele szczegółowe od 2 do 5.

Cele operacyjne działań komunikacyjnych skierowanych do tej grupy odbiorców to:

- aktywne informowanie o możliwościach związanych z udziałem we wdrażaniu LSR,
- zapraszanie do udziału w planowanych działaniach,
- podtrzymywanie kontaktu i zachęcanie do obustronnego podtrzymywania kontaktu
- konsultowanie rozwiązań stosowanych w ramach wdrażania LSR odnoszących się do tej grupy i uwzględnianie wyników tych konsultacji w kształtowaniu/aktualizacji LSR,
- docenianie roli, aktywności i zaangażowania tych grup w działania związane z wdrażaniem LSR.

III. Grupa III – grupa opiniodawcza, dysponująca istotnymi dla wdrażania LSR kanałami komunikacji oraz cechująca się dużą siłą oddziaływania

Wskazówka w odniesieniu do komunikacji: INFORMUJ

Szczegółowe cele komunikacyjne, jakie mają spełniać planowane działania komunikacyjne skierowane do tej grupy: cele szczegółowe 2, 4, 5.

Cele operacyjne działań komunikacyjnych skierowanych do tej grupy odbiorców to:

- informowanie o możliwościach związanych z udziałem we wdrażaniu LSR,
- udostępnianie informacji o postępach we wdrażaniu LSR, kolejnych zamierzeniach,
- konsultowanie rozwiązań stosowanych w ramach wdrażania LSR odnoszących się do tej grupy,
- okazywanie wiążące się w realizowane przez te grupy działania informacyjne i wykorzystywanie ich kanałów komunikacyjnych,
- zachęcanie do realizacji przez tę grupę celów zbliżonych z celami LSR za pomocą dostępnych im metod i środków.

IV. Grupa IV – grupa opiniodawcza, dysponująca istotnymi dla wdrażania LSR kanałami komunikacji, ale skorzystanie z ich opiniodawczej roli wymaga dużego wysiłku LGD

Wskazówka w odniesieniu do komunikacji: MONITORUJ

Szczegółowe cele komunikacyjne, jakie mają spełniać planowane działania komunikacyjne skierowane do tej grupy: cele szczegółowe 2, 4, 5.

Cele operacyjne działań komunikacyjnych skierowanych do tej grupy odbiorców to:

- informowanie o obszarach działalności LGD,
- promowanie efektów działalności LGD i możliwościach korzystania z nich,
- okazywanie wiążące się w realizowane przez te grupy działania informacyjne i wykorzystywanie ich kanałów komunikacyjnych,
- utrzymywanie pozytywnego wizerunku LGD.

Grupa docelowa	Planowane działania komunikacyjne i stosowane środki przekazu (способы донесения до групп целевой аудитории)	Wskaźniki	Docelowe efekty i sposób pomiaru efektywności	
I	<p>Planowane działania komunikacyjne i stosowane środki przekazu (способы донесения до групп целевой аудитории)</p> <p>1. Warsztaty LGD – spotkanie z udziałem do wyznaczonej grupy odbiorców (rodzina, sąsiedzi, lokalni przedsiębiorcy, LSR, organizacje społeczne, itp.) – w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>2. Newsletter – regularna wysyłka informacji o zrealizowanych działaniach i planowanych wydarzeniach na adresach poczty elektronicznej, promocyjnych adresach e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>3. Mapa LGD PDS na porcelanie, społecznym Facebook – obecność w organizowanych wydarzeniach, spotkania z udziałem w wyjazdach, dostępnej stronie LGD, promocyjne adresy e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>4. SMS z PDS – system przypomnień o wydarzeniach organizowanych przez LGD, zapraszania do udziału, informowanie o umieszczonych nowościach na stronie internetowej LGD, dostępnej stronie LGD</p> <p>5. Biuletyn informacyjny i promocyjny LGD (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Wyjazdowe spotkania z udziałem w wyjazdach, imprezach kulturalnych, imprezach kulturalnych, w tym grupach dołączonych, NGO, seminarium, konferencje, itp.</p> <p>7. Spotkania bezstronne z określonymi społecznościami, aktywnymi grupami z udziałem liderów lokalnych i reprezentacji ich roli, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania indywidualne i grupowe w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania konsultacyjne dotyczące zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania indywidualne i grupowe (w szczególności wsparcie potencjalnych beneficjentów w realizacji działań) - udział przedstawicieli PDS w wyjazdach realizowanych w ramach projektów finansowanych przez LGD - pomoc w rozwiązywaniu problemów, itp. - zochy monitoring, ewaluacja realizacji projektów <p>8. Wdrażanie inicjatyw (w tym oficjalne – np. konkursy, Spotkania Aktywni oraz realizowane w ramach projektu współpracy)</p>	<p>1. Cykl organizacyjny 1 x w okresie programowania</p> <p>2. Program informacyjny/okultystyczny - w zakresie od potrzeb</p> <p>3. Doradztwo grupowe oraz indywidualne - w zależności od potrzeb</p> <p>4. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>5. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Systematyczne aktualizacja strony www</p> <p>2. Systematyczne wysyłanie newslettera</p> <p>3. Systematyczne aktualizacja informacji na profilu FB - w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>4. Systematyczne wysyłanie SMS - w zależności od organizowanych wydarzeń</p> <p>5. Systematyczne produkcja i udostępnianie materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Częstotliwość aktualizacji informacji – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>2. Częstotliwość newslettera – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>3. Częstotliwość aktualizacji informacji na profilu FB - przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>4. Częstotliwość wysyłki SMS – średnio przynajmniej 1 raz na kwartał</p> <p>5. Częstotliwość produkcji/aktualizacji materiałów informacyjnych - 1 raz w roku</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych - 1 raz na 2 lub 3 tygodnie w całym okresie programowania (średnio 3 publikacje rocznie)</p>
II	<p>Planowane działania komunikacyjne i stosowane środki przekazu (способы донесения до групп целевой аудитории)</p> <p>1. Warsztaty LGD – spotkanie z udziałem do wyznaczonej grupy odbiorców (rodzina, sąsiedzi, lokalni przedsiębiorcy, LSR, organizacje społeczne, itp.) – w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>2. Newsletter – regularna wysyłka informacji o zrealizowanych działaniach i planowanych wydarzeniach na adresach poczty elektronicznej, promocyjnych adresach e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>3. Mapa LGD PDS na porcelanie, społecznym Facebook – obecność w organizowanych wydarzeniach, spotkania z udziałem w wyjazdach, dostępnej stronie LGD, promocyjne adresy e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>4. SMS z PDS – system przypomnień o wydarzeniach organizowanych przez LGD, zapraszania do udziału, informowanie o umieszczonych nowościach na stronie internetowej LGD, dostępnej stronie LGD</p> <p>5. Biuletyn informacyjny i promocyjny LGD (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Wyjazdowe spotkania z udziałem w wyjazdach, imprezach kulturalnych, imprezach kulturalnych, w tym grupach dołączonych, NGO, seminarium, konferencje, itp.</p> <p>7. Spotkania bezstronne z określonymi społecznościami, aktywnymi grupami z udziałem liderów lokalnych i reprezentacji ich roli, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania indywidualne i grupowe w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania konsultacyjne dotyczące zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania indywidualne i grupowe (w szczególności wsparcie potencjalnych beneficjentów w realizacji działań) - udział przedstawicieli PDS w wyjazdach realizowanych w ramach projektów finansowanych przez LGD - pomoc w rozwiązywaniu problemów, itp. - zochy monitoring, ewaluacja realizacji projektów <p>8. Wdrażanie inicjatyw (w tym oficjalne – np. konkursy, Spotkania Aktywni oraz realizowane w ramach projektu współpracy)</p>	<p>1. Cykl organizacyjny 1 x w okresie programowania</p> <p>2. Program informacyjny/okultystyczny - w zakresie od potrzeb</p> <p>3. Doradztwo grupowe oraz indywidualne - w zależności od potrzeb</p> <p>4. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>5. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Systematyczne aktualizacja strony www</p> <p>2. Systematyczne wysyłanie newslettera</p> <p>3. Systematyczne aktualizacja informacji na profilu FB - w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>4. Systematyczne wysyłanie SMS - w zależności od organizowanych wydarzeń</p> <p>5. Systematyczne produkcja i udostępnianie materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Częstotliwość aktualizacji informacji – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>2. Częstotliwość newslettera – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>3. Częstotliwość aktualizacji informacji na profilu FB - przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>4. Częstotliwość wysyłki SMS – średnio przynajmniej 1 raz na kwartał</p> <p>5. Częstotliwość produkcji/aktualizacji materiałów informacyjnych - 1 raz w roku</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych - 1 raz na 2 lub 3 tygodnie w całym okresie programowania (średnio 3 publikacje rocznie)</p>
III	<p>Planowane działania komunikacyjne i stosowane środki przekazu (способы донесения до групп целевой аудитории)</p> <p>1. Warsztaty LGD – spotkanie z udziałem do wyznaczonej grupy odbiorców (rodzina, sąsiedzi, lokalni przedsiębiorcy, LSR, organizacje społeczne, itp.) – w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>2. Newsletter – regularna wysyłka informacji o zrealizowanych działaniach i planowanych wydarzeniach na adresach poczty elektronicznej, promocyjnych adresach e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>3. Mapa LGD PDS na porcelanie, społecznym Facebook – obecność w organizowanych wydarzeniach, spotkania z udziałem w wyjazdach, dostępnej stronie LGD, promocyjne adresy e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>4. SMS z PDS – system przypomnień o wydarzeniach organizowanych przez LGD, zapraszania do udziału, informowanie o umieszczonych nowościach na stronie internetowej LGD, dostępnej stronie LGD</p> <p>5. Biuletyn informacyjny i promocyjny LGD (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Wyjazdowe spotkania z udziałem w wyjazdach, imprezach kulturalnych, imprezach kulturalnych, w tym grupach dołączonych, NGO, seminarium, konferencje, itp.</p> <p>7. Spotkania bezstronne z określonymi społecznościami, aktywnymi grupami z udziałem liderów lokalnych i reprezentacji ich roli, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania indywidualne i grupowe w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania konsultacyjne dotyczące zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania indywidualne i grupowe (w szczególności wsparcie potencjalnych beneficjentów w realizacji działań) - udział przedstawicieli PDS w wyjazdach realizowanych w ramach projektów finansowanych przez LGD - pomoc w rozwiązywaniu problemów, itp. - zochy monitoring, ewaluacja realizacji projektów <p>8. Wdrażanie inicjatyw (w tym oficjalne – np. konkursy, Spotkania Aktywni oraz realizowane w ramach projektu współpracy)</p>	<p>1. Cykl organizacyjny 1 x w okresie programowania</p> <p>2. Program informacyjny/okultystyczny - w zakresie od potrzeb</p> <p>3. Doradztwo grupowe oraz indywidualne - w zależności od potrzeb</p> <p>4. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>5. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Systematyczne aktualizacja strony www</p> <p>2. Systematyczne wysyłanie newslettera</p> <p>3. Systematyczne aktualizacja informacji na profilu FB - w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>4. Systematyczne wysyłanie SMS - w zależności od organizowanych wydarzeń</p> <p>5. Systematyczne produkcja i udostępnianie materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Częstotliwość aktualizacji informacji – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>2. Częstotliwość newslettera – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>3. Częstotliwość aktualizacji informacji na profilu FB - przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>4. Częstotliwość wysyłki SMS – średnio przynajmniej 1 raz na kwartał</p> <p>5. Częstotliwość produkcji/aktualizacji materiałów informacyjnych - 1 raz w roku</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych - 1 raz na 2 lub 3 tygodnie w całym okresie programowania (średnio 3 publikacje rocznie)</p>
IV	<p>Planowane działania komunikacyjne i stosowane środki przekazu (способы донесения до групп целевой аудитории)</p> <p>1. Warsztaty LGD – spotkanie z udziałem do wyznaczonej grupy odbiorców (rodzina, sąsiedzi, lokalni przedsiębiorcy, LSR, organizacje społeczne, itp.) – w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>2. Newsletter – regularna wysyłka informacji o zrealizowanych działaniach i planowanych wydarzeniach na adresach poczty elektronicznej, promocyjnych adresach e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>3. Mapa LGD PDS na porcelanie, społecznym Facebook – obecność w organizowanych wydarzeniach, spotkania z udziałem w wyjazdach, dostępnej stronie LGD, promocyjne adresy e-mail w ramach wdrażania LSR</p> <p>4. SMS z PDS – system przypomnień o wydarzeniach organizowanych przez LGD, zapraszania do udziału, informowanie o umieszczonych nowościach na stronie internetowej LGD, dostępnej stronie LGD</p> <p>5. Biuletyn informacyjny i promocyjny LGD (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Wyjazdowe spotkania z udziałem w wyjazdach, imprezach kulturalnych, imprezach kulturalnych, w tym grupach dołączonych, NGO, seminarium, konferencje, itp.</p> <p>7. Spotkania bezstronne z określonymi społecznościami, aktywnymi grupami z udziałem liderów lokalnych i reprezentacji ich roli, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania indywidualne i grupowe w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania konsultacyjne dotyczące zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym telefonicznych) - spotkania indywidualne i grupowe (w szczególności wsparcie potencjalnych beneficjentów w realizacji działań) - udział przedstawicieli PDS w wyjazdach realizowanych w ramach projektów finansowanych przez LGD - pomoc w rozwiązywaniu problemów, itp. - zochy monitoring, ewaluacja realizacji projektów <p>8. Wdrażanie inicjatyw (w tym oficjalne – np. konkursy, Spotkania Aktywni oraz realizowane w ramach projektu współpracy)</p>	<p>1. Cykl organizacyjny 1 x w okresie programowania</p> <p>2. Program informacyjny/okultystyczny - w zakresie od potrzeb</p> <p>3. Doradztwo grupowe oraz indywidualne - w zależności od potrzeb</p> <p>4. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>5. Wykazanie się grup (np. w formie warsztatów, wspólnych działań, akcji, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Systematyczne aktualizacja strony www</p> <p>2. Systematyczne wysyłanie newslettera</p> <p>3. Systematyczne aktualizacja informacji na profilu FB - w tym zaproszenie do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach</p> <p>4. Systematyczne wysyłanie SMS - w zależności od organizowanych wydarzeń</p> <p>5. Systematyczne produkcja i udostępnianie materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, biuletyn promocyjny, filmiki, itp.)</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Częstotliwość aktualizacji informacji – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>2. Częstotliwość newslettera – przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>3. Częstotliwość aktualizacji informacji na profilu FB - przynajmniej 1 raz w m-cu</p> <p>4. Częstotliwość wysyłki SMS – średnio przynajmniej 1 raz na kwartał</p> <p>5. Częstotliwość produkcji/aktualizacji materiałów informacyjnych - 1 raz w roku</p> <p>6. Publikacja w mediach lokalnych - 1 raz na 2 lub 3 tygodnie w całym okresie programowania (średnio 3 publikacje rocznie)</p>

<p>- doradztwo indywidualne (w szczególności wsparcie potencjalnych beneficjentów w planowaniu projektów oraz ich realizacji), - udział w przedsięwzięciach LGD w spotkaniach konsultacyjnych lub grup organizowanych przy innych celach realizacyjnych; 3. Zapewnienie do udziału w doborze i realizacji projektów promocyjnych lokalnej Złotej Sieci Pomorza, w tym zaproszenie do współtworzenia systemu promocji marki ZSP oraz nagradzanie inicjatyw inicjatyw 4. Stworzenie bazy producentów produktów lokalnych i jej uaktualnianie</p>	<p>2. Baza danych producentów produktów lokalnych</p>	<p>2. Raport doradztwa (min. 100 godz. doradztwa indywidualnego w okresie programowania 7, analiza bazy danych producentów lokalnych ZSP, analiza potrzeb systemu promocji marki lokalnej ZSP, analiza potrzeb promocyjnych w okresie programowania) 3. Liczba relatorów w bazie producentów – min. 65 w okresie programowania</p>
<p>III. 1. Spokojna bezprzebieżna i aktywna praca potencjalnych beneficjentów - spokojna informacja o możliwościach wsparcia i możliwościach współpracy z władzami projektów w ramach LSR (obowiązujące zasady) - spokojna konsultacja dotycząca zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym delawizowanych) 2. Spokojna indywidualna i potencjalna współpraca (głównymi parafami) w celu wspólnego doradztwa indywidualnego (w szczególności wsparcia potencjalnych beneficjentów w planowaniu projektów oraz ich realizacji), - udział w przedsięwzięciach LGD w spotkaniach konsultacyjnych lub grup organizowanych przy innych okazjach</p>	<p>1. Spokojna informacja konsultacyjna - w zależności od potrzeb w zakresie od potrzeb Komunikacji na wewnątrz grup mieszkańców do PDS</p>	<p>1. Liczba obecności na spotkaniach informacyjnych/konsultacyjnych liczba spotkań – min. 20 w okresie programowania, liczba uczestników – min. 100* 2. Raport doradztwa (min. 100 godz. doradztwa indywidualnego w okresie programowania 7, analiza bazy danych producentów lokalnych ZSP, analiza potrzeb promocyjnych w okresie programowania) 3. Publikowana strona PDS na stronach wszystkich gmin należących do PDS</p>
<p>IV. 1. Spokojna bezprzebieżna i aktywna praca potencjalnych beneficjentów - spokojna informacja (główny) organizacje zróżnicowane przedsiębiorstw i rzemieślników, OPSy w zależności o możliwościach współpracy i wdrażaniem projektów w ramach LSR (obowiązujące zasady) - spokojna konsultacja dotycząca zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup interesariuszy 2. Udział w przedsięwzięciach LGD w spotkaniach konsultacyjnych lub grup organizowanych przy innych okazjach i możliwościach wynikających z wdrażania LSR 3. Realizacja LGD (dostawa mebli lokalnych o planowanych wydatkach, rozpoczęcie kompostu, ...)</p>	<p>1. Spokojna informacja/konsultacyjna - w zależności od potrzeb 2. Publikacja w mediach lokalnych</p>	<p>1. Liczba obecności na spotkaniach informacyjnych/konsultacyjnych liczba spotkań – min. 20 w okresie programowania, liczba uczestników – min. 100* 2. Liczba publikacji w mediach lokalnych – min. 18 szt w okresie programowania*</p>

*wskaznik wspólny dla działań komunikacyjnych adresowanych do różnych grup docelowych – wielkość podana w tabeli odnosi się do działań skierowanych do wszystkich grup docelowych łącznie.

Opis sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, działania podejmowane w przypadku problemów z realizacją LSR oraz tryb korygowania planu komunikacji

Opisany plan działań komunikacyjnych zakłada określone elementy, które będą monitorowane za pomocą wskaźników ilościowych i jakościowych. Dane dotyczące wskaźników ilościowych będą pochodziły z dokumentacji gromadzonej przez LGD. Natomiast dane dotyczące wskaźników jakościowych pochodzą z badań zrealizowanych przez LGD (raporty monitoringowe, notatki ze spotkań konsultacyjnych, itp.) oraz od odbiorców realizowanych działań komunikacyjnych.

Plan działań komunikacyjnych zawiera następujące elementy, które uwzględniają obszerną komunikację między LGD oraz poszczególnymi grupami docelowymi:

1. Cykl warsztatów „Liderzy Zmiany” (dla potencjalnych beneficjentów, liderów lokalnych, przedstawicieli aktywnych grup, w tym grup delawizowanych; NGO, seniorów, kobiet, osób niepełnosprawnych, organizatorów działań dla młodzieży i dzieci) w zakresie diagnozowania potrzeb, planowania projektów i zarządzania nimi

2. Spotkania bezpośrednie, w tym spotkania konsultacyjne dotyczące zmian w LSR w kwestiach dotyczących poszczególnych grup (w tym delawizowanych)
3. Spotkania indywidualne, w tym doradztwo indywidualne (w szczególności wsparcie potencjalnych beneficjentów w planowaniu projektów oraz ich realizacji).
4. Planowana realizacja zadań przez aktywne grupy/beneficjentów w planowaniu projektów oraz ich realizacji).
- pomoc w rozwiązywaniu problemów, itp.
- cyklowy monitoring, ewaluacja i rozliczanie projektów
5. Wydarzenia specjalne (w tym cykliczne oraz realizowane w ramach projektu współpracy)
6. Zaproszenie do udziału w działaniach związanych z promocją marki lokalnej Złotej Sieci Pomorza, w tym zaproszenie do współtworzenia systemu promocji marki ZSP nagradzanie inicjatyw inicjatyw
7. Udział w przedsięwzięciach LGD w spotkaniach konsultacyjnych poszczególnych grup odbiorców grup organizowanych przy innych okazjach

Każde z ww. działań przewiduje obszerną komunikację – głównie w bezpośrednim rozmowie, która służy podstawowe źródło informacji dla LGD o potrzebach odbiorców. Dodatkowo przewiduje się wykorzystanie narzędzi badawczych, efektywność podejmowanych działań komunikacyjnych, które zapewnią ocenę jakości prowadzonych działań, takich jak:

1. Ankiety ewaluacyjne z organizowanych warsztatów
2. Ankieta badająca jakość doradztwa
3. Ankieta badająca jakość działań komunikacyjnych LGD.

Gromadzone dane ilościowe i jakościowe będą podlegały systematycznemu przeglądowi przez LGD, dokonywanym przynajmniej 1 raz w roku przez pracowników LGD. Dodatkowo jeden raz w okresie programowania zostanie przeprowadzona ewaluacja zewnętrzna, która pozwoli na podsumowanie realizacji założonych celów wynikających z planu komunikacji i jego efektów. W przypadku uzyskiwania niezadowalających efektów w postaci:

- występującej liczby uczestników/odbiorców działań komunikacyjnych,
- wystąpienia negatywnych ocen uzyskiwanych za pomocą narzędzi badających jakość działań komunikacyjnych,
- problemy z realizacją LSR – np. niewystarczająca ilość beneficjentów w ramach ogłaszanych konkursów podejmowane będą działania zaradcze, takie jak:

1. Korygowanie planu komunikacji, w tym:
 - zwiększona aktywność promująca poszczególne wydarzenia organizowane przez LGD takie jak konkursy dotacyjne, warsztaty, spotkania, itp., w tym: zwiększona częstotliwość informowania, zaproszenia telefoniczne
 - eliminacja nieefektywnych lub wprowadzenie dodatkowych działań komunikacyjnych – w tym dodatkowych sposobów promocji wydarzeń typu zakup powierzchni reklamowej w mediach lokalnych, druk plakatów, wykorzystywanie pośrednictwa liderów lokalnych w upowszechnianiu informacji o organizowanych wydarzeniach, itp.
2. Dostosowywanie sposobu realizacji działań komunikacyjnych (programów spotkań i metod ich prowadzenia, sposobu prowadzenia monitoringu, jakości materiałów informacyjnych) do potrzeb potencjalnych beneficjentów,
3. Stosowanie dostępnych narzędzi motywacyjnych wobec pracowników odpowiadających za działania komunikacyjne do podnoszenia jakości pracy, w tym m.in.:
 - modyfikacja planu szkoleniowego pracowników,
 - wykorzystanie systemu premiowania

Dodatkowo, dane z notatek ze spotkań konsultacyjnych i z raportów monitoringowych oraz ankiety badające jakość doradztwa będą stanowiły podstawę systematycznych przeglądów przez pracowników LGD, na bazie których przygotowane zostaną wnioski do Walnego Zebrania Członków/Zebrań Delegatów o wprowadzenie niezbędnych zmian w LSR lub innych dokumentach regulujących tryb przyznawania pomocy, o ile zmiany te będą zgodne z istniejącymi aktami prawnymi. Elementy Planu Komunikacji podlegają konsultacjom z grupami docelowymi. Plan Komunikacji jest przyjmowany i korygowany przez Dyrektora Biura po uprzedniej konsultacji z Zarządem LGD.

Budżet przewidziany na działania komunikacyjne i harmonogram.

Działania finansowane z funkcjonowania	Koszty jedn.	Ilość jedn.	Wartość w okresie program.	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wskaźnik: Liczba stosowanych metod komunikacyjnych i ewaluacyjnych (strona www, newsletter, SMS z PDS, materiały informacyjne i promocyjne, publikacje w mediach lokalnych, baza producentów produktów lokalnych, badania)											
Strona www LGD – publikowanie najważniejszych dokumentów LGD (Statut, Regulaminy, LSR, sprawozdania, itp.), ogłoszeń o naborach i dokumentów z nimi związanych, informacji o planowanych działaniach – w tym zaproszenia do udziału w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach, SMS z PDS – system przypomnienia o wydarzeniach organizowanych przez LGD za pomocą SMS, zapraszania do udziału, informowania o umieszczonych nowościach na stronie internetowej LGD, dostępnej ofercie LGD	700	7	4 900	700	700	700	700	700	700	700	700
Materiały informacyjne i promocyjne LGD	1 060	5	5 300	1 500	1 500	800	800	800			
Publikacje w mediach lokalnych	11 880	5	59 400	15 000	8 000	13 400	8 000	15 000			
Stworzenie bazy producentów produktów lokalnych i jej udostępnianie	10	1 000	10 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000			
Badania ewaluacyjne	8 000	1	8 000		6 000	1 200	200	200	200	200	
SUMA:		18 000	18 000		18 200	18 100	11 700	16 700	18 900	900	
Wskaźnik: Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców											
Cykl warsztatów „Literzy Zmiany”	28 840	1	28 840		8 700	20 140					
Wydarzenia na rzecz współpracy samooorganizacji - w postaci: spotkania (np. forum)	5 000	1	5 000						5 000		
Konkurs Społeczni – Aktywni	19 955	4	79 860			21 400	20 000	18 450	20 000		
SUMA:			113 700	0	8 700	41 540	20 000	18 450	20 000	5 000	
Wskaźnik: Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD											
Szkolenia dla organów LGD (koszty bieżące)	15 000	3	45 000	11 000	7 000	6 592	11 408	9 000			
SUMA:			45 000	11 000	7 000	6 592	11 408	9 000			
SUMA:			264 400	30 200	33 900	66 232	43 108	46 150	38 900	5 900	0

